รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

Tendency of library service management of Rajabhat Universities in Lower Southern Geographic Area in the next decade.

โดย

นูรีดา จะปะกียา

สูฮัยลา บินสะมะแอ

ซูลฟีกอร์ มาโซ

ธันวาคม 2555

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รหัสโครงการ.....

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

Tendency of library service management of Rajabhat Universities in Lower Southern Geographic Area in the next decade.

โดย

นูรีดา จะปะกียา

สูฮัยลา บินสะมะแอ

ซูลฟีกอร์ มาโซ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษา

และพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่เป็นผู้ให้ทุนการวิจัยจนสามารถดำเนินการศึกษาแล้วเสร็จสมบูรณ์ได้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้งที่เป็นผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและคณาจารย์ในสาขาสารสนเทศศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ความคิดเห็นในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ตลอดจนคณะที่ปรึกษาโครงการวิจัยในการให้คำปรึกษา แนะนำ ในการดำเนินการวิจัยจนแล้วเสร็จ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทคัดย่อ

ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ทั้งยังส่งผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้น ห้องสมุดจึงต้องมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตได้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้และ 2. เพื่อศึกษาแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) ซึ่งศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดบริการห้องสมุด จำนวน 25 คน

ผลการศึกษา พบว่า จากการให้บริการห้องสมุดในรูปแบบที่ผ่านมาและปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการให้บริการในหลายๆ ด้านด้วยกัน ดังนั้นแนวทางการบริการของห้องสมุดในอนาคตจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลง อาทิเช่น การเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงซึ่งการให้บริการดังกล่าวจะเพิ่มความสะดวกและตอบสนองวิถีชีวิตรูปแบบของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้การให้บริการในลักษณะแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) ซึ่งเป็นการบริการที่สามารถตอบสนองการแข่งขันทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการใช้บริการ แหล่งสารสนเทศในการให้บริการในอนาคตไม่ควรเจาะจงสถานที่ตั้งให้อยู่เฉพาะภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้นแต่ควรเปิดพื้นที่ในการให้บริการในพื้นที่ที่เป็นแหล่งรวมกิจกรรมต่างๆ ความบันเทิง ดังเช่น การเปิดบริการห้องสมุดในห้างสรรพสินค้า การให้บริการพื้นฐานของห้องสมุดในอนาคตโดยเฉพาะการบริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุดควรเป็นการบริการที่มีความสะดวกและสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการห้องสมุดควรเป็นเทคโนโลยีที่สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้ทุกระบบและสำหรับทรัพยากรสารสนเทศในอนาคตห้องสมุดควรให้ความสำคัญในการนำสื่อที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ ดิจิตอลและสิ่งพิมพ์ออนไลน์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ห้องสมุดควรตระหนัก ให้ความสำคัญและตื่นตัวในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อรองรับการสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้นห้องสมุดในฐานะแหล่งความรู้ที่สำคัญของประชาคมมหาวิทยาลัยและสังคมจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมทุกด้านที่นอกเหนือจากการบริการห้องสมุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดสู่ประชาคมอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

Abstract

Library plays an important role in the educational development as well as improves the quality of life, so libraries need to be developed as a learning center that can accommodate changes in the future. The purposes of this study were (1) to explore the problems and the Rajabhat University Library user needs in the Southern geographical region (2) to study trends in the next decade of the library services of the University in the Southern geographical region. The Delphi technique (Delphi) was employed to select the 25experts involved in library.

The results showed that the library service in the past and present can not meet the needs of users and changes in technology have developed rapidly. This causes problems in many areas of service. So the library service in the future must be modified to reflect the context of the changed information society, such as 24 opening hours in which to be more convenient and to response lifestyle patterns of the users. In addition to providing a comprehensive service (one stop service) that can meet the competition also helps save time in the service. Sources in the future should not be limited to a specific location on campus, but it should be opened at the activity centers and entertainment places such as the shopping mall. The basic services of the library in the future especially a borrow service should be available between the libraries which is convenient and quickly. In terms of the use of information technology in the library should be able to accommodate changes in technology of all systems. Moreover, information resources of the library in the future should focus on the implementation of the electronic or digital media, as well as online publication.

Recommendations from the research were found. Libraries should be focused, supported and developed in order to prepare for an ASEAN Community by the year 2015.The library becomes as an important source of knowledge of the university community and society. It is necessary to prepare all aspects of the library services in order to achieve the most effective library for ASEAN Community.

สารบัญ

		หน้า
กิตติกรรมประกาศ		(ก)
บทคัดย่อ		(ข)
Abstract		(ค)
สารบัญ		(ง)
บทที่ 1 บทนำ		
	ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
	วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
	นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		
	ห้องสมุดและการบริการ	7
	บทบาทหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	21
	บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย	23
	สารสนเทศเกี่ยวกับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	28
	กระบวนการวิจัยโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ข้อมูลเชิงปริมาณ	55
ข้อมูลเชิงคุณภาพ	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษา	
ข้อมูลเชิงปริมาณ	58
ข้อมูลเชิงคุณภาพ	71
ผลการสังเคราะห์แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	82
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	90
แผนภูมิแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	94
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	105
ประวัตินักวิจัย	124

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นในการจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนหรือที่เรียกว่า “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” หรือ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” ซึ่งในการจัดการศึกษาที่ผ่านมานั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เป็นแหล่งที่ให้วิชาความรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านการเรียนรู้เท่าที่ควร ดังนั้นในการปฏิรูปการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอย่างมากเพราะในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยนัยเดียวกันกับ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” คือ เชื่อมั่นว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น องค์ประกอบหลักหรือหัวใจสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ห้องสมุด ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในห้องสมุดตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น จะต้องส่งเสริมให้เป็นแหล่งที่จะให้บุคคลได้เรียนรู้โดยพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างดี มีความสุข ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของการบริการห้องสมุดใหม่ 3 ประการ คือ ผู้ใช้บริการห้องสมุดจะต้องเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าห้องสมุดจะต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด และกระบวนการเรียนรู้ในห้องสมุดจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่สร้างความสุข ซึ่งกระบวนทัศน์การบริการห้องสมุดนี้เกี่ยวพันโดยตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบการศึกษาและห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาก็จะต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (ทองอยู่ แก้วไทรฮะ, 2543 : 5-8)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้แต่ละแห่ง มีการจัดทำแผนในการดำเนินงานของสถาบัน ทั้งนี้ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการสนับสนุนการเรียนการสอนของประชาคมในสถาบันและทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความรู้ของชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่ ทั้งในระดับรัฐ ระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยมุ่งเน้นที่การสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ยังมองเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประชาคมต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ดังที่แต่ละสถาบันจะมีแผนในการรองรับนักศึกษาต่างชาติและต่างศาสนา เพื่อก่อให้เกิดการผสมผสานทั้งทางด้านความรู้ ศาสนาและวัฒนธรรม เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันในสังคม และเกิดการยอมรับนับถือกันและกันในที่สุด

จากพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มุ่งสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัยเป็นหลักนี้ ทำให้สถาบันได้จัดหาแผนการดำเนินงานหลายกระบวนการ โดยประเด็นหลัก คือ การจัดหาเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ มารองรับการเรียนการสอนมิได้จำกัดขอบเขตเฉพาะภายในสถาบันเท่านั้น แต่ยังได้มีการสนับสนุนให้เกิดการเรียนการสอนนอกสถาบันหรือที่เรารู้จักกันดีว่าเป็นการเรียนการสอนทางไกล (distance education, distance learning) ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในลักษณะของ eLearning หลายสถาบันมุ่งเน้นในการเรียนการสอนทางไกลโดยเฉพาะและด้วยการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อสั่งสมวิทยาการใหม่ๆ สร้างแนวคิดที่จะพัฒนาการบริหารประเทศได้ในอนาคต ดังนั้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้จึงเป็นแหล่งข้อมูลทางปัญญาที่เป็นเครื่องมืออันสำคัญให้นักศึกษาได้สะสมความรอบรู้เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต (อมรา อิสระชาญพานิช, 2536 : 4) กอปรกับปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการเชื่อมโยงความรู้ ข้อมูล ข่าวสารถึงกันด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมและเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก รวมถึงการให้บริการข้อมูลในรูปแบบฐานข้อมูลออนไลน์ (online database) ต่างๆ ทั้งในรูปแบบฉบับเต็ม (full-text) และสาระสังเขป (abstract) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้สามารถนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาสนับสนุนและพัฒนาการให้บริการ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในสถาบันของตนและช่วยเสริมให้การบริการของห้องสมุดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (หทัยชนก วัฒนา, 2547 : 2)

ในด้านผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่ส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ ต่างมีการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการและพอใจที่จะสืบค้นด้วยตนเอง (Stratigos, 2003 : 1) จากสังคมปัจจุบันใช้เทคโนโลยี อีกทั้งการเผยแพร่และรับข่าวสารจำนวนมากและตลอดเวลา ทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์ ดังนั้นห้องสมุดมีหน้าที่สำคัญในการช่วยแนะนำให้ผู้ใช้ในการตัดสินใจเลือกใช้สารสนเทศที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพ (Day, 1998 : 2) นอกจากนั้น การศึกษาในรูปแบบใหม่ทำให้ห้องสมุดต้องร่วมมือกันในการบริการผู้ใช้ให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่และวิธีการเรียนรู้ ด้วยการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงการให้บริการสืบค้นข้อมูลระหว่างสารสนเทศและผู้ใช้เทคโนโลยีในรูปดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ช่วยให้ผู้ใช้ค้นหาสารสนเทศในห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศอื่นๆ จากทั่วโลกได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตามที่เครือข่ายเชื่อมโยงถึงกัน จึงถือได้ว่าห้องสมุดในการปฏิรูปการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ามาใช้บริการได้รับความรู้หรือบริการด้านต่างๆ อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าหาข้อมูลทางด้านวิชาการ วิชาชีพหรือความรู้รอบตัว โดยจะต้องมีหนังสือและสื่อวัสดุ

อุปกรณ์ต่างๆ อย่างครบถ้วน รวมไปถึงบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็เป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือ แนะนำและกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการมีนิสัยรักการอ่าน อ่านหนังสือเป็นและสนใจที่จะอ่านตลอดชีวิต (วิทยากร เชียงกูล, 2542 : 22)

จากนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสนับสนุนการแสวงหาสารสนเทศด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา กอปรกับการเพิ่มขึ้นของแหล่งสารสนเทศในสื่อทุกรูปแบบโดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงศักยภาพในการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ที่มีความสามารถมากขึ้น ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ห้องสมุดต้องมีการปรับเปลี่ยนลักษณะการดำเนินงานเพื่อให้ห้องสมุดได้แสดงบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของประชาคมในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างสมบูรณ์และในอนาคตห้องสมุดคือแหล่งการเรียนรู้ที่ต้องเปิดกว้างสำหรับทุกคนที่ประสงค์จะใช้เรียน ศึกษาค้นคว้าไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระบบ นอกระบบหรือตามอัธยาศัย ต้องสร้างเครือข่ายห้องสมุด พัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดจะสามารถแสวงหาความรู้ นวัตกรรมได้ทั่วโลก เปิดตลาดสู่ความเป็นสากลให้ได้ การให้บริการจึงไม่ใช่เพียงการสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าเท่านั้นแต่ต้องร่วมถึงประสิทธิผลและคุณภาพที่เกิดขึ้นจากการบริการด้วย (ชมรมห้องสมุดเพื่อการอาชีวและเทคโนโลยี, 2543 : 17)

ในการศึกษาถึงลักษณะของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ด้วยการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ/หรือสารสนเทศศาสตร์ การจัดการสารสนเทศและสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยการใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อยืนยันความสอดคล้องต้องกันของข้อมูล ทำให้ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือมากขึ้นและเพื่อเป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปพัฒนาและปรับใช้กับการให้บริการของห้องสมุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ได้อย่างเต็มที่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพให้แก่ผู้ใช้บริการและเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ให้มีศักยภาพทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ในระดับอุดมศึกษาทั้งในและนอกประเทศต่อไปในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการตลอดจนบริบทของการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้จากผู้ใช้บริการ

2. เพื่อศึกษาแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์
2. ด้านโครงสร้างและการบริหาร
3. ด้านงบประมาณและการเงิน
4. ด้านบุคลากร
5. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
6. ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์
7. ด้านการบริการ
8. ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด
9. ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมุ่งแสวงหาองค์ความรู้ใน 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่สำรวจปัญหาและความต้องการ ตลอดจนบริบทการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้จากผู้ใช้บริการ

ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ค้นหาแนวโน้มความเป็นไปได้ในการจัดบริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต (Delphi technique) เป็นเทคนิคในการศึกษาวิจัยต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งในเชิงสำรวจและการศึกษาความเป็นไปได้ในเชิงอนาคตโดยศึกษาจากผู้ใช้บริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้และผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการห้องสมุดทั้งในและนอกพื้นที่ที่เชี่ยวชาญและสามารถให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการของห้องสมุดในทศวรรษหน้าได้

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยสามารถตีพิมพ์เผยแพร่องค์ความรู้ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและวารสารวิชาการอื่นๆ ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

4.2 ประโยชน์ในเชิงการพัฒนาองค์กร

1. ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการตลอดจนบริบทของการใช้บริการห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้จากผู้ใช้บริการเพื่อใช้ในการพัฒนาการบริการของห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากยิ่งขึ้น

2. ได้แนวโน้มและทิศทางของการพัฒนาการบริการห้องสมุดของมหาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในทศวรรษหน้าที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ตลอดจนบริบทของสังคมสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

5. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

5.1 แนวโน้ม หมายถึง สิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเป็นไปได้ที่น่าจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการบริการห้องสมุดให้สนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ อันได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดมีความพึงพอใจ

5.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วย 5 สถาบัน อันได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

5.3 การจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า หมายถึง การจัดบริการของห้องสมุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ใน 10 ปีข้างหน้า นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2555-2565

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ เพื่อให้การศึกษาวิจัยสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้วางกรอบในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ห้องสมุดและการบริการ
2. บทบาทหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
3. บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย
4. สารสนเทศเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้
5. กระบวนการวิจัยโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ห้องสมุดและการบริการ

1.1 ความหมายของห้องสมุด

ห้องสมุด (Library) คือ แหล่งสารสนเทศที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศในรูปวัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสารและวัสดุไม่ตีพิมพ์ หรือโสตทัศนวัสดุทุกประเภท โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินการและบริหารงานการจัดเก็บอย่างเป็นระบบและมีระเบียบเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุด

ปัจจุบันห้องสมุดทำหน้าที่เก็บรวบรวมบำรุงรักษาสารนิเทศที่บันทึกไว้ในวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ตลอดจนเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ทำให้มีคำเรียกในชื่อห้องสมุดที่แตกต่างกัน เช่น ศูนย์ข้อมูล (Data Center) ศูนย์วัสดุ (Material Center) ศูนย์วัสดุการศึกษา (Education Material Center) สถาบันวิทยบริการ (Academic Center) ศูนย์เอกสาร (Document Center) และศูนย์สารนิเทศ (Information Center)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1.2 ความสำคัญของห้องสมุด

1. ห้องสมุดเป็นที่รวบรวมวิทยาการต่างๆ ผู้ใช้สามารถค้นหาความรู้ได้ทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะห้องสมุดสถาบันการศึกษา จะมีหนังสือทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้น

2. ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่ทุกคนจะเลือกอ่านหนังสือ และค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้โดยอิสระตามความสนใจของแต่ละบุคคล

3. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดพอใจที่จะอ่านหนังสือต่างๆ โดยไม่รู้จักจบสิ้น ทำให้เกิดนิสัยรักการอ่าน สามารถมองเห็นความแตกต่างของหนังสือได้ว่าเล่มใดเขียนได้ดี ตลอดจนเกิดการเรียนรู้และจดจำแนวการเขียนที่ดี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเขียนหนังสือต่อไป

4. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้มีความรู้ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอเพราะห้องสมุดมีข่าวสารใหม่ๆ ไว้บริการ

5. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีนิสัยรักการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

6. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

7. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดรู้จักใช้สมบัติสาธารณะและระวังอย่างถูกต้อง

8. ห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งนับว่าเป็นการพักผ่อนทางอารมณ์ของผู้ใช้ห้องสมุดวิธีหนึ่งด้วย

9. ห้องสมุดเป็นสถานที่ฝึกความเป็นประชาธิปไตย เพราะต้องรู้จักปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

10. ห้องสมุดมีบทบาทต่อการศึกษา และมีส่วนเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

1.3 บทบาทของห้องสมุด

บทบาทของห้องสมุดที่มีต่อสังคมมีดังนี้

1. ด้านการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศทุกด้าน การศึกษาในปัจจุบันเน้นความสำคัญของห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ห้องสมุดมีบทบาทใน

การสนับสนุนการศึกษาในระบบและการศึกษาต่อเนื่องของประชาชนที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียนหรือสำเร็จการศึกษาแล้ว ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาอาชีพให้ทันกับวิทยาการและเทคโนโลยี

2. ด้านวัฒนธรรม บำรุงรักษาวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังเพราะห้องสมุดเป็นแหล่งสะสมสารนิเทศที่ช่วยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม และใช้เป็นเครื่องมือวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้นๆ ได้ทางหนึ่ง

3. ด้านเศรษฐกิจ ห้องสมุดก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ ห้องสมุดช่วยให้เกิดการผลิต การจำหน่าย และการหมุนเวียนหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดช่วยสร้างงานและสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาอาชีพให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ด้านการเมือง ส่งเสริมด้านการเมืองการปกครองให้ประชาชนมีความรู้ความใจในระบอบการเมืองการปกครองของประเทศของตน และประเทศอื่นๆ เป็นการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพแก่ประเทศ

1.4 วัตถุประสงค์ของห้องสมุด

1.เพื่อการศึกษา (Education) การศึกษาในปัจจุบันมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับตั้งแต่อนุบาลประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้นเรียน รวมทั้งผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย ก็สามารถใช้ห้องสมุดศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ตลอดชีวิต

2. เพื่อให้ความรู้และข่าวสาร (Information) ในปัจจุบันวิทยาการต่างๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางสำหรับศึกษาวิทยาการใหม่ๆ และติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกประเทศทั่วโลก ทำให้เป็นคนที่มีความรู้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ทันโลก มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย (Research) ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมวิทยาการต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ ผู้ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องใหม่ๆ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเบื้องต้นจากเรื่องที่มีอยู่เดิมเสียก่อน ห้องสมุดจึงมีบทบาทที่สำคัญในการวิจัยเพราะการค้นคว้าวิจัยจะช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในสาขาวิชาต่างๆ

4. เพื่อความจรรโลงใจ (Inspiration) การอ่านหนังสือนอกจากจะได้รับความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความสุขทางใจ ความซาบซึ้งประทับใจในความคิดที่ดีงาม ให้ความจรรโลงในสิ่งที่ดีแก่ผู้อ่านเป็นสิ่งบันดาลให้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การอ่านหนังสือด้านศาสนาและปรัชญาจะช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในคุณธรรมความดี

5. เพื่อนันทนาการ (Recreation) การอ่านหนังสือเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะผู้อ่านจะได้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และความพึงพอใจ เช่น การอ่านหนังสือประเภทให้ความบันเทิงเบาสมอง นวนิยาย เรื่องสั้น เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นงานอดิเรกอย่างหนึ่งและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านรู้จักเลือกอย่างมีวิจารณญาณ

1.5 องค์ประกอบของห้องสมุด

1. อาคารสถานที่ ห้องสมุดอาจเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร หรือเป็นอาคารเอกเทศ ตั้งอยู่ในที่ที่สะดวกในการเดินทาง ปราศจากเสียงรบกวนทำลายสมาธิ อากาศและแสงสว่างเพียงพอ ควรจัดสถานที่ให้สวยงาม สะอาด เรียบร้อย มีโต๊ะเก้าอี้นั่งสบาย ติดเครื่องปรับอากาศเพื่อเป็นการดึงดูดใจให้เข้ามาใช้ห้องสมุด

2. บุคลากร ห้องสมุดทุกแห่งจำเป็นต้องมีบรรณารักษ์ซึ่งมีคุณวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ พนักงานพิมพ์ดีด นักการภารโรงในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานดำเนินงาน และบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

3. งบประมาณ ต้องมีงบประมาณอย่างเพียงพอเป็นประจำทุกปี เพื่อนำมาใช้จ่าย ในการจัดซื้อหนังสือ วัสดุสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งโสตทัศนวัสดุ และนำมาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะห้องสมุดจะต้องมีหนังสือ สิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้

4. วัสดุห้องสมุด นอกจากหนังสือ ห้องสมุดจะต้องมีวารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค แผนที่ รวมทั้งโสตทัศนวัสดุไว้บริการแก่ผู้ใช้

5. การจัดบริหารงาน มีการจัดแบ่งงานออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ งานบริหาร งานเทคนิค งานบริการและกิจกรรม งานแบ่งย่อยออกเป็นแผนกต่างๆ เพื่อความสะดวกของผู้ใช้ห้องสมุดและมีการจัดบริการให้แก่ผู้ใช้อย่างกว้างขวาง

6. การวิเคราะห์เลขหมู่หนังสือตามระบบสากล มีการแบ่งแยกหนังสือออกเป็นประเภทๆ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เลขหมู่หนังสือตามระบบสากล และมีบัตรรายการสำหรับให้ผู้ใช้ห้องสมุดค้นหาหนังสือที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้

7. มีวิธีจัดชั้นหนังสือแบบชั้นเปิด (Open Shelves) คือให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้เข้าถึงตู้หรือชั้นหนังสือที่เปิดโล่ง ไม่มีการใส่กุญแจตู้ เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีโอกาสเลือกหยิบหนังสือที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

8. มีการให้บริการอย่างกว้างขวาง นอกจากบริการให้ยืมและรับคืนหนังสือแล้ว ห้องสมุดควรจัดบริการอื่นๆ ให้แก่ผู้ใช้อย่างกว้างขวาง เช่น บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะนำการอ่าน บริการจัดนิทรรศการ บริการหนังสือจอง บริการสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด เป็นต้น

9. การออกสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นการเผยแพร่โฆษณา เช่น จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด รายชื่อหนังสือใหม่ พร้อมทั้งบรรณนิทัศน์สังเขป โปสเตอร์เกี่ยวกับหนังสือ

10. มีการสอนวิธีการใช้หนังสือและห้องสมุด บริการนี้มีความจำเป็นมากสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่รู้จักวิธีใช้หนังสือและห้องสมุดย่อมค้นคว้าวิชาการได้มากกว่าผู้ที่ไม่รู้จักวิธีใช้หนังสือและห้องสมุด เพราะการศึกษาในปัจจุบันความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอ จำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือในห้องสมุดจึงจะนับว่า เป็นการเรียนที่สมบูรณ์

11. ส่งเสริมความเจริญของสังคม โดยการขยายกิจการและบริการสู่สังคม หรือประชาชนให้มากที่สุด ปัจจุบันนี้ห้องสมุดแทบทุกแห่งเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามาใช้บริการของห้องสมุดได้

1.6 ประเภทของห้องสมุด

ห้องสมุดแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. ห้องสมุดโรงเรียน (School Library) คือ ห้องสมุดที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนทั้งระดับโรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียน เพื่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ห้องสมุดโรงเรียนได้เงินงบประมาณจากโรงเรียนประจำ

เพื่อให้บริการแก่นักเรียน ครู อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียนในปัจจุบันพัฒนาเป็นศูนย์โสตทัศนูปกรณ์โรงเรียน (School Media Center)

2. ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (College and University Library or Academic Library) คือห้องสมุดที่วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น โดยวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยาการต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ นิสิต นักศึกษา อาจารย์ ข้าราชการและนักวิจัยได้ใช้ศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ห้องสมุดประชาชน (Public Library) คือห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ทุกระดับการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และขอยืมหนังสือได้โดยไม่ต้องเสียค่าบริการ เพื่อช่วยยกระดับชีวิตและสติปัญญา ทำให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ

4. ห้องสมุดเฉพาะ (Special Library) คือห้องสมุดที่หน่วยราชการ สถาบัน องค์กร สมาคม ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ บริษัท จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม หนังสือพิมพ์ต่างๆ รวมโสตทัศนวัสดุเฉพาะบางสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้บริการแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นๆ ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และใช้เป็นเครื่องประกอบการค้นคว้าวิจัยในแขนงวิชาที่ตนปฏิบัติอยู่จะได้เป็นการปรับปรุงสมรรถภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ห้องสมุดเฉพาะเป็นห้องสมุดที่พัฒนาเร็วที่สุด ปัจจุบันนิยมเปลี่ยนชื่อจากห้องสมุดเป็นศูนย์ข้อมูล (Data Center) ศูนย์เอกสาร (Document Center) และศูนย์สารนิเทศ (Information Center) ศูนย์วัสดุ (Material Center)

5. หอสมุดแห่งชาติ (National Library) คือ ห้องสมุดที่ประเทศหรือรัฐบาลเป็นผู้จัดและดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมหนังสือ สิ่งพิมพ์ ตลอดจนเอกสารที่สำคัญทุกชนิดที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ โดยมีพระราชบัญญัติการพิมพ์กำหนดให้ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์ต้องมอบสิ่งพิมพ์ที่ผลิตได้ให้เป็นสมบัติของหอสมุดแห่งชาติ จัดทำบรรณานุกรมทรัพยากรสารนิเทศแห่งชาติ กำหนดเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (International Standard Book Number = ISBN) และกำหนดเลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number = ISSN) นอกจากนี้ยังได้รวบรวมสิ่งพิมพ์จากประเทศต่างๆ ทั่วโลก

1.7 บริการของห้องสมุด

บริการของห้องสมุดแบ่งออกได้ดังนี้

1. บริการการอ่าน (Reader's Service) เป็นบริการพื้นฐานของห้องสมุดทุกประเภท คือ บริการที่ให้ผู้ใช้ห้องสมุดเข้ามาอ่านหนังสือได้โดยเสรี ห้องสมุดจะจัดชั้นหนังสือแบบชั้นเปิดเพื่อให้ผู้อ่านเลือกอ่านได้ตามความพอใจ

2. บริการให้ยืม - คืนหนังสือ (Circulation Service) คือบริการให้ยืมหนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ของห้องสมุดไปใช้ภายนอกห้องสมุด เป็นบริการพื้นฐานที่ห้องสมุดจะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่านที่ต้องการนำหนังสือออกไปอ่าน และศึกษาค้นคว้าที่อื่น

3. บริการเอกสารสนเทศ หรือบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference and Information Service) มีทั้งบริการภายในห้องสมุด บริการทางโทรศัพท์ บริการทางไปรษณีย์ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ บริการโดยตรง ได้แก่ตอบคำถามทั่วไปทันทีที่ถาม เช่น ตู้บัตรรายการหนังสือภาษาอังกฤษอยู่ที่ไหนและบริการทางอ้อม คือการช่วยค้นหนังสือ หรือวัสดุอื่นๆ ซึ่งมีคำตอบตามที่ผู้ใช้ต้องการ ผู้ทำหน้าที่จะต้องมีความรู้ทางบรรณารักษ์

4. บริการแนะนำและช่วยเหลือการอ่าน (Book Instruction Service) เป็นบริการที่ช่วยแนะนำการอ่านหนังสือ ช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดรู้จักวิธีการอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น และรู้จักเลือกอ่านหนังสือเล่มที่ดี

5. บริการสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุด (Library Using Service) คือ บริการของห้องสมุดในสถานศึกษา จัดสอนผู้เข้าเรียนในปีแรกมีทั้งการสอนอย่างเป็นทางการ คือ เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรของสถาบันการศึกษา หรือเป็นการปฐมนิเทศให้ผู้ใช้ได้ทราบบริการของห้องสมุด

6. บริการจัดทำหนังสือคู่มือการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดสถาบันบริการสารนิเทศจะแจกคู่มือการใช้บริการแก่ผู้ใช้ ในคู่มือการใช้ห้องสมุดจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับห้องสมุดนั้นหลายๆ ด้าน

7. บริการรวบรวมบรรณานุกรม (Bibliographic Service) คือ การจัดทำรายชื่อหนังสือสิ่งพิมพ์ หรือวัสดุการอ่านอื่นๆ สำหรับใช้ประกอบการค้นคว้าวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

8. บริการจัดทำดรรชนีวารสาร (Periodical Index Service) เป็นการจัดทำคู่มือสำหรับค้นหาบทความในวารสารได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว โดยจัดทำในรูปแบบของบัตรรายการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์หรือจัดพิมพ์ออกตามกำหนดเวลาเป็นรูปเล่ม

9. บริการทำสาระสังเขป (Abstract Service) คือ การทำย่อเรื่องบทความทางวิชาการตามที่ผู้ใช้ต้องการ หรือจัดเป็นประจำ และพิมพ์ออกในรูปแบบวารสาร

10. บริการข่าวสารทันสมัย (Current Awareness Service, CAS) คือ บริการที่ช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ทราบข้อเท็จจริง ข่าวสาร หรือวิทยาการใหม่ๆ เร็วที่สุดโดยวิธีการต่างๆ เช่น

11. บริการสืบค้นสารนิเทศด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นบริการที่สถาบันบริการสารนิเทศในระดับอุดมศึกษา ห้องสมุดเฉพาะ ศูนย์สารนิเทศ บริการแก่ผู้ใช้เพื่อให้สามารถคืบค้นสารนิเทศได้อย่างรวดเร็ว ได้สารนิเทศที่ทันสมัย มีคุณค่า สมบูรณ์ หากเป็นระบบข่ายงานก็สามารถค้นได้พร้อมๆ กันหลายจุด เช่น บริการข่ายงาน CD-ROM ของห้องสมุดศิริราช ข่ายงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

12. บริการสืบค้นและเรียกใช้สารนิเทศผ่านสื่อสารทางไกล (Online Searching and Retrieval) ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นและเรียกใช้สารนิเทศในรูปของบรรณานุกรม และเอกสารฉบับเต็ม จากทุกมุมโลกได้อย่างรวดเร็วทันทีทันใด ในปริมาณมากเท่าใดก็ได้ โดยไม่จำกัดผู้ใช้จะอยู่ใกล้หรือไกลแหล่งสารนิเทศก็ได้ ทำให้ได้สารนิเทศที่ทันสมัย ทันเวลา และตรงตามความต้องการ สะดวกรวดเร็วกว่าการใช้ห้องสมุดตามปกติ

13. บริการถ่ายสำเนาสิ่งพิมพ์ต่างๆ (Photocopying Service) จัดบริการถ่ายสำเนาเอกสาร เป็นบริการที่จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุด เป็นการประหยัดเวลาในการคัดลอก ผู้ใช้ต้องเสียค่าบริการตามที่กำหนดไว้

14. บริการแปลเอกสาร (Translation Service) เป็นการจัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ที่ไม่สามารถอ่านภาษาต่างประเทศให้เข้าใจได้ และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับภาษาเดิม

15. บริการจองหนังสือ (Reserve Book Service) เป็นบริการของห้องสมุดสถาบันนั้นๆ

1.8 กิจกรรมของห้องสมุด

ห้องสมุดแต่ละแห่งจัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การจัดนิทรรศการ (Display Exhibition) เป็นการประชาสัมพันธ์ชักชวนผู้อ่านให้สนใจทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ และจูงใจให้ผู้มาใช้ห้องสมุดและยืมหนังสือ ห้องสมุดควรจัดให้มีสถานที่สำหรับจัดนิทรรศการโดยเฉพาะ อาจเป็นตู้หรือป้ายประกาศ จัดวางไว้ที่ๆ เห็นได้ง่าย

2. การจัดอภิปราย (Discussion) โดยนำเอาเรื่องหรือปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นมาพูดช่วยกันแสดงความคิดเห็นแก้ปัญหาต่างๆ เช่น ทำอย่างไรจึงจะเรียนหนังสือให้เก่ง เราจะช่วยแก้ปัญหารถติดอย่างไร

3. การโต้วาที (Debate) คือการโต้แย้งด้วยเหตุผล และใช้วาทศิลป์หักล้างเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อมุ่งให้ชนะตามหลักวิชาการข้อเท็จจริง

4. การเล่าเรื่องหนังสือ (Book Talk) เป็นการเล่าเรื่องย่อหนังสือ เสนอแนะหนังสือที่เป็นประโยชน์น่าสนใจอ่าน หรืออาจแนะนำหนังสือประกอบความรู้ทางวิชาการแต่ละแนวให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุด

5. การวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการพิจารณาหนังสือว่ามีข้อดีด้านใดมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนในวิธีเขียน หรือเนื้อหาสาระของเรื่องในตอนใด และเป็นการชี้ให้ผู้อ่านได้มองเห็นคุณค่าของหนังสือเล่มนั้น

6. การทายปัญหาเกี่ยวกับหนังสือ (Book Quiz) เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น เป็นการฝึกไหวพริบ สติปัญญา และสร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน

7. การเล่านิทาน (Story Telling) เป็นบริการของห้องสมุด เพื่อจูงใจให้เด็กอยากอ่านหนังสือมากขึ้น

8. การฉายภาพยนตร์ (Motion Picture Films) อาจจัดฉายภาพยนตร์ที่สร้างจากหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

9. การเล่นละคร (Drama) เป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการฝึกให้กล้าพูดและกล้าแสดงออก

10. การประกวดเรียงความ กำหนดหัวข้อให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาเขียนโดยให้หนังสือประกอบการเขียนและมีบรรณานุกรมท้ายเรื่อง

11. การประกวดการอ่าน เช่น การอ่านทำนองเสนาะหรืออ่านร้อยแก้ว เพื่อออกเสียงคำให้ถูกต้องและถูกวรรคตอน

12. การออกร้านหนังสือ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ห้องสมุดจัดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราวทำให้ผู้ชมทราบว่าข่าวคราวการเคลื่อนไหวในวงการหนังสือ มีการขายหนังสือในราคาถูก ผลกำไรจากการขายหนังสืออาจนำไปซื้อหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และปรับปรุงกิจการห้องสมุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

13. การจัดตั้งชมรมห้องสมุด ส่งเสริมให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่าเรื่องหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ

1.9 มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ซึ่งได้จัดทำขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529 เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยมุ่งที่จะให้เป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาห้องสมุดของสถาบันให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนมีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้เป็นการตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาตลอดชีวิตและเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยจึงกำหนดมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้

ตอนที่ 1 โครงสร้างและการบริหาร

1) เป็นหน่วยงานทางวิชาการระดับคณะ

2) กำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร

3) ผู้บริหารฯขึ้นตรงต่อผู้บริหารสูงสุดของสถาบัน

4) ผู้บริหารฯ ควรได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารฯ

5) มีคณะกรรมการกำหนดนโยบายและกรรมการบริหารห้องสมุด

6) สถาบันฯ อาจมีหอสมุดเพียงแห่งเดียว หรือมีห้องสมุดกลางและห้องสมุดสาขา

ตอนที่ 2 งบประมาณและการเงิน

1) ควรได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) จัดสรรงบประมาณอย่างน้อยร้อยละ 8 ของงบดำเนินการของสถาบัน (แยกเป็นอิสระ)

3) จัดเตรียมและบริหารงบประมาณห้องสมุดสาขาตามความจำเป็นและเหมาะสม

4) รายได้จากกิจกรรมและบริการของห้องสมุดให้สงวนไว้เป็นค่าใช้จ่ายจำเป็นของห้องสมุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตอนที่ 3 บุคลากรห้องสมุดสถาบัน

1) คุณสมบัติ : ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานระดับหัวหน้าฝ่าย/บุคลากรทุกระดับ

2) จำนวนบุคลากร : งานบริหารธุรการ / งานพื้นฐานของห้องสมุด

3) สูตรคำนวณจำนวนผู้ปฏิบัติงาน : ระดับวิชาชีพ (บรรณารักษ์ 1 คนต่อนักศึกษา 500 คน หรือ บรรณารักษ์ 1 คนต่อหนังสือ 150,000 เล่ม)

ตอนที่ 4 ทรัพยากรสารสนเทศ

1) ทรัพยากรสารสนเทศพื้นฐาน : ส่งเสริมหลักสูตรและกิจกรรมทางวิชาการ / ผลิตและเผยแพร่โดยสถาบัน / ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม / ส่งเสริมความสนใจใคร่รู้

2) ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ (7 ประการ)

3) สูตรคำนวณจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ 15 เล่ม /นักศึกษา , 100 เล่ม / อาจารย์ , 500 เล่ม /สาขาวิชาปริญญาตรี 600 เล่ม /สาขาวิชา ปริญญาโท 25,000 เล่ม /สาขาวิชา ปริญญาเอก

ตอนที่ 5 อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์

1) การสร้างอาคาร ควรคำนึงถึงความต้องการในอนาคต

2) ครุภัณฑ์ห้องสมุดฯ ควรออกแบบให้ได้มาตรฐาน

3) พื้นเพดาน และผนังอาคารใช้วัสดุเก็บเสียง

4) ควรมีระบบควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง ฯลฯ

5) ควรจัดสถานที่สำหรับคนพิการ

6) สูตรสำหรับคำนวณเนื้อที่ : สำหรับผู้ใช้/สำหรับเก็บหนังสือ/สำหรับบุคลากรปฏิบัติงาน

ตอนที่ 6 การบริการ

1) ต้องจัดให้มีการปฐมนิเทศนักศึกษา/การสอน/ค้นคว้าและให้คำปรึกษาทางวิชาการ

2) จัดให้มีบริการยืม-คืน (กำหนดระเบียบ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3) ต้องมีบริการสืบค้นผ่านเครือข่ายภายในประเทศ/เครือข่ายอินเทอร์เนต

4) ต้องมีชั่วโมงบริการสม่ำเสมอและเหมาะสม

5) จัดบริการผู้เรียนนอกสถานที่

6) ต้องพัฒนาคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง

7) ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน

ตอนที่ 7 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

1) ควรดำเนินการให้เกิดความร่วมมือโดยการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันโดยคำนึงหลักประหยัดและประสิทธิภาพการบริการ

2) ควรจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการนี้ด้วย

ตอนที่ 8 การประเมินคุณภาพห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

1) ควรมีระบบการประเมินคุณภาพของห้องสมุดฯ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดฯ สอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติ

2) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้

มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549 จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการบุคคลและสังคม เพื่อส่งเสริมคุณภาพและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ จึงได้กำหนดมาตรฐานห้องสมุดไว้ดังนี้ (ขอยกมาเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น)

หมวด 2

การบริหาร

ห้องสมุดมีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และบริการสารสนเทศตามนโยบาย เป้าหมายและโครงสร้างขององค์กร โดยมีคณะกรรมการกำหนดนโยบายในการพัฒนาและการประเมินผลการดำเนินงาน มีผู้บริหารห้องสมุดและบุคลากรห้องสมุดทำหน้าที่ตามภาระงานของห้องสมุด คณะกรรมการบริหารห้องสมุดประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการห้องสมุดหรือชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดี โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

หมวด 3

งบประมาณ

ห้องสมุดควรได้รับงบประมาณจากองค์กรเจ้าสังกัดอย่างเพียงพอและจัดหารายได้อื่นให้สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณของห้องสมุดควรแยกเป็นอิสระจากงบประมาณส่วนรวมขององค์กร รายได้ที่ได้จากกิจกรรมและบริการของห้องสมุดควรสงวนไว้เป็นค่าใช้จ่าย เพื่อการพัฒนาห้องสมุดนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับจากเจ้าสังกัด

หมวด 4

บุคลากร

ห้องสมุดควรมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิ คุณสมบัติและอัตรากำลังตามความจำเป็นสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กร การพิจารณาจำนวนและคุณสมบัติของบุคลากร ต้องคำนึงถึงจำนวนผู้รับบริการ ทรัพยากร เทคโนโลยี และบริการสารสนเทศของห้องสมุด การกำหนดคุณวุฒิ คุณสมบัติ หน้าที่ความรับผิดชอบและจำนวนบุคลากร ให้เป็นไปตามประกาศมาตรฐานของห้องสมุดแต่ละประเภท ควรพิจารณาให้มีตำแหน่งบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี

หมวด 5

ทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การจัดหาเพื่อเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กรภายใต้บริหารของชุมชนและสังคม ห้องสมุดต้องจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ครอบคลุมและทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี และมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

หมวด 6

อาคาร สถานที่และครุภัณฑ์

อาคาร สถานที่ห้องสมุดควรตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางชุมชน มีการออกแบบอย่างเหมาะสมตามมาตรฐานทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม บุคลากรห้องสมุดมีส่วนร่วมในการออกแบบโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ให้บริการและผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายและการขยายพื้นที่ในอนาคตควรมีพื้นที่ปฏิบัติการและบริการด้านเทคโนโลยี ห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ ห้องสมุดและอื่นๆ ตามความเหมาะสม ครุภัณฑ์ห้องสมุดควรได้มาตรฐานและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานและการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ มีระบบควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ แสงสว่าง เสียง ระบบป้องกันสาธารณภัยอย่างเหมาะสมและได้มาตรฐาน เพื่อป้องกันและบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศมิให้เกิดการชำรุดเสียหายก่อนเวลาอันสมควร

หมวด 7

การบริการ

ห้องสมุดควรมีบริการพื้นฐาน และบริการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ในรูปแบบที่หลากหลาย มีระเบียบการให้บริการเพื่อให้ผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการอย่างเสมอภาคสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วตรงตามความต้องการ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการนำกลยุทธ์การตลาดและการประชาสัมพันธ์มาใช้ในการจัดบริการและกิจกรรมห้องสมุดเชิงรุก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

หมวด 8

เครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ห้องสมุดควรสร้างพันธมิตรและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่นเพื่อสนับสนุนเสริมสร้างสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน

หมวด 9

การประเมินคุณภาพห้องสมุด

ห้องสมุดควรมีระบบประกันคุณภาพและตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการห้องสมุด

2. บทบาทหน้าที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุด หมายถึง สถานที่รวมสารสนเทศซึ่งเป็นสรรพวิทยาการทั้งปวง ทั้งที่อยู่ในรูปของวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ รวมทั้งฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ต่างๆ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารและดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยคำนึงถึงประโยชน์และความสะดวกสบายของผู้ใช้เป็นสำคัญ (ประจักษ์ กือเจริญ, 2541 : 2)

มหาวิทยาลัย หมายถึง สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งอาจเรียกมหาวิทยาลัย หรือชื่ออื่นใด เช่น สถาบัน วิทยาลัย เป็นต้น (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544 : 2) ดังนั้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย จึงหมายถึง สถานที่รวมสารสนเทศซึ่งเป็นสรรพวิทยาการทั้งปวงของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารและดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยอาจเป็นห้องสมุดกลางหรือห้องสมุดคณะหรือห้องสมุดเทียบเท่าคณะ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีบทบาทหน้าที่หลักในการส่งเสริมการเรียน การสอน การวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการทางวิชาการแก่มหาวิทยาลัยและสังคม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการให้บริการ บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544 : 2)

1. จัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่มีการบันทึกในทุกรูปแบบ ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ โสตทัศนวัสดุซึ่งรวมถึงสารสนเทศที่บันทึกในรูปแบบเสียง รูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กราฟิก สื่อสามมิติและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ให้ครบถ้วนตามความจำเป็นและอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยต้นสังกัด ดำเนินการจัดเก็บอย่างมีระบบ เพื่อให้สามารถสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ต้องมีหลักเกณฑ์การเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีระบบและต่อเนื่องให้สอดคล้องกับนโยบายเป้าหมายของมหาวิทยาลัย

2. จัดหาบุคลากรในห้องสมุดให้มีคุณสมบัติ จำนวน และประเภทต่างๆ ตามความจำเป็นอย่างเพียงพอ ผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วยบรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาห้องสมุด ดูแลรักษาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

3. จัดให้มีวารสารเฉพาะสาขาวิชาตามความจำเป็นของแต่ละสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นวิชาเอกวิชาโท ของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการบอกรับวารสารด้วยวิธีอื่นด้วย เช่น การสั่งซื้อบทความวารสารและสาระสังเขป ซึ่งสามารถสั่งฉบับพิมพ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที รวมทั้งการบอกรับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ วารสารประเภทให้ความรู้ทั่วไปเพื่อความจรรโลงใจ ให้มีจำนวนตามความเหมาะสม

4. มุ่งส่งเสริมให้บริการเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ทุกประเภทและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องหาวิธีการ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยและโทรคมนาคมที่จำเป็นเพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอย่างรวดเร็วและครบถ้วนตามความต้องการทั้งบริการให้เปล่าและบริการที่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

5. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรดำเนินการให้เกิดความร่วมมือ โดยการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีร่วมกันทุกด้าน โดยคำนึงถึงหลักการประหยัดและประสิทธิภาพของบริการ

6. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรมีระบบประกันคุณภาพของห้องสมุดในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดในมหาวิทยาลัยและสอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติ

สรุปได้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยและการให้บริการวิชาการแก่มหาวิทยาลัยและสังคม โดยการจัดหา รวบรวม จัดระบบ

และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งวัสดุตีพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ ฯลฯ ตลอดจนนำเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานและให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ที่มาใช้ห้องสมุดได้รับข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

1. ความหมายของการบริการ

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ (2543 : 67) กล่าวว่า บริการห้องสมุดคืองานห้องสมุดที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเริ่มจากการสร้างบรรยากาศเชิญชวนให้ผู้คนสนใจเข้าใช้ห้องจัดสถานที่ให้สวยงามมีระเบียบ จัดชั้นหนังสือเป็นระเบียบ หนังสือไม่ฉีกขาด และมีการจัดบริการต่างๆ เช่น งานบริการจ่าย-รับ บริการหนังสือจอง บริการตอบคำถามช่วยค้นคว้า บริการแนะนำการอ่าน บริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด บริการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด

ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน (2522 : 25) ได้ให้ความหมายของบริการห้องสมุดว่า งานบริการห้องสมุด คือ การให้บุคคลได้ใช้หนังสือและวัสดุต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดหามาเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้าและบันเทิงใจ

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (ม.ป.ป. : 12) กล่าวว่า บริการห้องสมุด หมายถึง การจัดบริการและหาวิธีต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกและชักจูงให้บุคคลมาใช้บริการ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความเพลิดเพลินจากหนังสือ และโสตทัศนวัสดุทุประเภทที่มีอยู่ในห้องสมุด

จากความหมายของบริการห้องสมุดที่กล่าวมาแล้ว สรุปว่า บริการห้องสมุด หมายถึง บริการและกิจกรรมต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและสนองความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

ซึ่งในการดำเนินงานห้องสมุด ถือว่าการบริการแก่ผู้ใช้เป็นหัวใจของงานห้องสมุดโดยเฉพาะห้องสมุดมหาวิทยาลัย ถือว่าการเข้าใช้บริการของห้องสมุดเป็นส่วนสำคัญและมีคุณค่าที่สุดในการส่งเสริมการเรียนการค้นคว้าและวิจัย ตลอดจนการศึกษาต่อเนื่องของนิสิต นักศึกษา เพื่อให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ มีความพร้อมในการจัดเก็บ รวบรวม และเผยแพร่ทรัพยากรทางปัญญาอย่างกว้างขวาง และจัดบริการตามความต้องการของผู้ใช้บริการในมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้ออกประกาศ เรื่องมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2529 ตามประกาศ

ดังกล่าว ได้กำหนดการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไว้ในตอนที่ 6 มีสาระสำคัญดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544 : 6- 7)

1. บริการของห้องสมุดจะต้องมุ่งเสริม และให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ทรัพยากรห้องสมุดทุกประเภท จะต้องหาวิธีการ และเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรของห้องสมุดมากที่สุด

2. เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในการใช้บริการของห้องสมุดให้มากยิ่งขึ้นห้องสมุดจะต้องมีการประเมินคุณภาพของบริการด้วยวิธีการต่างๆ โดยหาทางปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้ใช้

3. ห้องสมุดจะต้องมีบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้ทั้งในด้านการรวบรวมบรรณานุกรมและการสอนผู้ใช้ให้รู้จักใช้อุปกรณ์ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ ของห้องสมุด

4. มหาวิทยาลัยควรให้บรรณารักษ์ได้มีส่วนร่วมในโครงการศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยวิธีการจัดให้บรรณารักษ์ได้สอน หรือร่วมสอนวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3.1 ประเภทบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้จัดบริการต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงทรัพยากรห้องสมุดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ห้องสมุดแต่ละแห่งจะจัดบริการประเภทใดบ้าง มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบาย วัตถุประสงค์และลักษณะการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยนั้นโดยทั่วไปบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรจัด มีดังนี้

1. บริการจ่าย-รับหรือบริการยืมให้ยืม (Circulation Service)

บริการจ่าย-รับหรือบริการให้ยืม หมายถึง การให้ใช้ ให้ยืมหนังสือ และ วัสดุของสมุดบางประเภทที่ห้องสมุดกำหนดไว้ให้ยืมได้ บริการนี้เป็นบริการที่ห้องสมุดทุกแห่งจะต้องจัดบริการไว้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่ต้องการนำหนังสือไปใช้นอกห้องสมุดตามเวลาที่กำหนดให้ยืม โดยห้องสมุดจะกำหนดระเบียบการยืม-ส่งและทำหลักฐานการยืมไว้

2. หนังสือรีเสิร์ฟ (Reserved Book Services)

บริการหนังสือรีเสิร์ฟ ห้องสมุดบางแห่งเรียกว่าหนังสือสำรองหรือหนังสือสงวนหรือบริการหนังสือยืมพิเศษชั่วคราว แต่เมื่อมีความจำเป็นบางประการ เช่น อาจารย์ได้กำหนดให้หนังสือเรื่องนั้นๆ เป็นหนังสืออ่านประกอบในบทเรียนตามหลักสูตรหรือประกอบการทำรายงานค้นคว้าวิจัย อาจารย์จะขอให้บรรณารักษ์ทำเป็นหนังสือรีเสิร์ฟ โดยให้ยืมในระยะเวลาอันสั้น หรือจะให้ยืมอ่าน

เฉพาะภายในห้องสมุด ทั้งนี้เพื่อให้นิสิตหรือนักศึกษาได้มีโอกาสได้อ่านอย่างถี่ถ้วน (เฉลิมศักดิ์ ชุปวา, 2534 : 7-8)

3. บริการอ้างอิงและสารสนเทศ (Reference and Information Service)

หรือบริการเอกสารสารสนเทศ ซึ่งเดิมเรียกว่าบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้าเป็นบริการหลักอย่างหนึ่งของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการช่วยเหลือหาคำตอบให้แก่ผู้ใช้ในเรื่องต่างๆ ซึ่งคำตอบส่วนใหญ่มาจากหนังสืออ้างอิงและแนะนำผู้ใช้ให้รู้จักใช้หนังสือดังกล่าว นอกจากนั้นยังช่วยเหลือให้มีการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย การบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้ามีทั้งบริการภายในห้องสมุด ทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์

ต่อมาในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิชาการ ความรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้แพร่หลายอย่างกว้างขวาง ตลอดจนความสะดวกรวดเร็วของเครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ จึงได้กล่าวกันว่าเป็นยุค “Knowledge Explosion” หรือ “Information Service” (บริการเอกสารสารสนเทศหรือการบริการข้อสนเทศหรือการบริการสารสนเทศ) ซึ่งมีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้งกว่า Reference Service

4. การสอนการใช้ห้องสมุด (Library Instruction Service)

การสอนการใช้ห้องสมุดมีหลักการ คือมุ่งให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้ห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ห้องสมุดได้อย่างกว้างขวาง ใช้ทรัพยากรห้องสมุดได้อย่างถูกต้องเต็มที่และคุ้มค่า สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

การสอนการใช้ห้องสมุดอาจกระทำได้ 2 วิธี คือ การสอนอย่างเป็นทางการและการสอนอย่างไม่เป็นทางการ การสอนอย่างเป็นทางการ เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการสอนการใช้ห้องสมุด ซึ่งได้มีการบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาและการสอนในมหาวิทยาลัยหรืออาจจัดได้ด้วยการปฐมนิเทศ (Orientation) ส่วนการสอนอย่างไม่เป็นทางการอาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำเอกสารประชาสัมพันธ์งานห้องสมุด จัดนิทรรศการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดทำคู่มือแนะนำห้องสมุด วิธีบรรยายและนำชมห้องสมุดหรืออาจใช้วีดิโอเทป หรือโสตทัศนวัสดุประกอบ เป็นต้น

5. บริการด้านบรรณานุกรม (Bibliographical Service)

บริการด้านบรรณานุกรม ได้แก่ การรวบรวมรายชื่อหนังสือ วัสดุการอ่านอื่นๆ อย่างมีแบบแผน ตามชนิดของสิ่งพิมพ์นั้นๆ ด้วยการให้รายละเอียดแต่ละเรื่องเกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ เลขหน้า รวมทั้งอาจมีบรรณนิทัศน์สังเขป หรือสาระสังเขปประกอบด้วยตามความเหมาะสม หรือความจำเป็นในการใช้การบริการด้านบรรณานุกรม อาจจัดทำได้หลายวิธี

เช่น การทำบรรณานุกรมเฉพาะวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว บริการช่วยหารายละเอียดทางบรรณานุกรม ในกรณีที่ผู้ใช้ต้องการทราบ แต่ไม่สามารถค้นเองได้และบริการแนะนำการทำบรรณานุกรมในการเขียนรายงานหรือภาคนิพนธ์ ซึ่งผู้เขียนจำเป็นต้องเขียนเชิงอรรถ และบรรณานุกรมเพื่อประกอบการค้นคว้าหรือถ้าเป็นไปได้อาจมีการจัดสอนอย่างเป็นทางการ เป็นงานของห้องสมุดอย่างหนึ่งที่จัดบริการสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ (เฉลิมศักดิ์ ชุปวา, 2534 : 8 – 9)

6. บริการจัดทำสาระสังเขป (Abstracting Service)

การจัดทำสาระสังเขป คือ การย่อเรื่องจากหนังสือ หรือบทความ วารสาร จุลสาร เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและให้ความสะดวกรวดเร็ว แก่ผู้ใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาว่าเรื่องเหล่านั้นตรงกับความต้องการของตนหรือไม่ และต้องการกลับไปอ่านต้นฉบับเดิมหรือไม่ การจัดสาระสังเขปมี 2 แบบ คือ สาระสังเขปที่เพียงแต่ชี้ หรือบอกให้ทราบว่าสิ่งพิมพ์เรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง และอยู่ที่หนังสือ หรือวารสารเล่มใด และสาระสังเขปประเภทให้ความรู้ คือ สาระสังเขปที่ให้เรื่องย่อข้อเท็จจริงที่สำคัญและจำเป็น (อัมพร ปั้นศรี, 2525 : 30)

7. บริการจัดทำดัชนี (Indexing Service)

จุดมุ่งหมายในการจัดทำดัชนีขึ้นก็เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดให้ค้นหาบทความหรือเรื่องที่ตนต้องการได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพราะดัชนีจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อคน ชื่อสถานที่ คำศัพท์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง หรือรายการอื่นๆ ที่มีความสำคัญว่าอยู่ที่ใด ในเล่มใด ส่วนใด หน้าใดของหนังสือ วารสารและวัสดุอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นเนื้อหารายละเอียดจากวัสดุห้องสมุด เช่น ดัชนีหนังสือ ดัชนีวารสาร ดัชนีหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

8. บริการแปล (Translation Service)

เนื่องจากในห้องสมุดได้จัดหาหนังสือ และเอกสารเป็นภาษาต่างๆ หลายภาษาไว้เพื่อบริการในการศึกษาหาความรู้ และช่วยการค้นคว้าวิจัย ในบางครั้งภาษาต่างประเทศก็เป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดโดยเฉพาะศัพท์เฉพาะทางด้านวิชาการสาขาต่างๆ ดังนั้นห้องสมุดจึงจำเป็นจะต้องจัดบริการแปลไว้ และเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องพื้นฐานที่จะแปลเป็นอย่างดี ซึ่งในบางครั้งห้องสมุดอาจจะต้องขอความร่วมมือจากนักวิชาการที่มีความรู้ในภาษานั้นๆ ด้วย

9. บริการแนะแนวการอ่าน (Readers Advisory Service)

บริการแนะแนวการอ่าน เป็นบริการที่สำคัญยิ่งในการที่ห้องสมุดจะจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการอ่าน และพัฒนานิสัยรักการอ่าน ทั้งยังเป็นการชักจูงให้นิสิตนักศึกษาเข้าห้องสมุดและใช้เวลาว่าง

ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาสังคมอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดที่มีปัญหาในการอ่าน ผู้ที่ไม่อยากอ่านหนังสือเพื่อช่วยแก้ปัญหาบางอย่างได้ แต่เลือกไม่ถูก เป็นต้น การแนะแนวการอ่านนี้ อาจจะกระทำได้แก่ผู้ใช้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม โดยทางห้องสมุดจะต้องทราบความสนใจ ความต้องการ รสนิยมและความสามารถในการอ่านของผู้ใช้และในบางกรณีอาจจะรวบรวมรายชื่อหนังสือที่จัดทำขึ้น ควรจะเรียงลำดับจากหนังสือที่อ่านเข้าใจง่ายที่สุดไปหาหนังสือที่อ่านเข้าใจยากขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ ห้องสมุดยังอาจจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมบริการแนะแนวการอ่านได้อีกด้วยหลายวิธีดังเช่น การเล่าเรื่องจากหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ การจัดอภิปรายปาฐกถาและการสนทนาเรื่องหนังสือ

10. บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan)

บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในห้องสมุดอื่น โดยบางห้องสมุดจะจัดบริการหนังสือ หรือวัสดุห้องสมุดที่ไม่มีในห้องสมุดของตนจากห้องสมุดแห่งอื่น โดยมีการพิจารณาตกลงกันระหว่างห้องสมุดถึงชนิดของวัสดุห้องสมุดที่จะให้ยืม ค่าบริการ (ถ้ามี) ระยะเวลาการขอยืม แบบฟอร์มที่ใช้ในการยืมและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความรับผิดชอบในการส่งหนังสือเกินกำหนด หรือเสียหาย เป็นต้น ความร่วมมือในด้านการยืมระหว่างห้องสมุดนี้อาจจะกระทำได้ 3 ระดับด้วยกัน คือ ในระดับมหาวิทยาลัยด้วยกัน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกับห้องสมุดอื่นๆ ในประเทศหรือต่างประเทศ

11. บริการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด (Handbook or Guide to the Library)

คู่มือการใช้ห้องสมุด อาจทำเป็นรูปเล่มหนังสือ หรือจุลสาร คู่มือมีเนื้อหาประกอบด้วย เวลาทำงานของห้องสมุด ผู้มีสิทธิใช้ห้องสมุด ประเภทของวัสดุห้องสมุด วิธีใช้บริการยืมและส่งคืน รวมทั้งกำหนดเวลายืมและวิธีใช้บัตรรายการ เป็นต้น

12. บริการถ่ายเอกสาร (Photocopying Service)

เป็นบริการที่จำเป็นสำหรับห้องสมุด เพราะช่วยประหยัดเวลาในการคัดลอกในกรณีที่ห้องสมุดไม่อนุญาตให้นำหนังสือบางเล่ม หรือสิ่งพิมพ์บางประเภทออกนอกห้องสมุดช่วยลดความสูญเสียของห้องสมุดอันเนื่องมาจากผู้ใช้บริการฉีก กรีดสิ่งพิมพ์และการถ่ายเอกสารสามารถให้รายละเอียดต่างๆ ได้เกือบครบถ้วนเช่นเดียวกับต้นฉบับเดิม

13. การให้บริการห้องสมุดแก่ชุมชน (Library Extension Service)

เป็นบริการที่ขยายโอกาสทางการศึกษาค้นคว้าให้กว้างออกไปแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยในรูปของการบริการให้การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ หรือที่เรียกกันว่าการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เพื่อการสร้างสรรค์แก่ชุมชนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของมหาวิทยาลัย การบริการที่จัดให้ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย รายการวิทยุและรายโทรทัศน์ การประกวด การแนะแนวอาชีพ การให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ในด้านห้องสมุด และการให้สันทนาการแก่ชุมชนโดยการจัดแสดงคอนเสิร์ต ศิลปะและละคร เป็นต้น

4. สารสนเทศเกี่ยวกับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” แทนวิทยาลัยครู เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553 และออกพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2538 สามารถเปิดสอนวิชาการหลากหลายตามความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น (กลุ่มสถาบันราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้, 2544 : 1)

4.1 ประวัติและพัฒนาการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

นับตั้งแต่วิทยาลัยครูได้รับการยกฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ได้มีการพัฒนาหลักสูตรและการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของความเป็นอุดมศึกษาหอสมุดจึงเป็นหน่วยงานที่ได้รับการพัฒนาในฐานะเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามพัฒนาการของหอสมุดก็เป็นไป ได้อย่างเชื่องช้า เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมภายนอกเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาด้านสถานภาพ บุคลากร ทรัพยากรสารนิเทศ อุปกรณ์และเครื่องมือ อาคารสถานที่ เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว ฝ่ายหอสมุดจึงได้รับการพิจารณาให้ปรับปรุงโครงสร้างทั้งระบบ นับตั้งแต่โครงสร้างการบริหารงาน งบประมาณ อัตรากำลัง วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและครุภัณฑ์ตลอดจนอาคารสถานที่ โดยเร่งดำเนินโครงการจัดตั้งสำนักวิทยบริการให้

สอดคล้องกับแผน พัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 พ.ศ.2535-2539 เพื่อให้สถาบันมีแหล่งบริการสารนิเทศที่อำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอย่างแท้จริงห้องสมุดวิทยาลัยครูภูเก็ตได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2515 ระยะนั้นห้องสมุดมีสภาพเป็นห้องเก็บหนังสือชั่วคราวอยู่ที่อาคารโรงฝึกงานชั้นล่างโดยมีหนังสือประมาณ 2,000 เล่ม ต่อมาในภาคเรียนที่สองได้ย้าย มาอยู่ที่อาคาร 1 ชั้นล่าง มีเนื้อที่ประมาณ4 ห้องเรียน ห้องสมุดได้อาศัยสถานที่นี้ดำเนินงานมาโดยตลอด พ.ศ. 2517 สถาบันฯ ได้รับงบประมาณก่อสร้างมีเนื้อที่ประมาณ 4 ห้องเรียน เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 3,450,000 บาท แต่มีปัญหาในการก่อสร้างเพราะบริเวณที่จะดำเนินการก่อสร้างนั้น เป็นที่ดินเหมืองเก่าพ.ศ. 2522 สถาบันฯได้ของบประมาณในการก่อสร้างใหม่เป็นวงเงินจำนวน 4,900,000 บาท และได้ลงมือสร้างแล้วเสร็จในเดือนกันยายน พ.ศ. 2523 จึงย้ายมาเปิดบริการที่อาคารหอสมุด 2 ชั้น เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2523 พ.ศ. 2538 หอสมุดได้รับการยกฐานะเป็นสำนักวิทยบริการ โดยผนวกหน่วยงานอีกสองหน่วย งาน ซึ่งเดิมสังกัดสำนักส่งเสริมวิชาการคือฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาและฝ่ายเอกสารคำสอน เข้าด้วยกันพ.ศ. 2539 ทางสถาบันราชภัฏภูเก็ตได้รับงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนเงิน 38.65 ล้านบาท เพื่อก่อตั้งอาคารวิทยบริการขนาด 6 ชั้น ซึ่งทางสถาบันฯกำหนดให้ตั้งคู่ขนานกับอาคาร 5 เยื้องกับ หอสมุดเดิม1 เมษายน 2545 เริ่มก่อสร้างสะพานเชื่อมระหว่างหอสมุดเก่าและอาคารหอสมุดใหม่ ใช้งบประมาณในการก่อสร้างสะพานเชื่อมเป็นเงิน 1,058,172 บาท แล้วเสร็จเดือนพฤษภาคม 2547 มีพิธีเปิดสะพานเชื่อมเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2547 โดยมี ผศ.เจริญ บุญโยม รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ เป็นประธานในพิธีเปิดสะพานและมี ผศ.อรุณศรี กำลังเป็นหัวหน้าหอสมุด ต่อมาอาคารวิทยบริการได้เปลี่ยนชื่อเป็น"อาคารบรรณราชนครินทร์" โดยได้รับประทานนามจากสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ 7-9 กรกฎาคม 2548 ได้ติดตั้งป้ายชื่ออาคารบรรณราชนครินทร์ ใช้งบประมาณ 99,560 บาท14 มิถุนายน 2547 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก และมีผมบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ทำให้สถาบันราชภัฏราชภัฏทั่วประเทศเป็นมหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคลและมีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการปัจจุบันหอสมุดได้พัฒนาและปรับปรุง ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS เป็นระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS Virtua โดยใช้งบประมาณ 495,000 บาท เริ่มให้บริการสืบค้นทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ตั้งแต่ 26 สิงหาคม 2548 เป็นต้นมา

4.2 ประวัติและพัฒนาการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2547 โดยรวมหน่วยงานตามโครงสร้างสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี เดิม 3 หน่วยงานมาไว้ด้วยกัน คือ หอสมุดกลาง ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา

พ.ศ. 2519 หอสมุดกลางเปิดให้บริการครั้งแรก พร้อมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี โดยใช้อาคารเรียนชั่วคราวหลังคามุงจากเป็นสถานที่ทำการ

พ.ศ. 2519 ย้ายมาทำการที่อาคารชั่วคราวตั้งอยู่บริเวณหลังอาคารประปาในปัจจุบัน

พ.ศ. 2522 ได้รับงบประมาณตามโครงการเงินกู้ธนาคารในการก่อสร้างอาคารที่ทำการหลังใหม่ มีลักษณะเป็นรูปหกเหลี่ยม

พ.ศ. 2533 ได้รับงบประมาณจากกรมการฝึกหัดครู จำนวน 1,000,000 บาท และวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี จำนวน 700,000 บาท ในการต่อเติมหอสมุด ในรูปแบบเดิม และเปิดใช้อาคารเพื่อให้บริการในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2533

พ.ศ. 2536 ได้รับงบประมาณ จำนวน 22,000,000 บาท ในการก่อสร้างอาคารวิทยบริการ เป็นอาคาร 4 ชั้น

พ.ศ. 2538 ได้รับพระราชทานนามชื่อ “อาคารบรรณราชนครินทร์”

พ.ศ. 2547 ได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็น “หอสมุดกลาง” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

4.3 ประวัติและพัฒนาการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เมื่อครั้งที่ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชมีฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู ได้จัดตั้งห้องสมุดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่23พฤษภาคม พ.ศ. 2503ในฐานะเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม รักษาและให้บริการวัสดุ การศึกษาของโรงเรียนฝึกหัดครูนครศรีธรรมราช มีชื่อเรียกเป็นทางการว่า"ห้องสมุดโรงเรียนฝึกหัดครูนครศรีธรรมราช"

สถานที่ตั้งอาคารห้องสมุดในระยะเริ่มแรกนั้น ตั้งอยู่ชั้นล่างของ หอพักบุษบา(หรือหอพัก2) ซึ่งเป็นหอพักของนักเรียนหญิง หอพักดังกล่าว ได้เปลี่ยนมาใช้เป็นที่พักของนักเรียนชายเมื่อ พ.ศ. 2509 และเปลี่ยนชื่อ เป็นหอพัก "ไกลนุช" ครั้นถึง พ.ศ. 2515 จึงถูกยุบเป็นอาคารเรียนวิชาศิลปศึกษา และต่อมาเปลี่ยนเป็นคณะวิทยาการจัดการ)

อาคารชั้นล่างของหอพักบุษบาที่นำมาใช้เป็นอาคารห้องสมุด ในขณะนั้นมีพื้นที่ 160 ตารางเมตร คือกว้าง 8 เมตร ยาว 20 เมตรเท่านั้น มีหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 108 เล่ม ทั้งนี้เป็นหนังสือที่โอนมาจากหอสมุดของโรงเรียนฝึกหัดครูตรัง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศยุบไปเมื่อ พ.ศ. 2499 ด้วยจำนวนหนึ่ง ครั้นล่วงถึงปีการศึกษา 2505 ได้รับงบประมาณสำหรับจัดทำ

ครุภัณฑ์และซื้อ หนังสือเป็นเงินก้อนใหญ่ห้องสมุดโรงเรียนฝึกหัดครู นครศรีธรรมราชจึงมีครุภัณฑ์ห้องสมุดเป็นครั้งแรก ครุภัณฑ์เหล่านี้ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ซึ่งชั้นวางหนังสือใช้สืบต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ในปีการศึกษา 2507 โรงเรียนได้รับงบประมาณสร้างอาคาร เรียนสามชั้น1หลัง (คืออาคาร 6) แล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2509 ห้องสมุดจึงได้ย้ายมาเปิดบริการอยู่ที่ ชั้นล่างอาคารหลังนี้ เมื่อต้นปีการศึกษา 2509 ทำให้ห้องสมุดมีพื้นที่สำหรับใช้บริการได้กว้างขวาง ขึ้นกว่าเดิม

ในปีการศึกษา2512โรงเรียนฝึกหัดครูนครศรีธรรมราชได้รับการยกฐานะเป็น วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ห้องสมุดจึงมีฐานะเป็นห้องสมุดวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ตามไปด้วย ผลจากการยกฐานะครั้งนี้ ห้องสมุดต้องรับภาระหนักยิ่งขึ้น เพราะต้องให้บริการนักศึกษา ในระดับ ป.กศ. สูง ซึ่งต้องการบริการจากห้องสมุดมากกว่านักเรียน ระดับ ป.กศ. ถึงเท่าตัว

ในปลายปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยได้รับงบประมาณสร้างอาคาร หอสมุดขึ้นหลังหนึ่งเป็นอาคารแบบสม.2ภายในวงเงินงบประมาณ 1.2 ล้านบาท สร้างเสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2517 และได้เปิดใช้บริการเป็น ครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2517 จึงเรียกชื่ออาคารหลังนี้ว่า หอสมุด วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชมีฐานะเป็นแผนกหนึ่งในสังกัดสำนักงานอธิการ

ปีการศึกษา 2528 หอสมุดได้ยกฐานะเป็นฝ่ายตามประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ ว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการในวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช โดยสังกัดสำนักส่งเสริมวิชาการ

ในปีการศึกษา2533ฝ่ายหอสมุดได้นำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ ในการดำเนินการเกี่ยวกับระบบงานสารนิเทศและระบบฐานข้อมูล ทางบรรณานุกรม ซึ่งจะบันทึกรายการเกี่ยวกับทรัพยากรสารนิเทศ ทางวิชาการทุกประเภทของหอสมุด เพื่อเป็นการเตรียมการในการ ให้บริการการศึกษาค้นคว้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หอสมุดยังมี โครงการนำไมโครคอมพิวเตอร์ ในการบริหารและการ ให้บริการจ่ายรับอีกด้วย ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาและเลือกระบบที่สามารถใช้งานเพื่อรองรับความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของชาติและความเป็นไปได้ของสถาบัน

อนึ่งในปีการศึกษา2533 หอสมุดได้ขยายงานวัสดุไม่ตีพิมพ์ขึ้น เป็นงานหนึ่งซึ่งในช่วงต้นจะให้บริการทรัพยากรสารนิเทศที่อยู่ในสื่อ ประเภท แถบเสียง (Tape Cassette) แถบภาพ (Video tape) ภาพนิ่ง (Slide) ภาพเลื่อน (Filmstrip) ขณะนี้อยู่ในระหว่างการเตรียม การผลิต จัดหา บรรณาธิการ ทำสำเนาและทำรายการ ซึ่งสามารถให้บริการได้บ้างแล้วในบางส่วน

เมื่อพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช 2538 ได้ประกาศ ใช้สภาประจำสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชจึงให้ความเห็นชอบในการ ยกฐานะฝ่ายหอสมุดขึ้นเป็นสำนักวิทยบริการ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2538 เป็นต้นมา

อนึ่ง ในปีงบประมาณ 2538-2540 สถาบันได้รับงบประมาณ ก่อสร้างอาคารวิทยบริการ ขนาด 6 ชั้น 1 หลัง มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 4,600 ตารางเมตร ซึ่งขณะนี้การก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว กำลังอยู่ในระหว่างการติดตั้งระบบสาธารณูปโภคและระบบสื่อสาร รวมทั้งการตกแต่งภูมิทัศน์บริเวณรอบอาคาร

จะเห็นได้ว่า สำนักวิทยบริการ หรือหอสมุดสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้พัฒนามาตามลำดับ ในท่ามกลางความขาดแคลนทรัพยากรในการจัดการ ทั้งในด้านบุคลากรระดับวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา จากอดีตถึงปัจจุบัน อาศัยกำลังอาจารย์จากภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัดทำให้การพัฒนาเป็นไปไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม คณะทำงานที่ทำงานอย่างทรหดสืบเนื่องกันมาหลายยุคหลายสมัย เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ สนองตอบการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้สมกับเป็นหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นไทยพยายามพัฒนาคณะทำงานให้ยอมรับการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้การจัดการกับระบบข้อมูลข่าวสาร ทั้งในด้านการรวบรวม จัดเก็บและเผยแพร่ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ควบคู่กับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทสิ่งพิมพ์ โดยมุ่งหวังที่จะให้คนรุ่นใหม่ที่ผ่านเข้ามาในระบบการศึกษาของสถาบัน สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในยุคของเขา ปีการศึกษา 2548 สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ยกฐานะขึ้นเป็นศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

4.4 ประวัติและพัฒนาการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พัฒนามาจากห้องสมุด และหอสมุดตามลำดับ ห้องสมุดแห่งนี้เดิมชื่อ ห้องสมุดโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ได้จัดตั้งพร้อมกับการย้ายที่ตั้งของโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาจาก ตำบล คอหงส์ มาตั้ง ณ ที่ปัจจุบันในปี พ.ศ. 2502 โดยมีอาจารย์สถิตย์ ศุปการ เป็นบรรณารักษ์ และมีหนังสือประมาณ 500 เล่ม โดยใช้อาคาร 1 เป็นที่ตั้งของห้องสมุด

พ.ศ. 2504 โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูสงขลา เปิดสอนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จึงได้มีบรรณารักษ์ซึ่งมีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ คือ อาจารย์วรรณี เหล่าสุวรรณและได้ย้ายห้องสมุดจากอาคาร 1 มาอยู่ ณ อาคาร 2 ห้อง 221

ในปี พ.ศ. 2506 นักศึกษาสนใจใช้ห้องสมุดมากขึ้น ทำให้สถานที่คับแคบ จึงได้ย้ายห้องสมุดใหม่ไปยังห้อง 229 และใช้ห้อง 228 เป็นที่ปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ เมื่อมีนักศึกษามาใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น และมีบรรณารักษ์เพียง 1 คน จึงได้เริ่มให้มีนักศึกษามาช่วยงานในหน้าที่บรรณารักษ์ด้วย

พ.ศ. 2511-2512 อาจารย์สกุล นิลวรรณ อาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูสงขลาในขณะนั้น พิจารณาเห็นว่าห้อง 229 คับแคบเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ใช้หอสมุด จึงจัดงบประมาณสำหรับต่อเติมชั้นล่างของอาคาร 2 เพื่อทำเป็นห้องสมุดและในขณะเดียวกันได้จัดงบประมาณสำหรับจ้างเจ้าหน้าที่ มาปฏิบัติงานในห้องสมุดแทนนักศึกษาด้วย ประกอบกับมีการเปิดสอนภาคค่ำจึงทำให้ห้องสมุดได้รับงบประมาณสนับสนุนเพิ่มมากขึ้นและมีจำนวนอาจารย์บรรณารักษ์เพิ่มขึ้น

พ.ศ. 2516 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสำหรับจัดสร้างห้องสมุดเป็นอาคารเอกเทศ นับเป็นอาคารหลังที่ 7 ของสถาบัน และได้เปิดบริการในวันที่ 21 มีนาคม 2518 มีพื้นที่ 1,900 ตารางเมตร และมีที่นั่งอ่าน 200 ที่นั่ง และได้เปลี่ยนชื่อเป็น หอสมุดวิทยาลัยครูสงขลา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมาหอสมุดวิทยาลัยครูสงขลา ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา อาจารย์ และชุมชน ด้วยดีตลอดมา มีเอกสาร ตำราและวัสดุอื่น ๆ เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการพัฒนาให้มีบริการที่ทันสมัยสมกับเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษายิ่งขึ้น

พ.ศ. 2536 ได้มีการนำโปรแกรมระบบงานห้องสมุดขององค์การศึกษาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ชื่อ โปรแกรม CDS/ISIS มาใช้ในการสืบค้นบทความจากวารสาร โดยจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมแก่อาจารย์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและในปีนี้ได้มีการปรับปรุงสถานที่ โดยการติดเครื่องปรับอากาศ เพื่อให้นักศึกษาได้รับความสะดวกสบายในการศึกษาค้นคว้าในหอสมุด

พ.ศ. 2537 เริ่มเปิดให้นักศึกษาสืบค้นข้อมูลจากวารสาร โดยใช้โปรแกรม CDS/ISIS ในเดือนพฤศจิกายน 2537

พ.ศ. 2538 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามวิทยาลัยครูเป็นสถาบันราชภัฏเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2538 และหลังจากนั้นโดยอธิการบดี คือ ผศ. ดร. นิวัติ กลิ่นงาม ได้มีนโยบายปรับปรุงการบริหารหน่วยงานภายในสถาบัน จึงได้ยกฐานะหอสมุดวิทยาลัยครูสงขลาขึ้นเป็น สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏสงขลา โดยรวมงานเทคโนโลยีทางการศึกษาและหอสมุด เป็นหน่วยงานเดียวกันอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

พ.ศ. 2540 สำนักวิทยบริการ ได้นำโปรแกรมระบบงานคอมพิวเตอร์มาใช้กับบริการยืม-คืนสิ่งพิมพ์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Access และขณะเดียวกันได้มีการพัฒนาบริการโสตทัศนวัสดุขึ้นในหอสมุด โดยบริการยืมโสตทัศนวัสดุ ไปศึกษาที่บ้าน และเปิดบริการศึกษาจากโสตทัศนวัสดุเป็นรายบุคคลในสำนักวิทยบริการ

พ.ศ. 2541 สถาบันได้รับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อจัดสร้างอาคารสำนักวิทยบริการหลังใหม่ 6 ชั้น เป็นเงิน 37 ล้านบาท เพื่อรองรับการขยายกิจการของสำนักวิทยบริการ โดยก่อสร้างขนานกับอาคารหลังเก่า

พ.ศ. 2542 สำนักวิทยบริการ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์วิทยบริการ ตามนโยบายการบริหารหน่วยงานภายในของสถาบัน

พ.ศ. 2541-2542 ศูนย์วิทยบริการได้รับงบประมาณแผ่นดิน จำนวน 1.8 ล้านบาท เพื่อจัดหาโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ศูนย์วิทยบริการ สถาบันราชภัฏสงขลา ได้ใช้โปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติชื่อ Alice for Windows (AfW) โดยใช้กับงานทุกงานของศูนย์วิทยบริการและให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเตอร์เน็ต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมา

พ.ศ. 2544 ในภาคเรียนที่ 1 อาคารศูนย์วิทยบริการ 6 ชั้น ได้ก่อสร้างเสร็จและเริ่มให้บริการนักศึกษา โดยได้ย้ายหนังสือและบริการบางส่วนไปยังอาคารวิทยบริการ 6 ชั้นและได้ให้บริการเต็มรูปแบบ ในภาคเรียนที่ 2/2544 เป็นต้นมา

พ.ศ. 2544-2545 ศูนย์วิทยบริการเปิดบริการโดยใช้อาคาร 2 หลัง มีทางเชื่อมระหว่างอาคารชั้นที่ 1 และ 2 ศูนย์วิทยบริการ เป็นหน่วยงานสนับสนุนภารกิจของสถาบัน ได้มีการพัฒนาให้มีศักยภาพในการให้บริการทางวิชาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

พ.ศ. 2545 สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานนามอาคารบรรณราชนครินทร์ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2545 และเริ่มนำระบบประกันคุณภาพมาใช้ในการดำเนินงาน

พ.ศ. 2546 ศูนย์วิทยบริการ มีการจัดทำคู่มือประกันคุณภาพ แผนกลยุทธ์ รายงานการประเมินตนเอง

พ.ศ. 2547 วันที่ 29 มกราคม 2547 มีการตรวจประเมินคุณภาพภายในเป็นครั้งแรกและในวันที่ 23 มิถุนายน 2547 มีการตรวจประเมินคุณภาพภายในเป็นครั้งที่ 2

พ.ศ 2548 ศูนย์วิทยบริการ ได้เปลี่ยนสถานะเป็นสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2547 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2548

4.5 ประวัติและพัฒนาการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ในปี 2538 ได้มีพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 เปลี่ยนแปลงวิทยาลัยครูเป็นสถาบันราชภัฏ ทำให้ฝ่ายหอสมุดวิทยาลัยครูยะลา เปลี่ยนเป็น สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏยะลา โดยรวมเอาฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาไว้ด้วยกัน จัดโครงสร้างเป็น 4 กลุ่มงาน คือ 1) กลุ่มงานเลขานุการ 2) กลุ่มงานสารนิเทศ 3) กลุ่มงานเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสืบค้นและระบบเครือข่ายห้องสมุด

วันที่ 1 มีนาคม 2548 ได้มีกฎกระทรวงจัดตั้งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ทำให้สำนักวิทยบริการ เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยได้รวมเอาศูนย์คอมพิวเตอร์เข้ามาไว้ด้วยกัน มีฐานะเทียบเท่าคณะ

วันที่ 20 พฤษภาคม 2548 มีประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เรื่องการจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยจัดโครงสร้างสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสำนักงานผู้อำนวยการ ประกอบด้วย ฝ่ายเลขานุการศูนย์บรรณสารสนเทศ ประกอบด้วย ฝ่ายทรัพยากรสารสนเทศ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย ฝ่ายระบบคำสั่ง ฝ่ายระบบเครือข่าย ฝ่ายฝึกอบรมและบริการ

วันที่ 23 มิถุนายน 2549 มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยรายภัฏยะลา พ.ศ. 2549 ให้แบ่งส่วนราชการในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสำนักงานผู้อำนวยการ

วันที่ 20 ตุลาคม 2549 มีประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เรื่องการจัดโครงสร้างการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ให้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน่วยงานระดับกองเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากสำนักงานผู้อำนวยการ คือ ศูนย์บรรณสารสนเทศและศูนย์คอมพิวเตอร์ และให้หน่วยงานระดับกองแบ่งเป็นหน่วยงานย่อยระดับงานดังนี้

สำนักงานผู้อำนวยการประกอบด้วย งานบริหารทั่วไป ศูนย์บรรณสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 งาน คือ งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานบริการและเผยแพร่สารสนเทศและงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และศูนย์คอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย 4 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานระบบเครือข่าย งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร งานบริการและฝึกอบรม

5. กระบวนการวิจัยโดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

5.1 การวิจัยอนาคต (Future Research)

ความหมายของการวิจัยอนาคต อนาคตศาสตร์ (Futurism) เป็นศัพท์บัญญัติศาสตร์สาขาใหม่ ซึ่งกำลังเป็นที่ สนใจของนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน แต่ปรัชญาและมโนทัศน์เกี่ยวกับอนาคตศาสตร์มีมานานแล้ว วิทยาการแขนงนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์อนาคตด้วยเทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การควบคุมและผลักดันในอนาคตให้เป็นไปทางที่มนุษย์ต้องการได้ เป้าหมายที่สำคัญของอนาคตศาสตร์มี 3 ประการ คือ

1. สร้างภาพอนาคตที่จะเป็นและที่ควรจะเป็น

2. แสวงหาทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต

3. กระตุ้นให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและหาแนวทางการแก้ไขต่อไป ส่วนการวิจัยอนาคตนั้น เป็นเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอนาคตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific approach) ความรู้ของอนาคตศาสตร์ประกอบด้วยภารกิจและงานของมนุษย์ในทุกด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เป็นต้น (กฤษดา กรุดทอง, 2536 : 12 – 13)

5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัยอนาคต คือ

1. ต้องการเปลี่ยนความคิดที่ว่า “ทุกคนกำลังเดินไปสู่อนาคตที่ควบคุมไม่ได้” ซึ่งแท้ที่จริงการเดินไปสู่อนาคตมีหลายหนทางให้เลือกได้ สามารถหลบหลีกอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ได้ และ

2. ต้องการจะขยายแนวความคิดของการพยากรณ์แบบง่ายๆ ไปสู่การอธิบายผลของกิจกรรมอันหลากหลายที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นช่องทางที่จะทำให้สามารถกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ จนเป็นผลทำให้สามารถวางเงื่อนไขเพื่อให้เกิดอนาคตที่พึงประสงค์ได้ (ดิลก บุญเรืองรอด, 2530 : 20)

5.3 วิธีการในการวิจัยอนาคต

วิธีการทำนายภาพอนาคตในแต่ละเทคนิคจะมีวิธีการหลักที่คล้ายคลึงกันแต่จะแตกต่างกันตรงที่มีความสลับซับซ้อนและความเป็นระบบระเบียบเท่านั้น วิธีการหลักๆ ในการวิจัยอนาคตพอประมวลได้ 3 วิธี คือ

1. การคาดการณ์แนวโน้ม (Trend Projection) เป็นการคาดการณ์แนวโน้มด้านปริมาณ เช่น การคำนวณสมการเส้นตรง ทำนายแนวโน้มจำนวนนักศึกษา เป็นต้น

2. การเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของอนาคตจากจินตนาการว่า จะมีอะไรเกิดขึ้น จะมีอะไรดี อะไรเสีย จะมีผลกระทบอะไร เกิดขึ้นกับใครและหน่วยงานใด เป็นต้น ดังนั้นการเขียนภาพอนาคต จึงหมายถึง ความพยายามในการจินตนาการความเป็นไปได้ในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่จริงและประโยชน์ของภาพอนาคตช่วยให้เข้าใจว่าอะไรเกิดขึ้นในลักษณะของผลจากการตัดสินใจที่เกิดขึ้นนั้นๆ

3. การปรึกษาผู้อื่น (Consulting Others) การปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยทำให้เกิดภาพที่มีความเข้าใจและสามารถตัดสินใจดีขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาวิธีการวิจัยอนาคตหลายวิธีที่ใช้การประมวลความรู้จากผู้ทรงวุฒิให้ได้ข้อสรุปมติของ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ การสร้างภาพอนาคต สร้างได้ใน 2 ลักษณะ คือ รูปแบบ (Model) และการจำลอง (Simulation) ทั้งสองลักษณะเป็นการจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น (ฟ้ามุ่ย เรืองเลิศบุญ, 2539 : 4)

5.4 พัฒนาการของการวิจัยอนาคต

กฤษดา กรุดทอง (2536 : 13 – 14) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการวิจัยอนาคตไว้ว่าเริ่มมีมาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1907 โดย ดี ซี กิลฟิลแลม (D.C. Gilfillam) ได้เสนอวิธีการศึกษาอนาคตขึ้นเป็นบุคคลแรกและต่อมาในปี ค.ศ. 1930 รัฐบาลอเมริกาได้สนับสนุนการวิจัยด้านนี้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1944 โอ เค เฟรชเทียม (O.K. Flechtheim) ได้เริ่มใช้คำว่า “ฟิวเจอโรโลยี (Futurology)” ขึ้นมาใช้เรียกวิทยาการที่พัฒนาขึ้นทำให้การวิจัยอนาคตพัฒนาไปได้ในระดับหนึ่งแต่ยังไม่มีหลักการที่เป็นวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด

ในราวทศวรรษ 1960 การวิจัยอนาคตเริ่มมีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนมากขึ้น วิธีการวิจัยอนาคตได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน ถือได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งของการวางแผน ผนวกเข้ากับการวิจัยนโยบาย (Policy Research) ซึ่งได้รับการพัฒนาพร้อมกันในระยะเวลาดังกล่าว ในสหรัฐอเมริกาบริษัท แรนด์ โคออร์ปเปอเรชั่น (Rand Cooperation) ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้อย่างมั่นคงร่วมกับ เอสซีดี (SCD: System Development Cooperation) และสถาบันฮัดสัน (Hudson Institute) เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1960 นิโคลัส เรสเชอร์ (Nicholas Rescher) และโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย

(Delphi Technique) มาใช้ศึกษาอนาคต ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และเจมส์ กอร์ดอน (Jame Gordon) ในนามบริษัทแรนด์ ได้ทำการวิจัย Long – Range Forecasting Study เพื่อทำนายเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ 103 โครงการ เช่น การลงดวงจันทร์ การเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ การติดต่อทางจิต การวิศวกรรมพันธุ์ เป็นต้น ในทศวรรษนี้ถือว่า การวิจัยอนาคตได้รับการยอมรับเป็นที่เชื่อถือกันทั่วไป วงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อการดำเนินงานธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น เวลติ้งเฮาส์ (Westinghouse), เบลล์ เทเลโฟน (Bell Telephone), เจเนอรัลอิเล็กทริก (General Electric) เป็นต้น โอลาฟ เฮลเมอร์ นักอนาคตวิทยาคนสำคัญ ได้กล่าวว่า การวิจัยอนาคตได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักกำหนดนโยบายและวางแผนไปแล้ว

หลังจากปี ค.ศ. 1967 เป็นต้นมา การวิจัยอนาคตได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในปารีส เบอร์ตรัง เดอ ยองเวเนล (Bertrand de jonvenel) ได้จัดตั้งสโมสรแห่งโรมขึ้น (Club of Rome) ผลงานสำคัญของคณะนักวิจัยอนาคตกลุ่มนี้ คือในปี ค.ศ. 1972 ได้เสนอ “ขีดจำกัดความเจริญ” (The Limit of Growth) ซึ่งสร้างภาพอนาคตในปี ค.ศ. 2000 ด้วยการฉายภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ทรัพยากร การผลิตอาหารและมลภาวะและในปี ค.ศ. 1974 ได้เสนอ “มนุษยชาติ ณ จุดหันเห” (Mankind at The Turning Point) กล่าวถึงทางเลือกและการแก้ไขปัญหาจากความเจริญของมนุษยชาติ

กล่าวได้ว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีนี้ (ค.ศ. 1960 – 1969) การวิจัยอนาคตได้พัฒนาก้าวหน้ามาก มีระเบียบวิธีการ (Methodology) เฉพาะของตนเอง นับตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอนาคตได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และวางแผนขององค์การธุรกิจต่างๆ การวิจัยด้านนี้เป็นที่สนใจกันอย่างแพร่หลายทั้งกับหน่วยงานราชการ บริษัทและบุคคล ในทางการศึกษามีองค์กรหลายแห่งได้สนใจนำเอาการวิจัยอนาคตมาใช้กำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา เช่น Rand Cooperation, Institute of Social Science Research, The Institute for Future of Middletown, The Future Group of Glastonbury และ Educational Policy Research Centre เป็นต้น พร้อมกันนี้ได้จัดตั้งโครงการการวิจัยอนาคตขึ้นหลายโครงการ เช่น The Futurist Curriculum Project, The Program for The Study of The Future in Education, The Study Commission on Undergraduate Education and The Education of Teachers.

5.5 รูปแบบการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ (กฤษดา กรุดทอง, 2536 : 15 – 16)

ระยะที่ 1 (Phase-I Classical Linear Projection: 1960 – 1970) ในช่วง 10 ปีแรก การวิจัยอนาคตใช้วิธีการฉายภาพแบบการพยาการณ์เชิงเส้นตรง วิธีการนี้ใช้ได้ดีกับการพยากรณ์บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นๆ น้อยตัว การวิจัยอนาคตสามารถพยากรณ์ได้โดยใช้ข้อมูลเดิมในระยะที่ผ่านมา เช่น จากจำนวนนักเรียนในระยะ 4 – 5 ปีที่ผ่านมาที่กำลังเพิ่มขึ้นหรือสามารถพยากรณ์ได้จากตัวชี้บางตัว เช่น อัตราการเกิด เป็นต้น

ระยะที่ 2 (Phase-ll Multiple Alternative Future: 1965 – 1967) ในช่วงระยะเวลา 2 ปี รูปแบบการวิจัยอนาคตแบบใหม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการแบบเดิมซึ่งมีข้อมูลจำกัดอยู่มาก การวิจัยอนาคตแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีหลักสำคัญ คือ อนาคตที่อาจเป็นไปได้นั้นมีหลายแนวทาง การวิจัยอนาคตพยายามใช้ข้อมูลที่มีการสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ภายใต้ทรัพยากร เวลา งบประมาณที่มีเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

ระยะที่ 3 (Phase-lll Cross – Impact Future (1972 --->) ในช่วงระยะเวลา 10 ปี การวิจัยอนาคตได้ขยายแนวความคิดออกไปศึกษาผลกระทบของความรู้เกี่ยวกับอนาคตจากวิทยาการทุกแขนง การนำผลกระทบจากทุกองค์ประกอบมาพิจารณาร่วมกัน จะช่วยให้การสร้างภาพอนาคตมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การวิจัยอนาคตเป็นแนวทางใหม่สำหรับวงการวิจัยในประเทศไทย โดยมีวิธีการและกระบวนการ ตลอดจนเทคนิควิทยาที่ใช้ในการวิจัยเพื่ออนาคตนั้น ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ผลการวิจัยอนาคตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด จุมพล พูลภัทรชีวิน (อ้างถึงในทิพาพร ศิริขันธ์ , 2540 : 53) กล่าวว่าการวิจัยในอนาคตเป็นการศึกษาเพื่อมองเหตุการณ์หรือพฤติกรรมในอนาคต (ระยะยาวหรือระยะสั้นก็ตาม) ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาย (prediction) และคาดการณ์ (forecast)

5.6 เทคนิควิจัยเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่นิยมแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การเมือง เศรษฐกิจและการศึกษา สำหรับทางเทคโนโลยีการศึกษาได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น การวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้นของเทคโนโลยีการศึกษา อีก 5 ปี ทิศทางการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษาในอนาคต แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ e –Learning ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวินิจฉัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นเดียวกันกับการระดมสมอง (Brain storming) ทำ

ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสกลั่นกรองความคิดเห็นของตนอย่างรอบคอบทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ ได้

ความเป็นมาและความหมายของเทคนิคเดลฟาย เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในหมู่นักวิชาการทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบัน ถูกค้นพบและพัฒนาโดย โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และ นอร์แมน ดาลกี้ (Norman Dalkey) นักวิจัยของ บริษัท แรนด์ (Rand Cooperation) เมื่อต้นปี ค.ศ. 1960 เพื่อใช้ในการถามและเก็บความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดูคานิส (Ducanis, 1970, อ้างถึงใน นัยนา นุรารักษ์, 2539 : 42) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคต เทคนิคนี้ มุ่งที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลอื่นๆ ในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะเดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านกันหรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องที่เราต้องการจะศึกษาในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลงด้วย

รัสป์ จูเนียร์ (Rasp, 1973 : 29, อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์, 2523 : 49) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

เฮลเมอร์ และ เรสเชอร์ (Helmer and Rescher อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์, 2523 : 50) ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการจัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคล ด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา สำหรับจุดมุ่งหมายของเทคนิคเดลฟายนั้น มุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลาปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น

ทอร์นตันและคณะ (Thornton and Others, 1975, อ้างถึงใน นัยนา นุรารักษ์, 2539 : 42) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์

ต่างๆ เป็นวิธีการที่จะเป็นการขัดเกลาและได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เจนเซน (Jensen. 1996 : 857) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบ ในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต

จอห์นสัน (Johnson. 1993 : 982) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 51) กล่าวถึงความหมายของเทคนิคเดลฟายไว้ว่า เป็นขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น ทั้งนี้โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นโดยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (2523 : 24) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นขบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินปัญหาในรูปแบบของการตอบแบบสอบถาม

ดิลก บุญเรืองรอด (2530 : 23) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นวิธีการนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบแบบแผนหรือเป็นการขัดเกลาการตัดสินใจของกลุ่ม เป็นเทคนิคของการรวบรวมข้อมูลที่เอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง หรือความคิดเห็นของกลุ่มที่มาประชุมกัน

ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (2530 : 38) ให้ความหมายของเทคนิดเดลฟายว่า เป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเรื่องราวในอนาคตที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบ ซึ่งจะนำไปใช้ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ชนิตา รักษ์พลเมือง (2535 : 59) ได้กล่าวถึงความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคในการทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคตโดยอาศัยฉันทามติ หรือ Consensus ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นแนวคิดหรือเป็นการทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือความเป็นไปในอนาคต ข้อสรุปจากฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้จะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจด้านต่างๆ ได้ ทั้งในเชิงวิชาการและบริการ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแทนการเรียกประชุม

5.7 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย (Delphi)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย (Delphi) เป็นชื่อวิหารอันศักสิทธิ์ในสมัยกรีกโบราณที่มีผู้คนให้ความนับถือศรัทธาอย่างมากไปขอคำทำนายมากที่สุด จากตำนานของความมีชื่อเสียงในการทำนายดังกล่าว คำว่า “ เดลฟาย ” จึงถูกนำมาใช้เป็นชื่อของเทคนิคการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันของผู้เชี่ยวชาญในการนำมาซึ่งข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ

ความหมายของเทคนิคเดลฟาย มีผู้ให้คำนิยามของเทคนิคของเดลฟาย (Delphi technique) ไว้หลายกลุ่มทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย ดังนี้

กรัณฑ์ จิตตรง (2526 : 36) ได้สรุปว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีหลักการที่สำคัญอยู่ที่พยายามรวบรวมความคิดเห็นที่กระจัดกระจายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สมบูรณ์ ตันยะ (2524 : 65 อ้างถึงใน Macmillan, 1971) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการของการค้นคว้าและขัดเกลาการตัดสินใจของกลุ่ม

ฟิล (Pill, 1971: 71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ ไทยเกรียงไกรยศ, 2536 : 33) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการที่นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาอย่างเป็นระบบ

จากความหมายเหล่านี้สรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัย โดยการนำความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือสรุปเรื่องด้วยความคิดเห็นที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งตรงกับสุวลี ทวีบุตร (2539 อ้างถึงใน ทิพาพร ศิริขันธ์, 2540 : 54) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือฉันทามติในการนำมาสู่ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ

เทคนิคเดลฟายมีความคิดพื้นฐานมาจากสุภาษิตโบราณที่ว่า “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” นั่นคือการพิจารณาสรุปหรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรเป็นการพิจารณาของกลุ่มบุคคลมากกว่าการพิจารณาตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งและกลุ่มบุคคลดังกล่าวควรเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ผลการพิจารณามีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนำมาสู่ข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟาย 2 ประการ คือ เมอร์โทร์เรลล่า เมอรี่และแฮ็มมอนส์ (Mertorella, 1991: Murry & Hammons, 1995 อ้างถึงใน สุวลี ทวีบุตร, 2539) ให้ทัศนะว่า

1. การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลมีความตรงมากกว่าการตัดสินใจโดยคนคนเดียวและการตัดสินใจจะมีความตรงมากขึ้น ถ้าผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในประเด็นนั้นๆ

2. การตัดสินใจกลุ่มบุคคลทำให้มีความเที่ยงมากขึ้นและการไม่เผชิญหน้าระหว่างสมาชิกในกลุ่มสามารถลดผลกระทบจากอิทธิพลจากอคติและความคิดของกลุ่มได้

5.8 ระยะเวลาในการศึกษาอนาคต

โจเซฟ (Joseph, 1983 อ้างถึงใน นาตยา ปิลันธนานนท์, 2526) ได้แบ่ง ระยะเวลาในการศึกษาอนาคตออกเป็น 5 ระยะ ด้วยกัน คือ

1. ปัจจุบัน ตั้งแต่ปัจจุบันไปจนถึงปีหน้า
2. อนาคตระยะใกล้ ตั้งแต่ 1 – 5 ปี
3. อนาคตระยะกลาง ตั้งแต่ 5 – 20 ปี

4. อนาคตระยะยาว ตั้งแต่ 20 – 50 ปี

5. อนาคตระยะไกล ตั้งแต่ 50 ปี หรือมากกว่านั้นขึ้นไป

การศึกษาอนาคตส่วนใหญ่จะศึกษาในระยะกลาง คือ อยู่ประมาณช่วง 5 – 20,25 ปี เพราะมีความเชื่อว่าการศึกษาระยะกลางนี้ ถ้าผลการศึกษาออกมาและเรานำผลการศึกษานั้นมาปฏิบัติอย่างจริงจังจะทันที่ตนรุ่นเราได้เห็นผล

ลักษณะของเทคนิคเดลฟาย สมบูรณ์ ตันยะ (2524 : 66) ได้อธิบายถึงลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมในการวิจัยนี้ จะไม่ทราบว่าผู้ใดบ้างที่ร่วมอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้ เหตุที่ต้องทำเช่นนี้ ก็เพื่อเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มหรืออิทธิพลของลักษณะเด่นของผู้เชี่ยวชาญบางคน ที่อาจจะส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ดังนั้น ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคนี้จึงมักใช้แบบสอบถามหรือวิธีการสื่อสารอื่นๆ ที่ช่วยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันและเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงจะต้องได้มีการใช้แบบสอบถามย้ำหลายๆ รอบ

2. ในแต่ละรอบของแบบสอบถามที่ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น ผู้วิจัยจะได้แสดงผลสรุปของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนนั้นๆ เองในรอบก่อนเอาไว้ด้วยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้ทราบความคิดเห็นของตนเป็นอย่างไร แตกตางกับความคิดเห็นของคนอื่นหรือไม่อย่างไร

3. เป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการทางสถิติ เข้ามาช่วยในการจำกัดคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นการลดการกระจัดกระจายคำตอบของกลุ่มทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดี่ยวกันและนอกจากนั้นยังใช้สถิติเข้ามาช่วยในการยืนยันความคิดเห็นในคำตอบรอบสุดท้ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นตัวแทนของความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มด้วย

กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย สมบูรณ์ ตันยะ (2524 : 12 - 13) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดังนี้คือ

กระบวนการวิจัย ซึ่งเริ่มต้นด้วยเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

กระบวนการที่สำคัญของการใช้เทคนิคเดลฟายอยู่ที่ใช้ชุดของแบบสอบถาม (series of questionnaires) เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องจึงต้องมีการตอบย้ำกันหลายครั้งหลายหน

แบบสอบถามฉบับแรกมักจะเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งให้ผู้ตอบสนองในประเด็นปัญหากว้างๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะจัดเก็บรวบรวมความคิดและความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

แบบสอบถามฉบับที่สอง พัฒนาคำตอบมาจากแบบสอบถามฉบับแรก ความคิดเห็นที่ทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามฉบับแรกจะนำมาสร้างในรูปประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวกับปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา

จุดเด่นและจุดด้อยของเทคนิคเดลฟาย (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 อ้างถึงใน ทิพาพร ศิริขันธ์, 2540 : 58) ได้กล่าวถึงจุดเด่นจุดด้อยของการวิจัยแบบเดลฟายไว้ ดังนี้

5.9 จุดเด่นของเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องมีการพบประชุมกัน ซึ่งเป็นการทุ่นเวลาและค่าใช้จ่ายมาก

2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เนื่องมาจาก

2.1 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในวาขาวิชานั้นอย่างแท้จริง

2.2 ได้มาจากการย้ำถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่ได้กลั้นกรองมาอย่างรอบคอบ

2.3 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นไม่ทราบว่ามีใครอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้างและไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร

3. คณะทำงาน สามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัด ทั้งในเรื่องจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์หรือเวลา

4. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินงานไม่ยากนักและได้ผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

5. คณะทำงานสามารถลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

5.10 จุดด้อยของเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมิใช่เป็นผู้มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริงซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่น

2. ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างแท้จริงโดยตลอด

3. คณะทำงานขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบแบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายไประหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาครบในแต่ละรอบ

5.11 ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครบ้างจะมีส่วนออกความเห็นนับเป็นการขจัดอิทธิพลของแต่ละคนที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นของคนอื่น สื่อของการแสดงความคิดเห็นจึงมักจะอยู่ในรูปแบบสอบถามหรือสิ่งอื่นที่ไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน แต่จะต้องสอบถามหลายรอบ แต่ละรอบที่ถามไปจะต้องมีการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มในรอบที่ผ่านไปให้ทราบด้วย นับเป็นการตะล่อมความคิดเห็นด้วยข้อมูลทางสถิติของกลุ่มที่ดี (ดิลก บุญเรืองรอด, 2530 : 23) นอกจากนั้น จากคำนิยามของเทคนิคเดลฟายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ยังแสดงให้เห็นคุณลักษณะของเทคนิคเดลฟายได้ดังนี้ (ประยูร ศรีประสาธน์, 2523 : 51)

1. เนื่องจากเทคนิคนี้ มุ่งเสาะแสวงหาความคิดเห็นของกลุ่มคน ด้วยการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้เข้าร่วมโครงการจึงจำเป็นต้องตอบคำถามตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละรอบ

1.1 เทคนิคนี้ไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้อื่นแต่ละคน มีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนจะไม่ทราบว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับการคัดเลือกเข้าอยู่ในโครงการและจะไม่ทราบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร จะรู้เฉพาะคำตอบของตนเองเท่านั้น

1.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยการกลั่นกรองอย่างละเอียดรอบคอบและเพื่อให้คำตอบที่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ผู้ทำการวิจัยจะแสดงความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมโครงการเห็นสอดคล้องต้องกันในคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามที่ตอบไปในครั้งก่อนและความคิดเห็นที่สอดคล้องกันนี้จะแสดงในรูปสถิติ โดยผู้ทำการวิจัยจะจัดส่ง

ไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนได้ทราบ เพื่อพิจารณาว่าจะคงคำตอบเดิมหรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมประการใดบ้าง ซึ่งจะต้องบอกเหตุผลให้ทราบด้วย

2. ข้อจำกัดในการใช้เทคนิคเดลฟาย สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (2528 : 25 – 26) และชนิตา รักษ์พลเมือง (2535 : 62) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดในการใช้เทคนิคเดลฟายไว้ว่า แม้ว่าเทคนิคเดลฟายจะเป็นการวิจัยที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่งแต่ในการใช้เทคนิคเดลฟายให้ได้ผลสมบูรณ์ มีข้อควรคำนึงดังนี้

2.1. ด้านเวลา ผู้ทำวิจัยควรมีเวลามากเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือนจะเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2.2. ด้านผู้เชี่ยวชาญในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยควรคำนึงถึง

1) ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง ควรเป็นผู้รอบรู้และรู้จักในประเด็นที่ศึกษาอย่างจริงจัง อาจเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับประเด็นปัญหาที่ศึกษา ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือการติดต่อได้ง่าย

2) ผู้วิจัยควรกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดสรรกลุ่มคนที่จะเข้าร่วมในการวิจัย หรืออาจอาศัยการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิในวงการนั้นๆ ให้เสนอรายชื่อบุคคลซึ่งควรได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกนี้จำเป็นต้องพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่จะเหมาะสมจริงๆ และเมื่อคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยควรติดต่อขอ ความร่วมมือในการวิจัย ในเรื่องของการติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญนั้น ประเทือง เพชรรัตน์ (2530 : 39) ได้เสนอแนะวิธีไว้ว่า ให้หาที่อยู่หรือที่ทำงานพร้อมหมายเลขโทรศัพท์(ถ้ามี) ของผู้เชี่ยวชาญเก็บไว้เป็นหลักฐานแล้วส่งจดหมายแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยและเหตุผลที่เลือกท่านผู้นั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งขอความร่วมมือไว้ล่วงหน้า

3) ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจ ยินยอมสละเวลาและมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งให้ความสำคัญแก่การวิจัย จะเป็นตัวแปรคำตอบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับ

4) จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมากเพียงพอ เพื่อจะได้ความคิดเห็นใหม่ ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นักวิจัยบางคนให้ความเห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 – 10 คนในกลุ่มก็มากเพียงพอ แต่บางคนให้ความคิดเห็นว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 10 – 15 คนในกลุ่มเดียวกันก็มากเพียงพอแล้ว โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญกี่คน แต่จะขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็นสำคัญ หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous Group) อาจจำเป็นต้องใช้เพียง 10 – 15 คน แต่ถ้ากลุ่มมีความแตกต่างกันมีลักษณะเป็นเอกพันธ์ (Heterogeneous Group) อาจต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก

แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan, 1971, อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน, 2522 : 27 – 28) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่าเท่าไรจึงจะเหมาะสมในการประชุมประจำปีของสมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐแคลิฟอร์เนีย (California Junior Colleges Association) เมื่อ ปี พ.ศ. 2514 พบว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) จะมีน้อยมาก

2.3. แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบไม่ควรให้ห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมเหตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

2.4. ผู้ทำการวิจัย ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อโดยไม่มีความลำเอียง แม้ว่าในข้อนั้นๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเทคนิคเดลฟายด้วย

3. ขั้นตอนการดำเนินงานของเทคนิคเดลฟาย อัลเลน(Allen, 1978 : 123 – 125, อ้างถึงในดิลก บุญเรืองรอด, 2530 : 24) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการทำวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า มีขั้นตอนทั่วไป 10 ขั้นตอน คือ

3.1 ขั้นกำหนดคำถาม ขั้นแรกสุดผู้วิจัยต้องกำหนดคำถาม โดยเฉพาะคำถามที่ว่าต้องการอะไรจากผู้เชี่ยวชาญ คำตอบของคำถามนี้จะช่วยให้สามารถเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ถูกต้อง

3.2 ขั้นเลือกผู้เชี่ยวชาญ เมื่อทราบสิ่งที่ต้องการจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็จะช่วยให้สามารถเลือกผู้เชี่ยวชาญได้

3.3 ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบแรก ในการพัฒนาแบบสอบถามครั้งนี้ โดยทั่วไปแล้วจะใช้คำถามปลายเปิด (Open – Ended Questions) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่แล้วส่งสำรวจครั้งที่ 1

3.4 ขั้นวิเคราะห์แบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ จัดประเภทและหมวดหมู่ให้ง่ายแก่การเข้าใจ

3.5 ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่สอง จากคำถามที่ได้จัดหมวดหมู่แล้ว ผู้วิจัยสามารถพัฒนาแบบสอบถามที่มีคำถามประเภทปลายปิด (Close – Ended Questions) ได้ ซึ่งอาจเป็นแบบให้เรียงลำดับความสำคัญหรือให้ประมาณค่าได้ ทั้งนี้แล้วแต่เรื่องที่ต้องการจะวิจัยแล้วส่งสำรวจครั้งที่ 2

3.6 ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่สาม ในการนำผลสำรวจครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์จำเป็นต้องวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) จากนั้นให้พัฒนาแบบสอบถามขึ้นใหม่ โดยให้ระบุค่าสถิติทั้ง 2 ประเภทไว้ในแบบสอบถามด้วยพร้อมทั้งระบุด้วยว่า ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น มีความเห็นอยู่จุดใดในหรือนอกพิสัยแล้วส่งให้ผู้ตอบ (ผู้เชี่ยวชาญ) ตอบในรอบที่ 3 พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบด้วย ซึ่งมัธยฐาน คือ คะแนนตัวที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มเมื่อจัดเรียงลำดับคะแนนแล้ว ส่วนพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ คือ ผลต่างระหว่าง ควอร์ไทล์ที่ 3 กับควอร์ไทล์ที่ 1 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์แคบแสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (ประเทือง เพ็ชรรัตน์, 2530 : 40)

3.7 ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่สี่ เมื่อวิเคราะห์ใหม่มักพบว่า มีผู้ตอบนอกพิสัยพอสมควรให้กำหนดแบบสอบถามครั้งที่ 4 พร้อมค่าสถิติเช่นเดิม และถามย้ำผู้ตอบนอกพิสัยว่าเพราะเหตุใดจึงยอมรับความเห็นส่วนใหญ่ไม่ได้

3.8 ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ห้า วิเคราะห์ผลของรอบที่ 4 ถ้ายังคงพบความเห็นขัดแย้งมากอยู่เช่นเดิม ให้พัฒนาแบบสอบถามครั้งที่ 5 แสดงค่าสถิติทั้งสองค่าพร้อมทั้งความเห็นขัดแย้งและสนับสนุนของผู้ตอบเช่นเดิม แล้วส่งย้ำความเห็นอีกครั้ง

3.9 ขั้นวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) จากการสำรวจครั้งสุดท้ายจะเป็นค่าตัวแทนคำตอบของกลุ่ม

3.10 รายงานผล การเขียนรายงานให้แสดงค่าสถิติเท่าที่วิเคราะห์ไว้ทั้งหมดพร้อมทั้งเหตุผล

เกษม บุญอ่อน (2522 : 27) และสุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (2528 : 26) ได้กล่าวถึงหลักการของประบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายไว้อย่างสอดคล้องกันว่า เพื่อให้ได้ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันและน่าเชื่อถือมากขึ้นจึงต้องถามย้ำความเห็นโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ โดยทั่วไปมักจะถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 – 4 รอบด้วยกัน นอกจากนั้น สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (2528 : 27) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า โดยทั่วไปมักจะตัด

การส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัยเพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก

4. ข้อดีและปัญหาของเทคนิคเดลฟาย สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (2528 : 27 – 28), ชนิตา รักษ์พลเมือง (2535 : 67 – 68), ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 56 – 57) และประเทือง เพ็ชรรัตน์ (2530 : 41) ได้กล่าวถึงเทคนิคเดลฟายว่ามีข้อดีและปัญหาไว้สอดคล้องกัน พอสรุปได้ ดังนี้

4.1. ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

4.1.1 วิเคราะห์ง่าย เทคนิคเดลฟายใช้ค่าสถิติเพียง 2 ค่าเท่านั้นคือ มัธยฐาน (Median) กับค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquatile Range)

4.1.2 ทุ่นเวลา เทคนิคเดลฟายใช้เวลาเพียงระยะสั้น คือถ้าให้เวลาผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามโดยเฉลี่ยรอบละ 2 สัปดาห์ นับจากวันส่งคำถามไปจนกระทั่งได้รับคำตอบคืนมาประมาณ 2 – 3 เดือนก็เขียนรายงานผลการวิจัยได้ นับเป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากนักและได้ผลอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

4.1.3 มีความเชื่อถือได้มาก ข้อมูลที่ได้จะมีความน่าเชื่อถือมาก เพราะ

1. เป็นคำตอบที่ได้มาจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง

2. ผลิตผลของการวิจัยเทคนิคเดลฟาย ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองหลายขั้นตอนจากการย้ำถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบเพราะความสอดคล้องกันของความคิดเห็นได้มาจากการพิจารณาร่วมกันอย่างละเอียดรอบคอบ ช่วยให้ความเชื่อมั่นของคำตอบที่ได้รับนั้นสูงขึ้น

3. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะไม่ทราบว่ามีใครอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้างและไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร

4. ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันเพราะทุกคนจะตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกันทุกขั้นตอนและมีโอกาสปรับเปลี่ยนหรือยืนยันความคิดเห็นของตนจนเกิดความมั่นใจ รวมทั้งยังช่วยให้มีการพิจารณาประเด็นปัญหาได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

4.1.4 ผู้ทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์หรือเวลา

4.1.5 ผู้ทำการวิจัยสามารถทำการลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

4.1.6 เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น โดยไม่ต้องมีการเรียกประชุมหรือการพบปะกันของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก

4.2 ปัญหาของเทคนิคเดลฟาย

4.2.1 การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ หากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกมามิใช่ผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง จะทำให้ผลการวิจัยนั้นขาดความเชื่อมั่นได้

4.2.2 ไม่ได้รับความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจ หรือเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบแบบสอบถามหลายๆ รอบ เกิดความรู้สึกว่าถูกรบกวนมากเกินไป หรือไม่สามารถให้ความร่วมมือตอบคำถามในการวิจัยได้โดยตลอด ผู้วิจัยก็จะได้คำตอบกลับคืนมาไม่ครบทำให้งานล่าช้าและผลการวิจัยขาดความเชื่อมั่นเช่นเดียวกัน

4.2.3 การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายนี้ อาศัยข้อมูลจากการรวบรวมความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้ความคิดเห็นอย่างวัตถุวิสัย ไม่มีอคติ และจะต้องเข้าใจประเด็นปัญหาโดยส่วนรวมและข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อตรงกัน ผู้วิจัยต้องแสวงหากลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยไม่น่าเชื่อถือ

4.2.4 การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่พึงระวัง เพราะหากกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายเหตุการณ์ในระยะเวลาอันใกล้หรือไกลเกินไป อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายได้ด้วยความยากลำบากและเกิดความคลาดเคลื่อนได้

4.2.5 ผู้ทำวิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้รับในแต่ละรอบ

4.2.6 แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายระหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาครบ ในแต่ละรอบ

นอกจากนั้น จุมพล พูลภัทรชีวิน (2535 : 82) ได้ชี้ให้เห็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเทคนิคเดลฟาย คือ ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบแรกนั้น มักเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งอาจมีการละเลยแนวโน้มหรือประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรือไม่ทราบไป วิธีนี้อาจเป็นการประเมินค่าความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญต่ำไป (Underestimate) เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรได้จากผู้เชี่ยวชาญจากการกำหนดกรอบความคิดของ

ผู้เชี่ยวชาญโดยตัวผู้วิจัย ถึงแม้ว่าจะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ตอบเพราะขี้เกียจหรือเพราะถูกชักนำให้คิดถึงแต่เฉพาะเรื่องที่ถูกถามในแบบสอบถาม ทำให้ลืมประเด็นที่น่าสนใจไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นวลลออ จุลพุ่มปสาสน์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้บริการห้องสมุดและทรัพยากรสารนิเทศของผู้ใช้ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า มีผู้ใช้ส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2-4 ครั้ง โดยใช้เวลาเฉลี่ยครั้งละ 0.30 – 1.00 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้ใช้ประกอบการเรียนการสอน ผู้ใช้พึงพอใจต่อบริการทุกประเภทในระดับปานกลางและต้องการบริการถ่ายเอกสารมากที่สุด การใช้ทรัพยากรสารนิเทศอันดับแรกคือหนังสือตำราภาษาอังกฤษ ความเพียงพอของทรัพยากรสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง มีความต้องการความทันสมัยของทรัพยากรสารนิเทศไม่เกิน 3 ปี ผู้ใช้บริการมีปัญหา พบว่า ห้องสมุดไม่มีเครื่องถ่ายเอกสารให้บริการ จำนวนหนังสือและเอกสารที่ให้ยืมน้อย เจ้าหน้าที่มีน้อย เครื่องปรับอากาศไม่เย็นเพียงพอ หนังสือและวารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด

คัทลียา ปริชานิ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการของนักศึกษาในการใช้บริการห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ของนักศึกษาใช้ห้องสมุดเพื่อค้นและอ่านหนังสือเอกสาร เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยใช้วิธีสืบค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในบริการยืม-คืนหนังสือเอกสารโดยใช้คอมพิวเตอร์ และมีความต้องการใช้หนังสือทั่วไปภาษาไทยมากที่สุด ส่วนปัญหาในการใช้บริการและทรัพยากรสารนิเทศ พบว่าหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือมีน้อย หนังสืออ้างอิงเฉพาะสาขามีน้อย วิทยานิพนธ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่สามารถยืมวารสารออกนอกห้องสมุดได้ วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือพิมพ์มีน้อยฉบับไม่เพียงพอต่อความต้องการ แฟ้มข้อมูลเฉพาะเรื่องเก่าไม่ทันสมัย เครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนไม่เพียงพอ ห้องสมุดไม่เปิดบริการวันเสาร์-อาทิตย์ ที่นั่งอ่านมีน้อยและมีเสียงรบกวนจากผู้ใช้ข้างเคียง นักศึกษามีความต้องการให้ห้องสมุดเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้สำหรับการสืบค้นข้อมูล ควรจัดหาหนังสือตำราที่ทันสมัย ปรับปรุงรายชื่อวารสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศและขยายพื้นที่ห้องสมุดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

จุราภรณ์ จิตต์พรหม (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1) แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ด้านการเข้าถึงของผู้ใช้บริการ ปรากฏผลดังนี้ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของห้องสมุดโดยไม่ต้องมาห้องสมุด โดยจะเป็นการเข้าถึงข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงการสืบค้นข้อมูลผ่านรายการโปรแกรมสำเร็จรูป OPAC และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกันในกาเข้าใช้ห้องสมุดโดยไม่ต้องเสียค่าบริการ (2) การจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา มีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุดในด้านการจัดเครือข่ายห้องสมุด คือ การจัดเครือข่ายด้วยระบบสืบค้นข้อมูลผ่านรายการโปรแกรมสำเร็จรูป OPAC และมีฐานข้อมูลบันทึกและสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับสถาบันอื่นเพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (3) การจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา มีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุดในด้านความเชี่ยวชาญของบรรณารักษ์ คือ มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการวิจัย มีการกำหนดนโยบายเพื่อประเมินและพัฒนาการให้บริการ มีการจัดบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการและบรรณารักษ์มีความสามารถในการแนะนำและส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการได้ค้นคว้าด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและมีบางส่วนที่ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งทิศทางแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในอนาคต เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาจากข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

สำหรับในส่วนนี้ ประชากรที่ศึกษานั้นเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ทั้ง 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และเพื่อให้ครอบคลุมประชากรทั้งหมด จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 750 คน (สถาบันละ 150 คน แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย อาจารย์ จำนวน 50 คน นักศึกษา จำนวน 50 คน และบุคลากรและบุคคลภายนอก จำนวน 50 คน) โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ที่ใช้บริการอยู่ในปัจจุบัน

หลังจากนั้นก็ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง โดยการวิเคราะห์สภาพทั่วไปหรือปรากฏการณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากนั้นก็ทำการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการที่ได้กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้ ซึ่งเป็นส่วนหลักของการวิจัย ได้ทำการศึกษาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและเป็นผู้ที่มีความสามารถอธิบายแนวโน้มในการพัฒนาการบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีจำนวน 25 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ/หรือสารสนเทศศาสตร์ การจัดการสารสนเทศ และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไปและ/หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งใช้วิธีการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิจัยอนาคตหรือเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นแบบในการดำเนินการวิจัย หลังจากนั้นก็สรุปประเด็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาทำเป็นแบบสอบถามแล้วเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่สองและรอบที่สามหรือจนกว่าจะได้ข้อสรุปในแต่ละประเด็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยดำเนินการตามหลักและเทคนิคการวิจัยเดลฟายอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 การเก็บข้อมูลรอบที่ 1

ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้สำรวจคุณสมบัติและได้ประสานงานแล้วจำนวน 25 ท่าน โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและจัดลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็นตามความถี่ของการให้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำประเด็นที่ได้มาทำเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 2

3.2.2 การเก็บข้อมูลรอบที่ 2

ดำเนินการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญคนเดิมให้พิจารณาผลสรุปจากการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ซึ่งการเก็บข้อมูลในครั้งนี้นั้นจะให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นต่างๆ แล้วนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยดูจากค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile rang) หลังจากนั้น จัดทำแบบสอบถามใหม่เพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 โดยแบบสอบถามในรอบนี้จะปรากฏประเด็นต่างๆ ตลอดจนค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile rang) ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละประเด็นในรอบที่ 2

3.2.3 การเก็บข้อมูลรอบที่ 3

ดำเนินการเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 โดยส่งแบบสอบถามที่จัดทำในรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็น โดยผู้เชี่ยวชาญอาจจะเห็นด้วยกับผลในรอบที่ 2 หรือ อาจจะเห็นแย้งก็ได้ โดยอาจจะเรียงลำดับความสำคัญใหม่ก็ได้ หลังจากที่ได้แบบสอบถามคืนแล้วก็นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปความสอดคล้องในแต่ละประเด็น ซึ่งถ้าหากประเด็นยังไม่สามารถสรุปความสอดคล้องได้ ก็จะส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาต่อไปจนกว่าจะได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน แล้วนำไปเขียนเป็นผลการวิจัยต่อไป

หลังจากที่ได้ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการจัดบริการห้องสมุดในด้านต่างๆ แล้วนำข้อสรุปดังกล่าวมาบูรณาการกับการเขียนเพื่อให้ครอบคลุมกับมาตรฐานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและการพัฒนาห้องสมุดสู่ประชาคมอาเซียน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและมีบางส่วนที่ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในเทคนิคเดลฟายโดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อหาข้อสรุปในแต่ละประเด็น ซึ่งวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile rang) เพื่อหาความสอดคล้องในการให้น้ำหนักของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเด็น และพิจารณาค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยค่า มัธยฐาน (Median) ไม่ต่ำกว่า 3.0 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile rang) ไม่สูงกว่า 1.5 จึงจะถือว่าประเด็นเหล่านั้นใช้ได้

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาวิจัยไว้เป็น 3 ส่วนที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของการจัดบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 700 คน ซึ่งผลการสำรวจมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของการจัดบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ซึ่งสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 700 ชุด ประชากรที่ศึกษานั้นเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ทั้ง 5 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลดังตารางที่ 4.1

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและสถานภาพ

ข้อมูลพื้นฐาน		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	234	33.4
	หญิง	466	66.6
	รวม	**700**	**100.0**
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	168	24.0
	21-30 ปี	243	34.7
	31-40 ปี	195	27.9
	41 ปีขึ้นไป	94	13.4
	รวม	**700**	**100.0**
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	211	46.3
	ปริญญาโท	220	48.2
	ปริญญาเอก	21	4.6
	รวม	**456**	**100.0**
สถานภาพ	นักศึกษา	244	34.9
	อาจารย์	222	31.7
	บุคลากร/เจ้าหน้าที่	234	33.4
	รวม	**700**	**100.0**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.6 ส่วนเพศชายมีเพียง ร้อยละ 33.4 โดยส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 21-30 ปี ร้อยละ 34.7 นอกจากนี้วุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 48.2 รองลงมาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 46.3

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านบุคลากร

	ปัญหาด้านบุคลากร	Mean	std.	ความหมาย
12	เจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะภาษาต่างประเทศ	3.05	1.12	ปานกลาง
13	เจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะ ความรู้และความสามารถด้านการวิจัย	2.98	1.08	ปานกลาง
1	ห้องสมุดมีจำนวนเจ้าหน้าที่ด้านการบริการไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ	2.91	1.05	ปานกลาง
14	เจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะด้านการจัดการ	2.79	1.00	ปานกลาง
9	เจ้าหน้าที่มีทักษะด้านการสอนและการถ่ายทอดน้อยเกินไป	2.77	1.01	ปานกลาง
2	เจ้าหน้าที่มีความรู้ทางวิชาชีพหรือความรู้พื้นฐานในงานบริการห้องสมุดไม่เพียงพอ	2.76	0.99	ปานกลาง
4	เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้เชิงลึกในเนื้อหาที่เป็นสาขาเฉพาะทาง	2.75	1.00	ปานกลาง
20	บรรณารักษ์ที่ให้บริการสืบค้นมีไม่เพียงพอ	2.73	1.07	ปานกลาง
7	เจ้าหน้าที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศน้อยเกินไป	2.70	1.02	ปานกลาง
3	เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ในเนื้อหาที่เป็นสหสาขาวิชา	2.69	0.95	ปานกลาง
10	เจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอนทักษะการรู้สารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ	2.68	1.03	ปานกลาง
11	เจ้าหน้าที่ไม่มีทักษะในการสื่อสารกับผู้ใช้บริการ	2.68	1.08	ปานกลาง
8	เจ้าหน้าที่มีทักษะการรู้สารสนเทศน้อยเกินไป	2.67	1.02	ปานกลาง
5	เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความสามารถในการคัดเลือกสารสนเทศสำหรับผู้ใช้บริการ	2.63	1.01	ปานกลาง
6	เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศน้อยเกินไป	2.62	1.01	ปานกลาง
15	เจ้าหน้าที่ไม่มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน	2.61	1.02	ปานกลาง
18	เจ้าหน้าที่ไม่เป็นผู้ที่มีจิตใจในการให้บริการ (Service mind)	2.53	1.09	ปานกลาง
19	เจ้าหน้าที่ไม่กระตือรือร้นในการให้บริการ	2.53	1.08	ปานกลาง
17	เจ้าหน้าที่ให้บริการล่าช้า	2.49	1.04	น้อย
16	เจ้าหน้าที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	2.47	1.10	น้อย
	รวม	**2.70**	**0.78**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.2 ปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านบุคลากร พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ปัญหาด้านบุคลากรที่มีความสำคัญ คือ การขาดทักษะภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของบุคลากร (3.05) ทักษะความรู้และความสามารถด้านการทำวิจัย (2.98) จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ (2.91) ขาดทักษะด้านการจัดการการสอนและการถ่ายทอดที่น้อยเกินไป (2.77)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

	ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ	Mean	std.	ความหมาย
23	ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการมีน้อยฉบับ	2.94	1.05	ปานกลาง
21	ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด	2.92	1.03	ปานกลาง
22	ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย	2.90	1.04	ปานกลาง
28	ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการมีรายการในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์แต่หาตัวเล่มไม่พบบนชั้น	2.87	1.07	ปานกลาง
30	ใช้เวลาค่อนข้างมากในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ	2.86	1.06	ปานกลาง
24	ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทไม่เพียงพอ	2.85	1.07	ปานกลาง
29	ทรัพยากรสารสนเทศเรียงไว้บนชั้นสับสน ยากแก่การค้นหา	2.80	1.05	ปานกลาง
31	ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ไม่มีความหลากหลายและไม่ครอบคลุม	2.80	1.06	ปานกลาง
26	ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการมีผู้อื่นยืมไป	2.78	1.04	ปานกลาง
37	ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้	2.77	1.00	ปานกลาง
36	ห้องสมุดไม่มีการจัดทำสารสนเทศในรูปอิเล็กทรอนิกส์/ดิจิทัล	2.75	1.06	ปานกลาง
33	ระบบการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศไม่เอื้อต่อการเข้าถึงได้ง่าย	2.74	1.02	ปานกลาง
34	ห้องสมุดจัดหาทรัพยากรสารสนเทศไม่ทันต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	2.73	1.01	ปานกลาง
35	ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน	2.72	1.05	ปานกลาง
32	ระบบการจัดเก็บและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศไม่มีความสะดวก ไม่รวดเร็วและไม่ถูกต้อง	2.71	1.03	ปานกลาง
27	ไม่ทราบวิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ	2.68	1.05	ปานกลาง
25	ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการอยู่ในสภาพชำรุดและไม่ได้รับการซ่อมแซม	2.64	1.10	ปานกลาง
38	ห้องสมุดมีการจัดทรัพยากรสารสนเทศไม่เป็นระบบ	2.64	1.04	ปานกลาง
	รวม	**2.78**	**0.83**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.3 ปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศที่มีความสำคัญ คือ ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการไม่มี (2.92) และจำนวนที่มีก็น้อยฉบับ (2.94) มีเนื้อหาที่ไม่ทันสมัย (2.90) หาตัวเล่มไม่พบ (2.87) และใช้เวลาค่อนข้างมากในการค้นหา (2.86)

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

	ปัญหาด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์	Mean	std.	ความหมาย
51	สถานที่จอดรถของผู้ใช้บริการไม่เพียงพอ	3.00	1.21	ปานกลาง
53	ไม่มีแผนผังแสดงส่วนต่างๆ ภายในห้องสมุด	2.91	1.14	ปานกลาง
39	อาคารห้องสมุดไม่ทันสมัย	2.88	1.14	ปานกลาง
50	จุดบริการน้ำดื่มและถ่ายเอกสารน้อยเกินไป	2.86	1.21	ปานกลาง
52	สถานที่รับฝากกระเป๋าและสิ่งของไม่เพียงพอ	2.85	1.19	ปานกลาง
49	ไม่มีห้องเฉพาะสำหรับการค้นคว้าเป็นกลุ่ม	2.83	1.17	ปานกลาง
54	ป้ายบอกทิศทางภายในห้องสมุดไม่ชัดเจน	2.80	1.09	ปานกลาง
48	จำนวนที่นั่งอ่านหนังสือน้อยและไม่เพียงพอ	2.77	1.14	ปานกลาง
42	พื้นที่ภายในห้องสมุดคับแคบ	2.76	1.15	ปานกลาง
59	ชั้นวางหนังสือและอุปกรณ์อื่นๆ ในห้องสมุดไม่มีความทันสมัย	2.71	1.05	ปานกลาง
44	การถ่ายเทอากาศไม่ปลอดโปร่ง	2.70	1.12	ปานกลาง
55	ห้องน้ำไม่สะอาด	2.67	1.10	ปานกลาง
40	สถานที่จัดตั้งห้องสมุดไม่มีความเหมาะสม	2.65	1.11	ปานกลาง
56	จำนวนห้องน้ำไม่เพียงพอ	2.65	1.12	ปานกลาง
43	แสงสว่างภายในห้องสมุดไม่เพียงพอ	2.64	1.10	ปานกลาง
45	เครื่องปรับอากาศไม่เย็นพอ	2.64	1.12	ปานกลาง
41	บริเวณภายนอกและภายในอาคารไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย	2.63	1.12	ปานกลาง
46	การรบกวนของเสียงจากภายนอก	2.63	1.12	ปานกลาง
47	ป้ายแสดงหมวดหมู่หนังสือไม่มีความเหมาะสม	2.63	1.05	ปานกลาง
57	การจัดวางชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร หนังสือพิมพ์ตลอดจนอุปกรณ์อื่นๆ ในห้องสมุดไม่มีความเหมาะสม	2.61	1.05	ปานกลาง
58	การจัดวางเคาน์เตอร์ยืมและคืนหนังสือไม่มีความเหมาะสม	2.61	1.08	ปานกลาง
	รวม	**2.73**	**0.85**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.4 ปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ปัญหาด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ที่มีความสำคัญ คือ สถานที่จอดรถของผู้ใช้บริการไม่เพียงพอ (3.00) ขาดแผนผังแสดงส่วนต่างๆ ของห้องสมุด (2.91) อาคารห้องสมุดไม่ทันสมัย (2.88) มีจุดบริการน้ำดื่มและถ่ายเอกสารน้อยเกินไป (2.86) และสถานที่รับฝากกระเป๋าและสิ่งของไม่เพียงพอ (2.85)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านการบริการ

	ปัญหาด้านการบริการ	Mean	std.	ความหมาย
64	เครื่องถ่ายเอกสารมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ	3.06	1.14	ปานกลาง
65	บริการถ่ายสำเนาเอกสารล่าช้า	2.94	1.10	ปานกลาง
62	จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ	2.93	1.08	ปานกลาง
60	บริการสืบค้นข้อมูลรายการสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด (OPAC)	2.90	1.00	ปานกลาง
61	จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นไม่เพียงพอกับความต้องการ	2.89	1.05	ปานกลาง
63	สภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์เก่าทำให้ใช้เวลานานในการสืบค้น	2.88	1.08	ปานกลาง
68	ระยะเวลาที่ให้ยืมหนังสือ/เอกสารสั้นเกินไป	2.70	1.08	ปานกลาง
67	จำนวนหนังสือ/เอกสารที่ให้ยืมน้อยเกินไป	2.69	1.13	ปานกลาง
66	เวลาเปิดและปิดของห้องสมุดไม่มีความเหมาะสม	2.68	1.07	ปานกลาง
69	ค่าปรับคืนหนังสือ/เอกสารแพงเกินไป	2.67	1.08	ปานกลาง
70	ห้องสมุดจัดการบริการพื้นฐานไม่ครบถ้วน	2.67	1.04	ปานกลาง
	รวม	**2.81**	**0.84**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.5 ปัญหาในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านการบริการ พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่มีความสำคัญ คือ เครื่องถ่ายเอกสารมีน้อย (3.00) บริการถ่ายสำเนาเอกสารล่าช้า (2.94) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเตอร์เน็ตและสืบค้นไม่เพียงพอ (2.93) การสืบค้นข้อมูลรายการสิ่งพิมพ์ (OPAC) (2.90) และสภาพเครื่องคอมพิวเตอร์เก่าทำให้ใช้เวลานานในการสืบค้น (2.89)

มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านบุคลากร

	ความต้องการด้านบุคลากร	Mean	std.	ความหมาย
3	เจ้าหน้าที่บริการด้วยอัธยาศัยดีและเป็นกันเองกับผู้ใช้	3.62	1.00	มาก
4	เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ	3.55	1.01	มาก
8	เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการให้บริการ	3.55	0.95	มาก
6	เจ้าหน้าที่บริการยืม-คืนวัสดุทุกประเภทได้อย่างรวดเร็ว	3.52	0.98	มาก
7	เจ้าหน้าที่มีความต่อเวลาในการให้บริการ	3.52	0.97	มาก
1	เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการค้นคว้าหาหนังสือ	3.46	0.98	ปานกลาง
5	เจ้าหน้าที่มีจำนวนเพียงพอในการให้บริการ	3.46	1.00	ปานกลาง
2	เจ้าหน้าที่แนะนำการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์	3.45	0.97	ปานกลาง
	รวม	**3.51**	**0.82**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 ความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านบุคลากร พบว่า มีความต้องการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 เมื่อพิจารณาความต้องการเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการให้เจ้าหน้าที่บริการด้วยอัธยาศัยดีและเป็นกันเองกับผู้ใช้ (3.62) มีความกระตือรือร้น (3.55) ความสามารถและมีทักษะในการให้บริการ (3.55) บริการยืม-คืนทุกประเภทได้อย่างรวดเร็วและมีความตรงต่อเวลาในการให้บริการ (3.52) คอยให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าหนังสือและมีจำนวนที่เพียงพอในการให้บริการ (3.46)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

	ความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศ	Mean	std.	ความหมาย
17	การค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศมีความสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง	3.53	0.99	มาก
12	ทรัพยากรสารสนเทศสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียน การสอนของสถาบัน	3.50	1.02	ปานกลาง
15	ทรัพยากรสารสนเทศมีการจัดอย่างเป็นระบบ	3.50	0.97	ปานกลาง
9	ความเพียงพอของทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท	3.48	0.98	ปานกลาง
10	ทรัพยากรสารสนเทศมีความหลากหลายและครอบคลุม	3.47	0.96	ปานกลาง
14	ทรัพยากรสารสนเทศตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.47	0.95	ปานกลาง
16	ทรัพยากรสารสนเทศเอื้อต่อการเข้าถึงโดยไม่จำกัด	3.46	0.98	ปานกลาง
11	ทรัพยากรสารสนเทศมีความทันสมัย	3.45	1.00	ปานกลาง
13	ห้องสมุดมีการดำเนินการจัดทำสารสนเทศในรูปอิเล็กทรอนิกส์/ดิจิทัล	3.43	1.01	ปานกลาง
	รวม	**3.47**	**0.83**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.7 ความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า มีความต้องการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 เมื่อพิจารณาความต้องการเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการให้การค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศมีความสะดวก รวดเร็วและถูกต้อง (3.53) ทรัพยากรสารสนเทศสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันและมีการจัดอย่างเป็นระบบ (3.50) ทรัพยากรสารสนเทศมีเพียงพอต่อความต้องการ มีความหลากหลายและครอบคลุมตรงกับความต้องการของผู้ใช้ (3.48) และสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัด (3.47)

มหาวิทยาลัยราช

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

	ความต้องการด้านสถานที่และครุภัณฑ์	Mean	std.	ความหมาย
38	ความเหมาะสมของเคาน์เตอร์ยืมและคืนหนังสือ	3.63	0.92	มาก
31	อาคารสถานที่สะอาด เรียบร้อย	3.62	0.95	มาก
32	อุณหภูมิภายในอาคารมีความเหมาะสม	3.62	0.94	มาก
30	สถานที่ตั้งห้องสมุดสะดวกต่อการเดินทางและเข้าถึงได้ง่าย	3.61	0.97	มาก
18	บริเวณภายนอกและภายในอาคารสะอาดร่มรื่น สวยงาม	3.59	1.00	มาก
24	มีแสงสว่างและอากาศเย็นสบาย	3.57	0.95	มาก
33	ห้องสมุดจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดึงดูดผู้ใช้บริการ	3.52	0.98	มาก
37	ความเหมาะสมของการจัดวางชั้นหนังสือ ชั้นวารสาร หนังสือพิมพ์ ตลอดจนอุปกรณ์อื่นๆ ในห้องสมุด	3.52	0.95	มาก
19	อาคารมีพื้นที่สำหรับการอ่านค้นคว้ากว้างขวาง	3.51	1.02	มาก
25	โต๊ะและเก้าอี้ให้บริการอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าเพียงพอ	3.49	1.02	ปานกลาง
29	การถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุด	3.49	0.97	ปานกลาง
22	ป้ายแสดงหมวดหมู่ของหนังสือชัดเจน สะดวกต่อการค้นหา	3.48	0.98	ปานกลาง
20	จัดมุมหรือห้องสำหรับผู้ต้องการสมาธิในการอ่านและศึกษาค้นคว้า	3.46	1.05	ปานกลาง
40	ความทันสมัยของชั้นวางหนังสือและอุปกรณ์อื่นๆ ในห้องสมุด	3.46	0.97	ปานกลาง
34	ห้องสมุดจัดพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง	3.44	1.02	ปานกลาง
26	สถานที่จอดรถของผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอ	3.43	1.07	ปานกลาง
23	บริการน้ำดื่มและถ่ายเอกสาร	3.41	1.03	ปานกลาง
35	ห้องสมุดจัดทำแผนผังแสดงส่วนต่างๆ ภายในห้องสมุด	3.40	0.99	ปานกลาง
39	ความเหมาะสมของตู้สำหรับวางสัมภาระของนักศึกษา	3.39	1.04	ปานกลาง
21	จัดมุมหรือห้องสำหรับผู้ต้องการผ่อนคลายอิริยาบถ	3.38	1.05	ปานกลาง
36	ห้องสมุดจัดทำป้ายทิศทางภายในห้องสมุดให้ชัดเจน	3.38	0.97	ปานกลาง
28	มีห้องเฉพาะสำหรับการค้นคว้าเป็นกลุ่ม	3.36	1.05	ปานกลาง
27	สถานที่รับฝากกระเป๋าและสิ่งของอย่างเพียงพอ	3.32	1.11	ปานกลาง
	รวม	**3.48**	**0.76**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.8 ความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ พบว่า มีความต้องการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 เมื่อพิจารณาความต้องการเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการให้บริเวณที่ตั้งของเคาน์เตอร์ยืม-คืนหนังสือมีความเหมาะสม (3.63) อาคารสถานที่สะอาด เรียบร้อยและมีอุณหภูมิภายในอาคารที่เหมาะสม (3.62) สถานที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางและเข้าถึงได้ง่าย (3.61) บริเวณภายนอกและภายในมีความสะอาดร่มรื่น สวยงาม (3.59) และมีแสงสว่างและอากาศเย็นสบาย (3.57)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านการบริการ

	ความต้องการด้านการบริการ	Mean	std.	ความหมาย
41	ห้องสมุดจัดบริการพื้นฐานครบถ้วน ได้แก่ บริการยืม-คืน บริการสืบค้นสารสนเทศ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	3.66	0.95	มาก
44	ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ	3.63	0.97	มาก
48	เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการบริการมีประสิทธิภาพ	3.62	0.95	มาก
43	การให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	3.60	0.98	มาก
45	การให้บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดทั้งโดยเอกสารและตัวบุคคล	3.59	0.94	มาก
47	ความสะดวกในการสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์	3.59	0.96	มาก
42	บริการของห้องสมุดมีลักษณะแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว (One stop service)	3.54	0.97	มาก
46	ความเคร่งครัดต่อระเบียบการใช้ห้องสมุด	3.54	0.96	มาก
	รวม	**3.59**	**0.82**	**มาก**

จากตารางที่ 4.9 ความต้องการในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านการบริการ พบว่า มีความต้องการในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 เมื่อพิจารณาความต้องการเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการให้ห้องสมุดมีการจัดบริการพื้นฐานที่ครบถ้วน (3.66) มีความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ(3.63) มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ (3.62) มีการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (3.60) และมีการให้บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดทั้งโดยเอกสารและตัวบุคคลตลอดจนมีความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (3.59)

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

หลังจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ได้ทำการสรุปประเด็นที่สำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอ โดยนำแต่ละประเด็นมาทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญในประเด็นต่างๆ โดยการสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจะพิจารณาจากค่าทางสถิติมัธยฐาน (Median) ค่าที่ได้ต้องไม่ต่ำกว่า 3 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile rang) ไม่สูงกว่า 1.5 จะถือว่าใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.10 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์

ข้อที่	ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	ส่งเสริมความทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการใช้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการพัฒนาห้องสมุดให้สู่การเป็นห้องสมุดอาเซียน	5.00	1.00	4.52	7
2	เป็นประตูแหล่งเรียนรู้สู่อาเซียน	5.00	0.00	4.84	1
3	เป็นแหล่งเรียนรู้สารสนเทศที่ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่น	5.00	1.00	4.64	5
4	พัฒนาการบริการห้องสมุดให้เป็นผู้นำทางด้านการวิจัยและการเรียนรู้ในท้องถิ่น	5.00	1.00	4.64	6
5	มีการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โลก ยุทธศาสตร์อาเซียน ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	5.00	0.00	4.72	3
6	สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียน	5.00	0.00	4.80	2
7	เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สารสนเทศในภาคใต้	5.00	1.00	4.72	4

จากตาราง 4.10 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ห้องสมุดต้องเป็นประตูแหล่งเรียนรู้สู่อาเซียน สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียน มียุทธศาสตร์สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โลก ยุทธศาสตร์อาเซียน ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สารสนเทศในภาคใต้ ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่น เป็นผู้นำทางด้านการวิจัยและการเรียนรู้ในท้องถิ่นและมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในห้องสมุดเพื่อพัฒนาให้สู่การเป็นห้องสมุดอาเซียน

ตารางที่ 4.11 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านโครงสร้างและการบริหาร

ข้อที่	ด้านโครงสร้างและการบริหาร	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	มีผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในระดับห้องสมุดอาเซียน	5.00	1.00	4.56	4
2	แบ่งโครงสร้างและการบริหารให้เป็นเอกเทศระหว่างห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา	5.00	1.00	4.56	5
3	การวางโครงสร้างและการบริหารห้องสมุดต้องรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	5.00	1.00	4.68	2
4	มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียน	5.00	1.00	4.64	3
5	การบริหารต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงในการบริการของห้องสมุดในอนาคต	5.00	0.00	4.76	1

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านโครงสร้างและการบริหาร ประกอบด้วย การบริหารต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดในอนาคตและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียน ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในระดับห้องสมุดอาเซียนและมีการแบ่งโครงสร้างและการบริหารให้เป็นเอกเทศระหว่างห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา

มหาวิทยาลัยราช

ตารางที่ 4.12 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านงบประมาณและการเงิน

ข้อที่	ด้านงบประมาณและการเงิน	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเข้าสู่ระดับนานาชาติ	5.00	1.00	4.56	4
2	จัดสรรงบประมาณในการบริการห้องสมุดที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทุกระดับ	5.00	1.00	4.60	2
3	สามารถกำหนดงบประมาณของห้องสมุดได้อย่างอิสระ	5.00	1.00	4.60	3
4	จัดงบประมาณในการพัฒนาเป็นห้องสมุดอาเซียน	5.00	1.00	4.64	1
5	จัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของอาเซียน	4.00	1.00	4.36	5

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านงบประมาณและการเงิน ประกอบด้วย มีการจัดงบประมาณในการพัฒนาให้เป็นห้องสมุดอาเซียน จัดสรรงบประมาณการบริการห้องสมุดที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทุกระดับ ห้องสมุดสามารถกำหนดงบประมาณได้อย่างอิสระ มีการจัดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเข้าสู่ระดับนานาชาติและจัดงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของอาเซียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตารางที่ 4.13 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านบุคลากร

ข้อที่	ด้านบุคลากร	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	ส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	5.00	0.50	4.76	2
2	พัฒนาทักษะในการสื่อสาร การพูดและการเขียนภาษาของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้ใช้บริการได้	5.00	0.50	4.76	3
3	พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรให้บริการประชาคมโลก	5.00	1.00	4.60	7
4	การส่งบรรณารักษ์เข้าร่วมประชุมบรรณารักษ์อาเซียน	4.00	1.00	4.40	12
5	มีการพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรม/การประชุมปฏิบัติการแบบจัดให้สมาชิกอาเซียนทุกประเทศเข้าร่วม	5.00	1.00	4.60	8
6	บุคลากรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม	5.00	1.00	4.60	9
7	มีการฝึกงานสำหรับวิชาชีพทางห้องสมุดในประเทศอาเซียน	5.00	1.00	4.72	5
8	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกประเทศ	5.00	0.00	4.80	1
9	พัฒนาทักษะที่จะสามารถทำงานแบบข้ามวัฒนธรรมในประเทศอาเซียน	5.00	1.00	4.52	10
10	มีการแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ระหว่างประเทศอาเซียน	5.00	1.00	4.48	11
11	บรรณารักษ์มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติและการจัดการระบบเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์	5.00	0.50	4.72	4
12	มีการส่งเสริมให้บุคลากรติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการผ่านทางสังคมออนไลน์มากกว่าปัจจุบัน	5.00	1.00	4.64	**6**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านบุคลากร ประกอบด้วย มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกประเทศ ส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการพัฒนาทักษะในการสื่อสาร การพูด การเขียนภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ฝึกงานวิชาชีพห้องสมุดในประเทศอาเซียนและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติและการจัดระบบเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้บุคลากรติดต่อสื่อสารโดยใช้สังคมออนไลน์ให้มากขึ้นและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ การฝึกอบรมในประเทศอาเซียนและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 4.14 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ข้อที่	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ให้มากกว่าปัจจุบัน	5.00	1.00	4.52	7
2	มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย	5.00	1.00	4.52	8
3	มีการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน	5.00	1.00	4.60	4
4	มีช่องทางในการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศระหว่างชุมชนห้องสมุดในอาเซียน	5.00	1.00	4.56	5
5	มีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายและมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในประชาคมโลก	5.00	1.00	4.40	9
6	มีการพัฒนาฐานข้อมูล ASEAN	5.00	1.00	4.64	3
7	สามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน	5.00	1.00	4.56	6
8	มีการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในประเทศอาเซียน	5.00	0.50	4.76	1
9	มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าปัจจุบัน	5.00	0.50	4.76	2

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย มีการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรในประเทศอาเซียนและเป็นทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น มีการพัฒนาฐานข้อมูลอาเซียน ใช้ทรัพยากรร่วมกันและการแลกเปลี่ยนทรัพยากรห้องสมุดมหาวิทยาลัยและชุมของห้องสมุดอาเซียน ตลอดจนมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์และมีความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.15 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์

ข้อที่	ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	มีการพัฒนาภูมิทัศน์ของห้องสมุดให้เป็นเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นและมีความทันสมัย	5.00	0.50	4.64	4
2	อาคารห้องสมุดต้องคงความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย	5.00	1.00	4.68	5
3	อาคารห้องสมุดต้องอยู่บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของสถาบัน	5.00	1.00	4.60	7
4	รูปแบบของอาคารห้องสมุดต้องมีความทันสมัย	5.00	1.00	4.52	9
5	มีการสร้างพื้นที่ภายในอาคารที่สามารถรองรับการขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตได้	5.00	0.00	4.80	2
6	อาคารห้องสมุดต้องเป็นศูนย์กลางของเทคโนโลยีต่างๆ	5.00	0.00	4.80	3
7	ครุภัณฑ์ห้องสมุดต้องมีสีสัน มีความหลากหลายและมีความทันสมัย	5.00	0.00	4.96	1
8	ครุภัณฑ์ควรเป็นการเช่าซื้อมากกว่าการซื้อขาดเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ	5.00	1.00	4.64	6
9	มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมภายในห้องสมุดที่เป็นเอกเทศ	5.00	1.00	4.44	10
10	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ	5.00	1.00	4.60	8

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ประกอบด้วย ห้องสมุดต้องมีครุภัณฑ์ที่มีสีสัน มีความหลากหลายและต้องทันสมัย พื้นที่ภายในสามารถรองรับการขยายตัวและเป็นศูนย์กลางของเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตได้ อาคารห้องสมุดมีความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย ภูมิทัศน์ของห้องสมุดต้องเป็นเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นและมีความทันสมัย ครุภัณฑ์เป็นการเช่าซื้อมากกว่าการซื้อขาด อาคารห้องสมุดอยู่บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของสถาบันตลอดจนมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ

ตารางที่ 4.16 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านการบริการ

ข้อที่	ด้านการบริการ	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	มีการเปิดรับข้อเสนอแนะทางการบริการห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกช่องทาง	4.00	2.00	4.12	10
2	มีเครื่องมือในการให้บริการของห้องสมุดอัตโนมัติให้มากกว่าปัจจุบัน	5.00	1.00	4.44	9
3	มีการบริการแบบ One stop service	5.00	1.00	4.72	5
4	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการบริการ	5.00	0.00	4.84	2
5	มีการบริการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา (Delivery)	5.00	0.00	4.80	4
6	มีช่องทางในการบริการการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้ให้หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการของห้องสมุดให้มากที่สุด	5.00	0.00	4.88	1
7	มีการบริการสารสนเทศที่แบ่งปันกันในประเทศอาเซียน	5.00	0.00	4.84	3
8	นำกลยุทธ์การตลาดมาใช้กับงานบริการห้องสมุด	5.00	1.00	4.72	6
9	มีกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคอาเซียน	5.00	1.00	4.48	8
10	บริการการเข้าถึงคอลเลคชั่นของอาเซียนจากประชาคมโลก	5.00	1.00	4.52	7

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านการบริการ ประกอบด้วย มีการเปิดช่องทางในการให้บริการการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้ให้หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการของห้องสมุดให้มากที่สุด มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการบริการและมีการบริการสารสนเทศที่แบ่งปันกันในประเทศอาเซียน มีการบริการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา (Delivery) มีการบริการแบบ One stop service และนำกลยุทธ์การตลาดมาใช้กับงานบริการห้องสมุด ตลอดจนบริการการเข้าถึงคอลเลคชั่นของอาเซียนจากประชาคมโลก

ตารางที่ 4.17 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

ข้อที่	ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	มีการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและห้องสมุดท้องถิ่น	5.00	1.00	4.56	5
2	มีการจัดทำเครือข่ายห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้เพื่อการกำหนดนโยบาย ระบบโปรแกรมห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน	5.00	1.00	4.52	6
3	มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน	5.00	0.00	4.80	2
4	มีความร่วมมือในระดับเครือข่ายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท	5.00	1.00	4.60	3
5	ห้องสมุดต้องมีความร่วมมือกันในทุกด้าน	5.00	0.00	4.84	1
6	มีเครือข่ายและความร่วมมือทั้งระดับชาติและนานาชาติ	5.00	1.00	4.52	7
7	มีการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลร่วมกันในแต่ละมหาวิทยาลัย	5.00	1.00	4.60	4
8	มีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของห้องสมุดในลักษณะห้องสมุดเสมือนจริง (Virtual library)	5.00	1.00	4.52	8

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ประกอบด้วย ห้องสมุดต้องมีความร่วมมือกันในทุกด้าน มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน มีความร่วมมือในระดับเครือข่ายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทและมีการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลร่วมกันในแต่ละมหาวิทยาลัย มีการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและห้องสมุดท้องถิ่น ตลอดจนมีการจัดทำเครือข่ายห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้เพื่อการกำหนดนโยบาย ระบบโปรแกรมห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีเครือข่ายและความร่วมมือทั้งระดับชาติและนานาชาติและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของห้องสมุดในลักษณะห้องสมุดเสมือนจริง (Virtual library)

ตารางที่ 4.18 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด

ข้อที่	ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด	Median	IR	Mean	ลำดับ
1	ผู้ใช้บริการเป็นผู้ประเมินการให้บริการของห้องสมุดครอบคลุมทุกช่องทาง	5.00	1.00	4.68	1
2	มีการประเมินให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้มากขึ้น	5.00	0.50	4.76	2
3	ห้องสมุดแต่ละสถาบันสร้างเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างอิสระ	5.00	1.00	4.64	3
4	มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการประเมินคุณภาพห้องสมุด	5.00	1.00	4.60	4
5	มีการพัฒนาตัวชี้วัดการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการเข้าสู่อาเซียน	5.00	1.00	4.68	5
6	มีการสร้างมาตรฐานการในการประเมินคุณภาพการให้บริการครอบคลุมทุกด้าน	5.00	0.00	4.84	6

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด ประกอบด้วย มีการสร้างมาตรฐานการในการประเมินคุณภาพการให้บริการครอบคลุมทุกด้าน มีการประเมินให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้มากขึ้น มีผู้ใช้บริการเป็นผู้ประเมินการให้บริการของห้องสมุดครอบคลุมทุกช่องทางและมีการพัฒนาตัวชี้วัดการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการเข้าสู่อาเซียน ห้องสมุดแต่ละสถาบันสร้างเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างอิสระและมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการประเมินคุณภาพห้องสมุด

4.3 ผลการสังเคราะห์แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

จากการศึกษาแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ซึ่งสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการและการศึกษาแนวโน้มในการบริการห้องสมุดของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จากผลการสังเคราะห์ของข้อมูลทั้ง 2 ส่วน ถึงแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า สามารถแบ่งประเด็นของการบริการห้องสมุด ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

4.3.1 ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์

การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของการบริการห้องสมุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ในอนาคตนั้น การบริการของห้องสมุดต้องมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สารสนเทศที่เป็นศูนย์กลางของภาคใต้โดยสามารถตอบสนองสารสนเทศทั้งในด้านการวิจัยและการเรียนรู้สารสนเทศท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์การพัฒนาประชาชนที่ปรากฏในแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้กำหนดไว้ว่าประชาชนควรได้รับการศึกษาและมีการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น มีการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาการและเทคโนโลยีทุกระดับ โดยให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาคใต้ตอนล่างเพื่อยกระดับคุณภาพและศักยภาพของคนในพื้นที่ (สำนักพัฒนาบุคลากร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 : 34) อาทิเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตเป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารสนเทศอันดามัน ตลอดจนการเป็นผู้นำในด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ นอกจากนี้ห้องสมุดต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของการบริการห้องสมุดในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยให้การส่งเสริมความทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการใช้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นประตูแหล่งเรียนรู้สู่อาเซียน สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียนให้ตอบสนองตามความต้องการของผู้ใช้บริการในประชาคมโลกได้ ดังนั้นห้องสมุดในอนาคตจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์จากที่เป็นแหล่งสั่งสมความรู้ของมนุษยชาติเป็นจำนวนมากให้เปลี่ยนบทบาทเป็นศูนย์ชี้นำหรือชี้แหล่งสารสนเทศให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ฐานข้อมูลฯลฯ ห้องสมุดจะถูกแทนด้วยศูนย์สารสนเทศหรือศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ในด้านต่างๆ ต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต โดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนจะมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทุกคนต้องมีความเสมอภาค ซึ่งให้ได้สอดคล้องกับคำขวัญของอาเซียน คือ “One Vision, One Identity, One Community” “หนึ่ง

วิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” (ห้องสมุดกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน, 2554 : 1)

4.3.2 ด้านโครงสร้างและการบริหาร

การแบ่งโครงสร้างและการบริหารห้องสมุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในทศวรรษหน้า ห้องสมุดต้องมีการแบ่งโครงสร้างและการบริหารให้เป็นเอกเทศระหว่างห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ที่ได้กำหนดว่าห้องสมุดควรกำหนดนโยบายในการบริหารไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแบ่งหน่วยงานและระบบสายการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน (มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544, 2555 : 2) ตลอดจนห้องสมุดต้องมีการวางโครงสร้างและการบริหารเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อให้ในอนาคตห้องสมุดได้มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา นอกจากนี้การบริหารต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงในการบริการของห้องสมุดในอนาคต โดยมีผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในระดับห้องสมุดอาเซียน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารของห้องสมุดยุคใหม่ ที่ได้นำเสนอว่าการมีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ที่หลากหลายย่อมส่งผลให้การบริการห้องสมุดในอนาคตจะมีขนาดเล็กลง (Physical Size) และมีความพอเหมาะ (Right Size) มีการบริการแบบเครือข่าย (Service on Network) กระจายการดำเนินการและใช้กฎการคูณ (Multiply Law) แบบ 7-11 มีการบริการแบบ 24x7x365 การดำเนินการอยู่บนพื้นฐานขุมความรู้ที่มีมากกว่าหนังสือสิ่งพิมพ์ ระยะทางการให้บริการหมดความหมาย กรอบการทำงานกว้างไกล (Internet) และขุมความรู้มากมายมหาศาลห้องสมุดในอนาคต (2555 : 1) ดังนั้น หากสถาบันห้องสมุดในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ได้มีการร่วมแรง ร่วมใจในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการบริหารของห้องสมุดให้สามารถพัฒนาไปถึงภาพอนาคตนี้ได้ ก็ย่อมจะส่งผลและสนับสนุนให้ระบบการเรียนการสอนในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้กลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเป็นการส่งเสริมให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมสารสนเทศในอนาคตได้ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4.3.3 ด้านงบประมาณและการเงิน

การจัดการในด้านงบประมาณและการเงินของการบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยห้องสมุดควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการเป็นห้องสมุดอาเซียนได้อย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา ศรีทองคำ (2554 : 1) ที่ได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยกับการปรับตัวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะห้องสมุดควรมีบทบาทในการที่จะให้นิสิต/เยาวชน ได้ตระหนักและเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนามและพม่า ซึ่งอาจติดต่อขอ

เอกสารจากสถานทูตของแต่ละประเทศมาจัดเป็นมุมอาเซียน นอกจากนี้ห้องสมุดควรมีการจัดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเข้าสู่ระดับนานาชาติพร้อมทั้งรองรับการบริการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโลก ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาบุคลากรในการให้บริการเพื่อการเข้าสู่ระดับสากลนั้น ห้องสมุดต้องมีการตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการในการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนห้องสมุดต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพร ทิวะสิงห์ (2555 : 4) ที่ได้กล่าวว่าปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพราะสามารถประหยัดงบประมาณได้มากกว่าการจัดหาสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอาเซียนเพราะแนวโน้มของห้องสมุดในอนาคตและในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับหลักการบริหารห้องสมุดยุคใหม่ ที่ได้ระบุว่า ห้องสมุดจะยังคงมีทรัพยากรสารสนเทศในรูปสิ่งพิมพ์แล้ว ยังมีสารสนเทศในรูปอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิตอล ห้องสมุดยังเป็นศูนย์รวมของสารสนเทศในทุกรูปแบบ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสืบค้นและเข้าถึงได้มากขึ้น (ห้องสมุดในอนาคต. 2555) ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริการห้องสมุดทั้งในด้านเทคโนโลยีเพื่อการจัดเก็บและการสืบค้นข้อมูลและการพัฒนารูปแบบการบริการจึงมีความสำคัญในการดำเนินของห้องสมุดยุคใหม่

4.3.4 ด้านบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรที่ให้บริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าต้องมีการให้ความสำคัญและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ห้องสมุดต้องมีการพัฒนาทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนครอบคลุมทั้งในด้านการพูด การเขียนเพื่อที่ผู้ให้บริการสามารถถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลายมากขึ้น จากปัญหาในปัจจุบันที่พบว่าบุคลากรที่ให้บริการของห้องสมุดขาดทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศทำให้การบริการไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ห้องสมุดจึงได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้บริการโดยสอดคล้องกับ กรกมล รามบุตร, (2536 : 31) ; บำเพ็ญ โรจนปรีชา, สุกัญญา ธีรพงศ์ภักดีและสุนทร แก้วลาย, (2541 : 149-150) ; ฟองนวล สักการเวช, (2538 : 31-34) ; Whittaker, (1993 : 64-72) ที่ได้อธิบายถึงคุณสมบัติของผู้ให้บริการในการมีความรู้และทักษะทางวิชาการ ซึ่งผู้ให้บริการห้องสมุดต้องมีความรู้และทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งสารสนเทศและฐานข้อมูลในสาขาวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่บันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษ ความรู้และทักษะทางภาษาจะช่วยให้สามารถเลือกคำหรือวลีที่สำคัญๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการค้นหาสารสนเทศได้อย่างประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้ในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรห้องสมุดควรมีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในการเปิดโอกาสการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการเข้าสู่อาเซียนโดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรในการฝึกอบรม ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเข้าร่วมประชุมในระดับอาเซียนเพราะการพัฒนาบุคลากรสายวิชาชีพในสายงานสารสนเทศที่จะต้องพิจารณาจากความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ดังที่สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ศรีบุรีสุขสกุล. (2555) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรจะทำให้เกิดการพัฒนาจุดแข็งและขยายโอกาส รวมถึงได้แนวทางการปรับปรุงจุดอ่อนและรับมือกับภาวะคุกคามอันเกิดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งยังสอดคล้องกับพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์.(2551) ที่ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของห้องสมุดมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินการของห้องสมุด ห้องสมุดคงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการสนับสนุนบุคลากรให้พัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ เพื่อที่จะก้าวไปพร้อมๆ กันกับห้องสมุดประเทศอื่นๆ ตลอดจนการพัฒนาให้บุคลากรได้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยเฉพาะการส่งเสริมให้บุคลากรติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการผ่านทางสังคมออนไลน์ (social network) ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มความสะดวกและ ความรวดเร็วต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับ มติชน รายวัน. (2553 : 20) โดยห้องสมุดในอนาคตนั้นจะไม่ใช่แหล่งสำหรับการค้นหาข้อมูลหรือเป็นแหล่งเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ประสบการณ์และเรื่องอื่นๆ ระหว่างกันอีกด้วย สิ่งเหล่านี้เราสามารถเห็นได้ในปัจจุบันจากเว็บไซต์ Social Network ต่างๆ ทั้งนี้อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทของบุคลากรในการบริการของห้องสมุดในอนาคตต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับผู้ใช้บริการไม่ให้เป็นคนที่ล่าสมัยเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพให้มากขึ้นและต้องปรับตัวเองให้เข้ากับผู้ใช้ห้องสมุดให้ได้มากที่สุด เข้าถึงผู้ใช้ให้ได้มากที่สุดและที่สำคัญต้องเข้าถึงหัวใจหรือรับรู้ความรู้สึกของผู้ใช้ให้ได้มากที่สุดด้วยแล้วจะรู้ว่าผู้ใช้บริการต้องการอะไร

4.3.5 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ในด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ซึ่งในปัจจุบันห้องสมุดมีปัญหาในการให้บริการทรัพยากรไม่เพียงพอและขาดความทันสมัย ดังนั้นในอนาคตห้องสมุดต้องมีการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายและมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 (2555 : 4) ที่ได้กำหนดไว้ว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่มีการบันทึกในทุกรูปแบ ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ สารสนเทศที่บันทึกในรูปเสียง รูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รูปกราฟิกและฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ให้ครบถ้วน ตลอดจนให้บริการทรัพยากรสารสนเทศทางศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเน้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือทรัพยากรออนไลน์ให้มากขึ้น

นอกจากนี้ห้องสมุดต้องมีช่องทางในการใช้ทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มประชาคมอาเซียนเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการสร้างฐานข้อมูลอาเซียนและการเข้าถึงทรัพยากรอาเซียนให้กับ

ผู้ใช้บริการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์. (2551) ที่ได้กล่าวว่ากระบวนทัศน์ในเรื่องทรัพยากรสารสนเทศที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะเป็นผลจากมุมมองในเรื่อง ความร่วมมือในแง่ของทรัพยากร ห้องสมุดยุคใหม่มิได้เน้น “การเป็นเจ้าของ (Ownership)” หากแต่เป็น “การแบ่งปันทรัพยากร” (Resource sharing) สำหรับการบริการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนต้องมี การสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในประเทศอาเซียน มีการให้ช่องทางใน การแบ่งปันสารสนเทศระหว่างชุมชนวิชาการในอาเซียน โดยใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทรัพยากรที่มีอยู่ของมหาวิทยาลัยและความท้าทายที่สำคัญในเรื่องทรัพยากรสารสนเทศ น่าจะอยู่ที่การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและการเตรียมการในเรื่องงบประมาณการจัดซื้อ ดังนั้นหากห้องสมุดไม่มีงบประมาณเพียงพอก็ควรจะพยายามหาหนทางในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อย โดยห้องสมุดควรพยายามใช้ประโยชน์จากแหล่งการเข้าถึงแบบเปิด (Open access) ต่างๆ ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการขยายขอบเขตการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศนอกกรอบของห้องสมุดและยังเป็นการเพิ่มการเข้าถึงจากประชาคมโลกที่สนใจในทรัพยากรสารสนเทศของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

จึงสามารถกล่าวได้ว่า แนวโน้มการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในอนาคตที่นอกจากจะให้ความสำคัญในการจัดหาทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังต้องตระหนักในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอาเซียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน้าที่ของห้องสมุดในฐานะที่เป็นสถานที่จัดเก็บและให้บริการสารสนเทศจะต้องมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นห้องสมุดจึงต้องมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีความสอดคล้องกับความรู้ ทักษะวิชาชีพและประสบการณ์ตามกลไกการตลาด เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับคนไทยในการรับประโยชน์และผลกระทบที่จะเข้ามาพร้อมกับการเข้าออกของแรงงานได้อย่างเสรี

4.3.6 ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์

ลักษณะของอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ของห้องสมุดในอนาคต มีแนวโน้มให้มีการสร้างอาคารห้องสมุดที่เน้นความทันสมัยเพราะปัญหาอาคารห้องสมุดที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีความทันสมัยทำให้ขาดสิ่งดึงดูดใจในการใช้เข้าใช้บริการของผู้ใช้ ซึ่งในอนาคตห้องสมุดต้องมีการปรับเปลี่ยนอาคารห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางในการรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ ลักษณะอาคารต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่และมีการจัดพื้นที่ภายในอาคารให้สามารถรองรับการบริการห้องสมุดและการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายตามรูปแบบของห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารห้องสมุดยุคใหม่ ที่มองว่าในอนาคตรูปแบบของอาคารห้องสมุดต้องออกแบบให้เป็นตลาดความคิดมากกว่าที่เก็บหนังสือแบบดั้งเดิม ซึ่งในห้องสมุดอาจต้องมีคาเฟ่ ร้านขายโปสการ์ด การ์ตูนและหนังสือพิมพ์หลากหลายภาษา มีห้องอาหารชั้นดี มีทางขึ้นลงสำหรับคนพิการอย่างเพียบพร้อม (ห้องสมุดในอนาคต : จากกองหนังสือสู่สวน

สนุกมัลติมีเดีย. (2554) และสอดคล้องกับ Winfried Nerdinger (2005) ศาตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์สถาปัตย์แห่งมิวนิค กล่าวว่าไม่เคยมียุคสมัยใดที่มีการสร้างห้องสมุดมากเท่ายุคนี้ อย่างไรก็ตามในยุคปัจจุบันมีกระแสใหม่ คือ เมืองต่างๆ ได้มีการนิยมสร้างห้องสมุดขนาดใหญ่ทันสมัย เพื่อแสดงให้เห็นความมุ่งมั่นที่จะไปสู่อนาคต ผู้สร้างจะเป็นสถาปนิกมีชื่อเสียงอันดับต้นๆ ซึ่งมีแนวคิดที่หลากหลาย ตั้งแต่ห้องสมุดทรงโค้งรังผึ้ง หน้าตาคล้ายอะมีบา ภายในสีลูกกวาด ทีที่เมืองคอดต์บัส ประเทศเยอรมัน ห้องสมุดแห่งชาติที่จีน ซึ่งมีส่วนต่อเติมใหม่ซึ่งดูราวกับลอยได้ เพราะส่วนล่างเป็นฐานแก้ว และห้องสมุดแห่งอเล็กซานเดรียซึ่งเป็นพระราชวังไฮเทคขนาดยักษ์ เก็บรักษาหนงสือดิจิทัล โดยแทบไม่มีหนังสือเล่มอยู่เลย ตลอดจนการตกแต่งภายในห้องสมุดด้วยครุภัณฑ์ที่มีสีสัน มีความหลากหลายและมีความทันสมัย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ในอนาคตลักษณะของอาคารห้องสมุดต้องมีเป้าหมายในการส่งสารถึงผู้ใช้บริการว่าการเรียนรู้ในห้องสมุดนั้นมีความสนุกสนานมากกว่าความเบื่อหน่ายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.3.7 ด้านการบริการ

รูปแบบการให้บริการของห้องสมุดในอนาคตจะเกิดการเปลี่ยนอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ห้องสมุดในฐานะแหล่งความรู้ที่สำคัญของมหาวิทยาลัยและสังคม อาจต้องมีการเตรียมการอย่างมากในเรื่องการให้บริการ ทั้งนี้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่เน้นการเข้าถึงผู้ใช้ในช่องทางที่หลากหลาย มีกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินร่วมกันระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคอาเซียนและบริการการเข้าถึงคอลเลคชั่นของอาเซียนเพื่อให้ผู้ใช้บริการจากประชาคมโลกได้รับประโยชน์ต่อการบริการของห้องสมุดให้มากที่สุด การให้บริการแบบ One stop service และการจัดบริการส่งสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา (Delivery) เพื่อให้ความสะดวกและรวดเร็วต่อผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับ พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์. (2551) ที่ได้กล่าวว่า การให้บริการสารสนเทศที่เปลี่ยนจากคลังเก็บเอกสารให้เป็นรูปแบบซูเปอร์มาร์เก็ตถือว่าเป็นการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการบริการห้องสมุดในอนาคตจะต้องเป็นลักษณะที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริการให้มากขึ้น ตลอดจนการนำกลยุทธ์การตลาดมาใช้ให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รัฐ ธนาดิเรก. (2554) ที่ได้มีแนวคิดว่า การนำกลยุทธ์การตลาดมาใช้กับงานห้องสมุดจะทำให้เกิดการควบคุมการบริการสารสนเทศในลักษณะเชิงรุกที่ต้องตามให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการในสังคมยุคใหม่ รวมถึงการหาแนวทางการพัฒนา สร้างสรรค์คุณค่าบริการ การสื่อสารและที่สำคัญที่สุดคือ “การบริการของห้องสมุดต้องสร้างความเป็นตัวตน เอกลักษณ์ ความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรหรือห้องสมุด” เพื่อที่ผู้ใช้บริการจะไม่ได้เข้ามาเพราะความจำเป็นเพียงอย่างเดียวแต่มาเพราะเกิดความประทับใจและผูกพันกับห้องสมุดด้วย

ดังนั้นจุดเน้นของการให้บริการห้องสมุดในอนาคตจะอยู่ที่การให้การเข้าถึงสารสนเทศอย่างไร้รอยต่อ (Seamless access) และลักษณะการให้บริการแบบทุกที่ทุกเวลา การรู้จักห้องสมุด

อื่นๆ รู้ว่าแหล่งที่มีสารสนเทศที่ต้องการอยู่ที่ใดจะช่วยในเรื่องการให้บริการของห้องสมุดเป็นอย่างมาก ตลอดจนการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทุกๆ เรื่องของผู้ใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านพฤติกรรม ทักษะและความต้องการ ซึ่งในอนาคตห้องสมุดต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่หลากหลายมากขึ้น

4.3.8 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในอนาคต ต้องมีจุดเน้นในการพัฒนาเครือข่ายทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพคน เสริมสร้างพหุวัฒนธรรมและยกระดับมาตรฐานบริการสังคมที่ปรากฏในแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักพัฒนาบุคลากร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) , 2552 : 37) นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือก็เพื่อให้เกิดการกำหนดนโยบาย ระบบโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล การจัดหาและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ดังที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารห้องสมุดยุคใหม่ที่ได้มีกำหนดการเชื่อมโยงเครือข่ายนั้นต้องให้เป็นไปตามลักษณะของห้องสมุดในอนาคต เช่น ห้องสมุดดิจิทัล (Digital Library) ห้องสมุดประสม (Hybrid Library) หรือห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) เป็นต้น (ห้องสมุดในอนาคต. 2552) นอกจากห้องสมุดที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดต้องมีการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นไป โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายประเทศในประชาคมอาเซียนและได้มีการสอดคล้องกับพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์. (2551) ได้กล่าวว่าการสร้างเครือข่ายห้องสมุดต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศมาจัดเป็นมุมอาเซียนในส่วนการบริการควร คัดสรรข้อมูลและช่วยสืบค้นข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อการทำวิจัยร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งในปัจจุบันเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network (AUN)) เป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยของกลุ่มประเทศอาเซียน มีสมาชิก 6 ประเทศ ประเทศละ 2 มหาวิทยาลัย สำหรับในประเทศไทย คือ มหาวิทยาลัยบูรพาและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะเห็นได้ว่าห้องสมุดที่เป็นสมาชิกมีเพียงบางห้องสมุดเท่านั้น ในอนาคตห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ต้องมีการพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อจะนำห้องสมุดของตนเองเข้าสู่เครือข่ายทั้งในระดับอาเซียนและระดับนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการปรับห้องสมุดในอนาคตของ JISC library (2552) และจุราภรณ์ จิตต์พรหม (2546) ที่ได้ให้แนวความคิดไว้ว่า การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดต้องมีการสร้างในรูปแบบที่เป็นพันธมิตร กล่าวคือ ห้องสมุดต้องมีความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนรวมทั้งการทำงานในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้ความเป็นเครือข่ายดังกล่าวก่อให้เกิดความก้าวหน้าในด้านการบริการและสามารถตอบสนองความต้องการในการใช้บริการของประชาคมโลกได้

นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในอนาคตอาจต้องคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเตรียมระบบที่ดีไว้เพื่อการบริการอย่างเต็มที่และคุ้มค่า เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่กว้างไกลด้วยบริการออนไลน์และระบบเครือข่ายระหว่างประเทศหรืออินเทอร์เน็ต รวมทั้งการสร้างความเชื่อมโยงและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของห้องสมุดให้เข้มแข็งต่อไป

4.3.9 ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด

การประกันคุณภาพเป็นแนวทางหนึ่งของการวัด การปรับปรุงและรักษาคุณภาพของกิจกรรมที่ทุกคนต้องดำเนินการซึ่งเป็นเรื่องที่มีคุณค่า ในส่วนการประเมินคุณภาพห้องสมุดที่เกี่ยวกับการบริการของห้องสมุดในอนาคตนั้น ห้องสมุดควรมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในการให้บริการห้องสมุดครอบคลุมทุกด้าน โดยการสร้างเกณฑ์มาตรฐานนั้นต้องมีความสอดคล้องตามมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 และสอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2549 : 2) ที่ได้เสนอมาตรฐานระบบการประกันคุณภาพและตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการห้องสมุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการสังเกตที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยโมนาส (สมประสงค์ เสนารัตน์, 2553 : 2) ที่ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพควรมุ่งมั่นที่จะให้บริการและการจัดการทรัพยากรที่ดีที่สุด ในขณะที่ยังคงมีความมั่นใจด้านการเงินและการจัดการที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้การประกันคุณภาพห้องสมุดต้องให้ความสำคัญในเรื่องความสมดุลระหว่างสิ่งที่ต้องการจะทำหรือสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่เป็นมาตรฐานของห้องสมุด เป็นสิ่งสำคัญที่ใช้มาตรฐานเป็นเกณฑ์สำหรับการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ห้องสมุดควรจะปฏิบัติตามอย่างยิ่ง หากจะให้การบริการของห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้ รวมถึงมาตรฐานในการเก็บรวบรวมวัสดุ มาตรฐานด้านพนักงาน มาตรฐานด้านการจัดการ มาตรฐานด้านการเงินและมาตรฐานด้านการบริการ

ดังนั้นห้องสมุดต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการบริการของห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกช่องทาง ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินที่ได้จากผู้ใช้บริการมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายสูงสุดว่าห้องสมุดจะต้องมีการสร้างมาตรฐานการประกันคุณภาพให้สามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันเพื่อที่จะให้ผู้ใช้บริการทุกคนได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการบริการห้องสมุดในอนาคตที่พร้อมกัน ดังคำกล่าวที่ว่า หัวใจหลักของห้องสมุดในยุคอนาคต คือ everywhere is here และการนำ social networking มาปรับใช้กับแนวทางการดำเนินงานทุกส่วนของห้องสมุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ โดยสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ ในด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์และด้านการบริการ ส่วนการศึกษาแนวโน้มในการบริการห้องสมุดของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟายในด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด โดยประเด็นในการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

จากการให้บริการของห้องสมุดในรูปแบบที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการให้บริการในหลายๆ ด้านด้วยกัน ดังนั้นแนวทางการบริการของห้องสมุดในอนาคตจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อาทิเช่น การเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงซึ่งการให้บริการในรูปแบบดังกล่าวจะเป็นการเพิ่มความสะดวกและช่วยตอบสนองวิถีชีวิตที่ทันสมัยของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้การให้บริการในลักษณะแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) ซึ่งเป็นการบริการที่สามารถตอบสนองการแข่งขันทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการใช้บริการของผู้ใช้ ดังนั้นแหล่งสารสนเทศในการให้บริการในอนาคตไม่ควรเจาะจงสถานที่ตั้งให้อยู่เฉพาะภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้นแต่ควรเปิดพื้นที่ในการให้บริการให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยพื้นที่ที่ให้บริการนั้นควรเป็นแหล่งรวมกิจกรรม ความบันเทิงหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ดังเช่น การเปิดบริการห้องสมุดในห้างสรรพสินค้า การให้บริการพื้นฐานของห้องสมุดในอนาคต เช่น การบริการยืม-คืนระหว่างห้องสมุดควรเป็นการบริการที่เน้นความสะดวก สามารถปฏิบัติได้ง่าย มีความรวดเร็วและที่สำคัญควรลดขั้นตอนในการใช้บริการให้น้อยลง ในส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการห้องสมุดควรเป็นเทคโนโลยีที่สามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้ทุก

ระบบและสำหรับทรัพยากรสารสนเทศในอนาคตห้องสมุดควรให้ความสำคัญในการนำสื่อที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ ดิจิตอลและสิ่งพิมพ์ออนไลน์มากขึ้น

ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของห้องสมุดในอนาคต ห้องสมุดควรมีการกำหนดการบริการของห้องสมุดในลักษณะของการเป็นผู้นำในด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ การเตรียมความพร้อมของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นประตูแหล่งเรียนรู้สู่อาเซียนที่สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียนและตอบสนองตามความต้องการของผู้ใช้บริการในประชาคมโลกตลอดจนต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ด้านโครงสร้างและการบริหาร พบว่า การแบ่งโครงสร้างและการบริหารของห้องสมุดในอนาคตควรมีการแบ่งโครงสร้างและการบริหารให้เป็นเอกเทศ โดยมีการวางโครงสร้างและการบริหารเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาและการบริหารต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงในการบริการของห้องสมุดในอนาคต ซึ่งห้องสมุดต้องมีผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในระดับห้องสมุดอาเซียน

ด้านงบประมาณและการเงิน พบว่า การบริหารจัดการในด้านงบประมาณและการเงินเพื่อให้การบริการของห้องสมุดในอนาคตห้องสมุดควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาให้เป็นห้องสมุดอาเซียนได้อย่างอิสระ มีงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเข้าสู่ระดับนานาชาติ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิตอล ตลอดจนมีการจัดสรรงบประมาณจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอาเซียน

ด้านบุคลากร พบว่า การพัฒนาบุคลากรการบริการห้องสมุดในอนาคต ห้องสมุดต้องมีการพัฒนาทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการเข้าสู่อาเซียน มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเข้าร่วมประชุมในระดับอาเซียน ตลอดจนบุคลากรต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของการบริการห้องสมุดในอนาคต ห้องสมุดต้องมีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้เน้นทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือทรัพยากรออนไลน์ให้มากขึ้น นอกจากนี้ห้องสมุดควรมีช่องทางในการใช้ทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มประชาคม

อาเซียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการสร้างฐานข้อมูลอาเซียนและการเข้าถึงทรัพยากรอาเซียน ตลอดจนห้องสมุดต้องมีการขยายขอบเขตการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศนอกกรอบของห้องสมุด เพื่อเป็นการเพิ่มการเข้าถึงจากประชาคมโลกที่สนใจในทรัพยากรสารสนเทศของประเทศไทย

ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ พบว่า การพัฒนาอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ห้องสมุดเพื่อรองรับการบริการของห้องสมุดในอนาคต ได้มีการเน้นถึงรูปแบบของอาคารห้องสมุดต้องมีความทันสมัย เป็นศูนย์กลางในการรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ห้องสมุดต้องมีการจัดพื้นที่ภายในอาคารให้สามารถรองรับการบริการห้องสมุดที่มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการทุกประเภท อีกทั้งรูปแบบของห้องสมุดในอนาคตที่ต้องออกแบบให้เป็นตลาดความคิดมากกว่าที่เก็บหนังสือแบบดั้งเดิม สำหรับครุภัณฑ์ที่มีในห้องสมุดต้องเน้นครุภัณฑ์ที่มีสีสันมีความหลากหลายและมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

ด้านการบริการ พบว่า แนวโน้มรูปแบบการบริการของห้องสมุดในอนาคตเป็นไปในทิศทางที่ห้องสมุดต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบที่เน้นการเข้าถึงผู้ใช้บริการในช่องทางที่หลากหลาย ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินร่วมกันระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคอาเซียนและบริการการเข้าถึงคอลเลคชั่นของอาเซียน นอกจากนี้การบริการในอนาคตต้องให้ความสำคัญกับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว สามารถให้บริการได้ทุกที่ ทุกเวลา อาทิเช่น การให้บริการแบบ One stop service และการจัดบริการส่งสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา (Delivery) ตลอดจนการปรับเปลี่ยนรูปแบบของห้องสมุดให้มีการเปลี่ยนจากคลังเก็บเอกสารให้เป็นรูปแบบซูเปอร์มาร์เก็ตที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก รวดเร็วและอย่างไร้รอยต่อ (Seamless access) มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการบริการของห้องสมุดในอนาคตต้องเป็นการบริการที่ตระหนักถึงความเป็นผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการการนำกลยุทธ์การตลาดมาใช้เพื่อสร้างความเป็นตัวตน เอกลักษณ์ ความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร

ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด พบว่า ในด้านการพัฒนาเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ในอนาคตห้องสมุดต้องมีการพัฒนาเครือข่ายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ตลอดจนควรมีการสร้างเครือข่ายห้องสมุดในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนและการสร้างเครือข่ายประเทศในระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่างๆ อาทิเช่น การทำวิจัยร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นต้น

ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุดพบว่าในด้านการประเมินคุณภาพของห้องสมุดในอนาคต ห้อสมุดต้องมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเกณฑ์มาตรฐานกลางที่สร้างขึ้นมาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการบริการห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกช่องทาง อีกทั้งเกณฑ์การประเมินคุณภาพห้องสมุดดังกล่าวต้องให้มีการเรียนรู้พร้อมกันระหว่างผู้ใช้และผู้ให้บริการ

โดยสรุปผลการศึกษาแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้สามารถนำเสนอแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แผนภูมิแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

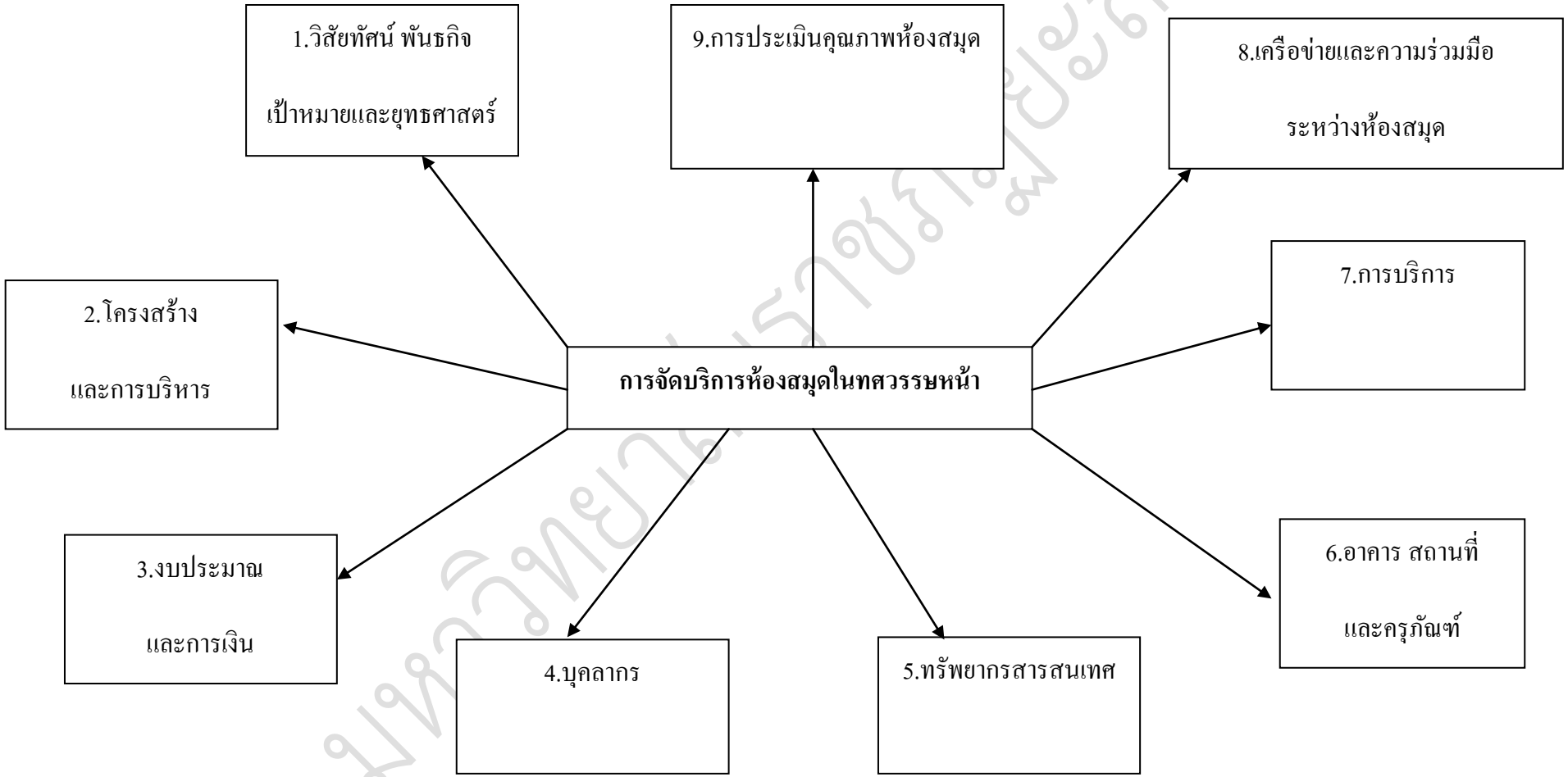

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยต้องก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการเปิดอาเซียนจะทำให้เกิดผลกระทบทุกวงการ โดยเฉพาะวงการศึกษา ดังนั้นห้องสมุดในฐานะแหล่งความรู้ที่สำคัญของประชาคมมหาวิทยาลัยและสังคม จำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมทุกด้านที่นอกเหนือจากการบริการห้องสมุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาห้องสมุดสู่ประชาคมอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บรรณานุกรม

E.L. Adebayo. (2009 June). **Quality Assurance and the Implication for the Management of University Libraries in Nigeria**. Library Philosophy and Practice (e-journal), p.1-6. Accessed 28 August 2009. http"//digitalcommons.unl/libphilprac/273.

JISC library. (2552). **Libraries of the Future Debate at the Bodleian April 2nd 2009**. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2555, จากhttp://librariesofthefuture.jiscinvolvle.orh/2009/03/18/libraries-of-the-future-debate-at-the-bodleian-april-2nd-2009/.

Whittaker, Kenneth. (1993). **The basics of library-based user services**. London : Library Association Pub.

Winfried Nerdinger (2005). **Frei Otto : complete works : lightweight construction,natural design / edited by Winfried Nerdinger ; in collaboration with Irene Meissner, Eberhard Möller, Mirjana Grdanjski.** Boston : the occasion of an exhibition at the Architektur museum der Technischen Universität München.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กนกอร ศักดาเดช. (2540). **สภาพการใช้บริการห้องสมุดของผู้ใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ.** วิทยานิพนธ์หาบัณฑิตศิลปะศาสตร์บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กรกมล รามบุตร. (2536). การเตรียมการของห้องสมุดแต่ละแห่งในการเข้าร่วมเครือข่าย. วิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 1 (ม.ค.-เม.ย. 2536), หน้า 66-71.

กลุ่มสถาบันราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้. (2544). **เอกสารแนะนำการสมัครสอบ.** กลุ่มสถาบันราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้.

กฤษดา กรุดทอง. (2536). **โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม**. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู.

เกษม บุญอ่อน. (2522). “เดลฟายเทคนิค (Delphi Technique) กับการบริหาร.” **ศึกษาศาสตร์.** 11 (1-2) ตุลาคม 2525-มีนาคม 2526.

คัทลียา ปริชานิ. (2544). **ความต้องการของนักศึกษาในการใช้บริการห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2535). **เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุราภรณ์ จิตต์พรหม. (2546). **แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา.**วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน. (2522). **การจัดและบริหารงานห้องสมุด.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนรินทรวิโรฒ.

เฉลิมศักดิ์ ชุปวา. (2534). **การศึกษาปัญหาและความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสารคาม**. มหาวิทยาลัยสารคาม : สำนักวิทยบริการ.

ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2535). **การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2547). **บริการสารนิเทศ.** กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชัยวัฒน์ ไทยเกรียงไกรยศ. (2536). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนศึกษากรณีระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ดนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล. (2543). **ความต้องการและลักษณะการใช้สารนิเทศของนักศึกษาในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศิลปะศาสตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดิลก บุญเรืองรอด. (2530). การวิจัยอนาคตทางการศึกษา. **การวิจัยเพื่อการพัฒนา.** 3 (มกราคม-ธันวาคม 2530), หน้า 19-25.

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ. (2543). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เกี่ยวกับห้องสมุด. **ห้องสมุด.** 44 (มกราคม 2543), หน้า 6-8.

ทิพาพร ศิริขันธ์. (2540). **การศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรพระพุทธศาสนาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (ม.ป.ป.). **บริการของห้องสมุด.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

นวลลออ จุลพุ่มสาสน์. (2542). **การใช้บริการห้องสมุดและทรัพยากรสารนิเทศของผู้ใช้ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.** เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

นัยนา นุรารักษ์. (2539). **รูปแบบการนำเสนอการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นาตยา ปิลันธนานนท์. (2526). **อนาคตศาสตร์.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

บำเพ็ญ โรจนปรีชา, สุกัญญา ธีรพงศ์ภักดีและสุนทร แก้วลาย. (2541). **ห้องสมุดยุค 2000.** กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประจักษ์ กือเจริญ. (2541). ความสำคัญของการร่วมมือกันด้านสารสนเทศ. **สารนิเทศ**. 1-3 (ม.ค. – ธ.ค.), หน้า 19-21.

ประเทือง เพ็ชรรัตน์. (2530). เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique). **วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา**. 3 (มกราคม-ธันวาคม 2530), 38-42.

ประยูร ศรีประสาธน์. (2523). เทคนิคการวิจัยเดลฟาย. **วารสารการศึกษาแห่งชาติ.** 4 (14) (เมษายน-พฤษภาคม 2523), 49-60.

พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์. (2551). **การพัฒนาห้องสมุดสู่ประชาคมอาเซียน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ฟองนวล สักการเวช. (2538). **บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น**. เชียงใหม่ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ฟ้ามุ่ย เรืองเลิศบุญ. (2539). **การศึกษาแนวโน้มการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชนีกรณ์ อินเล็ก. **อาเซียนกับอนาคตห้องสมุด**. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2555. จาก http://www.library.kku.ac.th/kmlib/wp-content/uploads/2012/07/KM_AseanLib040755.pdf

รัฐ ธนาดิเรก. (2554). **การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์.** พิษณุโลก : สำนักงานสาธารณสุข.

ลันดา สิทธิจักร(2551). **ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาต่อการใช้บริการห้องสมุด วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี.** (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี : สถาบันพระบรมราชชนก. วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี.

วงเดือน เจริญ. (2553). **ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อบริการสารสนเทศสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา.** (รายงานผลการวิจัย) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

วนิดา ศรีทองคำ. (2554). **ห้องสมุดกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน**. ค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2555, จาก http://lib.ku.ac.th/blog/?p=4348.

วิทยากร เชียงกูล. (2542). **วิกฤตและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย : รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2541 ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิง.

มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544. (2555). ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2555, จาก http://qalibrary.bu.ac.th/index.php?option=com_contet&view=article&id=4&Itemid=7.

มติชนรายวัน. (2553). **ห้องสมุดในอนาคต Web 2.0 → LIBRARY 2.0 แหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูล, ความคิด, ประสบการณ์, และเรื่องอื่นๆ ระหว่างกัน**. ค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก http://haab.catholic.or.th/history/suwanapoom01/suwannapoom14.html.

สงคราม เหลืองทองคำ. (2554). **ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544.** ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2555, จาก http://mslib.pbru.ac.th:8080/xmlui/handle/123456789/170.

สมบูรณ์ ตันยะ. (2544). **การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สมศักดิ์ ศรีบุรีสุขสกุล. (2555). **การพัฒนาห้องสมุดสู่ประชาคมอาเซียน**. ค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2555, จาก http://somsaklibsci-arts-chula.blogspot.com/2012/09/blog-po...

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2549). **ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตรนราชสุดฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ. 2549**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2555, จาก http://www.tla.or.th/about_us/standard.htm.

สำนักพัฒนาบุคลากร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2552). **แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2552-2555.** ยะลา : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.).

สิริพร ทิวะสิงห์. (2555). **การพัฒนานโยบายด้านทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์**. ค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2555, จาก http://www.gotoknow.org/blogs/posts/174607.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สุกัญญา แป้นสุขเย็น. (2542). **พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนิสิตปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศิลปะศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. (2543). **การใช้บริการห้องสมุดและการเขียนรายการค้นคว้า.** พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์. เดลฟาย : การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. **ข่าวสารวิจัยการศึกษา.** 5 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2539), 3-5.

สุวลี ทวีบุตร. (2539). **การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทามติและระดับการให้ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิมและเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงที่ใช้ในการประเมินความต้องการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ห้องสมุดในอนาคต. (2555). ค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก http://www.learners.in.th/ blogs/ posts/ 310124.

ห้องสมุดในอนาคต : จากกองหนังสือสู่สวนสนุกมัลติมีเดีย. (2554). ค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก http://www/bangkokreadforlife.com/index.php/articles/8-articles/640-2012-03-26-02-5.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

อมรา อิสระชาญพานิช. (2536). **บริการข้อสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.** เชียงใหม่ : ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัครีมา สุ่มมาตย์. 2555. **การเตรียมความพร้อมของห้องสมุดสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.** ขอนแก่น : คณะแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัมพร ปั้นศรี. (2525). การศึกษาความต้องการของอาจารย์ ข้าราชการเจ้าหน้าที่และนักศึกษาในการใช้บริการหอสมุดรามคำแหง : **รายงานการวิจัย.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการของห้องสมุดทั้งทางตรงและทางอ้อมในมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ทั้ง 5 สถาบัน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 25 คน โดยแบ่งเป็นมหาวิทยาลัยละ 5 คนด้วยกัน คือ

1.ผู้บริหารห้องสมุด

1.1 ผศ. สุพร สุนทรนนท์ (ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

1.2 อาจารย์สุกานดา จันทวี (ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)

1.3 นางสุพิศ ศิริรัตน์ (รองผู้อำนวยการงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)

1.4 นางสาวแน่งน้อย แสงเสน่ห์ (รองผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

1.5 นางนันทนา เดชเกิด (หัวหน้างานหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

1.6 อาจารย์อมรรัตน์ นาคะโร (ผู้อำนวยการหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)

2. อาจารย์บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ / สารสนเทศศาสตร์ / เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1 นายโซฟีร์ หะยียูโซ๊ะ (อาจารย์ประจำหลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

2.2 นางสาวชุติมา คำแก้ว (อาจารย์พิเศษสาขาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2.3 นางสาวมุจลินทร์ ผลกล้า (อาจารย์ประจำสาขาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)

2.4 นางสาวปิยะกานต์ หนูประกอบ (อาจารย์ประจำหลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)

3. บรรณารักษ์ / เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

3.1 นางสาวซูไฮย์ลาร์ อาม๊ะ (บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

3.2 นางสาวสมศรี หวันชิตนาย (บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)

3.3 นายกอบศักดิ์ ณ นคร (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ รักษาการหัวหน้างานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)

3.4 นางสาวทิวาภรณ์ ฤทธิ์ทอง (บรรณารักษ์ งานโสตทัศนวัสดุ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

3.5 นายตระกูล ศรีวิรักษ์ (บรรณารักษ์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

3.6 นางจิระดา วุฒิมานพ (บรรณารักษ์ งานวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

3.7 นางสาวปิยะพร แซ่จ้อง (บรรณารักษ์ งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช)

3.8 นางสาวเยาวดี รุ่งเรือง (บรรณารักษ์ งานบริการห้องสมุด สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

3.9 นางวรรนภา ทองสมศรี (บรรณารักษ์ งานทำรายการและวิเคราะห์หมวดหมู่ทรัพยากรสารนิเทศ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

3.10 นางสาวเบญจมาศ นากทองแก้ว (บรรณารักษ์ งานบริการสารนิเทศ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3.11 นางสาวทิพวรรณ อักษรทิพย์ (บรรณารักษ์ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

3.12 นางทิพาภรณ์ พรภิรมย์ (บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)

3.13 นางสาวปราณี ปุตสะ (บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)

3.14 นางสาวจันทร์เพ็ญ ครองบุญ (บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)

3.15 นางสาวนฤชล โชคพินพง (บรรณารักษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แบบสัมภาษณ์ รอบที่ 1

งานวิจัยเรื่อง : แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

---

1. ท่านคิดว่าแนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ควรเป็นอย่างไร?

1. ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์
2. ด้านโครงสร้างและการบริหาร
3. ด้านงบประมาณและการเงิน
4. ด้านบุคลากร
5. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
6. ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์
7. ด้านการบริการ
8. ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด
9. ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด
10. ประเด็นอื่นๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แบบสอบถามรอบที่ 2

งานวิจัยเรื่อง

แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้แสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 มาสรุปและสังเคราะห์เป็นข้อความเกี่ยวกับแนวโน้ม การจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้ ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ด้านโครงสร้างและการบริหาร ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด

2. ผู้วิจัย จึงขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อความตามที่ผู้วิจัยได้สรุปและได้นำเสนอในแบบสอบถามฉบับนี้ ว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความเหล่านี้ในระดับใด

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้น
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ไม่แน่ใจกับข้อความนั้น
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	ไม่ค่อยเห็นด้วยกับข้อความนั้น
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ขอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียว

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อ	แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	1.ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์					
1	พัฒนาการบริการห้องสมุดให้เป็นผู้นำทางด้านการวิจัยและการเรียนรู้ในท้องถิ่น					
2	ส่งเสริมความทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการใช้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการพัฒนาห้องสมุดให้สู่การเป็นห้องสมุดอาเซียน					
3	มีการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โลก ยุทธศาสตร์อาเซียน ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย					
4	สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียน					
5	เป็นประตูแหล่งเรียนรู้สู่อาเซียน					
6	เป็นแหล่งเรียนรู้สารสนเทศที่ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่น					
7	เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สารสนเทศในภาคใต้					
	2.ด้านโครงสร้างและการบริหาร					
1	แบ่งโครงสร้างและการบริหารให้เป็นเอกเทศระหว่างห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา					
2	การวางโครงสร้างและการบริหารห้องสมุดต้องรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน					
3	มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียน					
4	การบริหารต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงในการบริการของห้องสมุดในอนาคต					
5	มีผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในระดับห้องสมุดอาเซียน					
	3.ด้านงบประมาณและการเงิน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อ	แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	จัดสรรงบประมาณในการบริการห้องสมุดที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทุกระดับ					
2	สามารถกำหนดงบประมาณของห้องสมุดได้อย่างอิสระ					
3	จัดงบประมาณในการพัฒนาเป็นห้องสมุดอาเซียน					
4	จัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของอาเซียน					
5	จัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์					
6	จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเข้าสู่ระดับนานาชาติ					
	4.ด้านบุคลากร					
1	พัฒนาทักษะในการสื่อสาร การพูดและการเขียนภาษาของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้ใช้บริการได้					
2	พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรให้บริการประชาคมโลก					
3	มีการพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรม/การประชุมปฏิบัติการแบบจัดให้สมาชิกอาเซียนทุกประเทศเข้าร่วม					
4	มีการส่งเสริมให้บุคลากรติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการผ่านทางสังคมออนไลน์มากกว่าปัจจุบัน					
5	บุคลากรมีความสามารถในการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม					
6	มีการฝึกงานสำหรับวิชาชีพทางห้องสมุดในประเทศอาเซียน					
7	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกประเทศ					
8	ส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น					

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อ	แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	พัฒนาทักษะที่จะสามารถทำงานแบบข้ามวัฒนธรรมในประเทศอาเซียน					
10	มีการแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ระหว่างประเทศอาเซียน					
11	การส่งบรรณารักษ์เข้าร่วมประชุมบรรณารักษ์อาเซียน					
12	บรรณารักษ์มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติและการจัดการระบบเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์					
	5.ด้านทรัพยากรสารสนเทศ					
1	มีการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน					
2	มีการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในประเทศอาเซียน					
3	มีช่องทางในการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศระหว่างชุมชนห้องสมุดในอาเซียน					
4	มีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายและมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในประชาคมโลก					
5	มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าปัจจุบัน					
6	มีการพัฒนาฐานข้อมูล ASEAN					
7	สามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน					
8	มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ให้มากกว่าปัจจุบัน					
9	มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย					
	6.ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์					
1	รูปแบบของอาคารห้องสมุดต้องมีความทันสมัย					
2	มีการสร้างพื้นที่ภายในอาคารที่สามารถรองรับการขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศใน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อ	แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	อนาคตได้					
3	อาคารห้องสมุดต้องเป็นศูนย์กลางของเทคโนโลยีต่างๆ					
4	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ					
5	มีการพัฒนาภูมิทัศน์ของห้องสมุดให้เป็นเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นและมีความทันสมัย					
6	อาคารห้องสมุดต้องคงความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย					
7	อาคารห้องสมุดต้องอยู่บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของสถาบัน					
8	ครุภัณฑ์ห้องสมุดต้องมีสีสัน มีความหลากหลายและมีความทันสมัย					
9	ครุภัณฑ์ควรเป็นการเช่าซื้อมากกว่าการซื้อขาดเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ					
10	มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมภายในห้องสมุดที่เป็นเอกเทศ					
	7.ด้านการบริการ					
1	เปิดให้บริการแบบ 24 ชั่วโมง					
2	มีการบริการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา (Delivery)					
3	มีช่องทางในการบริการการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้ให้หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการของห้องสมุดให้มากที่สุด					
4	มีการเปิดรับข้อเสนอแนะทางการบริการห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกช่องทาง					
5	มีเครื่องมือในการให้บริการของห้องสมุดอัตโนมัติให้มากกว่าปัจจุบัน					
6	มีการบริการแบบ One stop service					
7	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการบริการ					
8	มีการบริการสารสนเทศที่แบ่งปันกันในประเทศอาเซียน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อ	แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	บริการการเข้าถึงคอลเลคชั่นของอาเซียนจากประชาคมโลก					
10	นำกลยุทธ์การตลาดมาใช้กับงานบริการห้องสมุด					
11	มีกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคอาเซียน					
	8.ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด					
1	มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน					
2	มีความร่วมมือในระดับเครือข่ายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท					
3	มีการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและห้องสมุดท้องถิ่น					
4	ห้องสมุดต้องมีความร่วมมือกันในทุกด้าน					
5	มีการจัดทำเครือข่ายห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้เพื่อการกำหนดนโยบาย ระบบ โปรแกรมห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน					
6	มีเครือข่ายและความร่วมมือทั้งระดับชาติและนานาชาติ					
7	มีการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลร่วมกันในแต่ละมหาวิทยาลัย					
8	มีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของห้องสมุดในลักษณะห้องสมุดเสมือนจริง (Virtual library)					
	9.ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด					
1	ห้องสมุดแต่ละสถาบันสร้างเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างอิสระ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อ	แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้า ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2	มีการประเมินให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้มากขึ้น					
3	มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการประเมินคุณภาพห้องสมุด					
4	มีการพัฒนาตัวชี้วัดการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการเข้าสู่อาเซียน					
5	มีการสร้างมาตรฐานการในการประเมินคุณภาพการให้บริการครอบคลุมทุกด้าน					
6	ผู้ใช้บริการเป็นผู้ประเมินการให้บริการของห้องสมุดครอบคลุมทุกช่องทาง					

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แบบสอบถามรอบที่ 3

เรื่อง แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดในทศวรรษหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้

แบบสอบถามในรอบที่สามนี้ ประกอบด้วยประเด็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป หรือผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับปานกลางขึ้นไป และทุกประเด็นความคิดเห็นนั้น มีค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Inter Quartile Rang) ไม่เกิน 1.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน

ดังนั้น แบบสอบถามในรอบนี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านได้โปรดทบทวนคำตอบของท่านอีกครั้ง โดย

1. อ่านข้อความแต่ละข้อ และพิจารณาข้อความนั้น แล้วท่านมีความคิดเห็นในระดับใด โดยพิจารณาคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่สองประกอบ แล้วขีดเครื่องหมาย ／ ลงในช่องคะแนนที่ท่านเลือก ซึ่งท่านจะยืนยันตามคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หรือจะเลือกคำตอบใหม่ ขอได้โปรดขีดเครื่องหมาย ／ อีกครั้งลงในช่องคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน

2. หากคำตอบของท่านในรอบนี้ อยู่นอกค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (⌊_____⌋) กรุณาเขียนเหตุผลประกอบด้วย

<u>เกณฑ์ในการพิจารณา</u>

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 หมายถึง เห็นด้วย
3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

<u>สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบสอบถาม</u>

▽ หมายถึง ค่ามัธยฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

⌊_____⌋ หมายถึง ช่วงพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ของระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	1.ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	ส่งเสริมความทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการใช้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการพัฒนาห้องสมุดให้สู่การเป็นห้องสมุดอาเซียน	▽					5.00	0.00	
2	เป็นประตูแหล่งเรียนรู้สู่อาเซียน	▽					5.00	0.00	
3	เป็นแหล่งเรียนรู้สารสนเทศที่ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่น	▽					5.00	0.00	
4	พัฒนาการบริการห้องสมุดให้เป็นผู้นำทางด้านการวิจัยและการเรียนรู้ในท้องถิ่น	▽					5.00	1.00	
5	มีการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โลก ยุทธศาสตร์อาเซียน ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	▽					5.00	1.00	
6	สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศของภูมิภาคอาเซียน	▽					5.00	1.00	
7	เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สารสนเทศในภาคใต้	▽					5.00	1.00	

ข้อที่	2.ด้านโครงสร้างและการบริหาร	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และประสบการณ์ในระดับห้องสมุดอาเซียน	▽					5.00	0.00	
2	แบ่งโครงสร้างและการบริหารให้เป็นเอกเทศระหว่างห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์และศูนย์ภาษา	▽					5.00	1.00	
3	การวางโครงสร้างและการบริหารห้องสมุดต้องรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	▽					5.00	1.00	
4	มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียน	▽					5.00	1.00	
5	การบริหารต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงในการบริการของห้องสมุดในอนาคต	▽					5.00	1.00	

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	3.ด้านงบประมาณและการเงิน	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเข้าสู่ระดับนานาชาติ	▽					5.00	0.75	
2	จัดสรรงบประมาณในการบริการห้องสมุดที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทุกระดับ	▽					5.00	1.00	
3	สามารถกำหนดงบประมาณของห้องสมุดได้อย่างอิสระ	▽					5.00	1.00	
4	จัดงบประมาณในการพัฒนาเป็นห้องสมุดอาเซียน	▽					5.00	1.00	
5	จัดสรรงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของอาเซียน	▽					5.00	1.00	

ข้อที่	4.ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	ส่งเสริมให้บุคลากรมีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น						5.00	0.00	
2	พัฒนาทักษะในการสื่อสาร การพูดและการเขียนภาษาของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้ใช้บริการได้	▽					5.00	0.75	
3	พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรให้บริการประชาคมโลก	▽					5.00	0.75	
4	การส่งบรรณารักษ์เข้าร่วมประชุมบรรณารักษ์อาเซียน	▽					5.00	0.75	
5	มีการพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรม/การประชุมปฏิบัติการแบบจัดให้สมาชิกอาเซียนทุกประเทศเข้าร่วม	▽					5.00	1.00	
6	บุคลากรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม	▽					5.00	1.00	
7	มีการฝึกงานสำหรับวิชาชีพทางห้องสมุดในประเทศอาเซียน	▽					5.00	1.00	

ข้อที่	4.ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
8	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยทั้งในและนอกประเทศ	▽					5.00	1.00	
9	พัฒนาทักษะที่จะสามารถทำงานแบบข้ามวัฒนธรรมในประเทศอาเซียน	▽					5.00	1.00	
10	มีการแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ระหว่างประเทศอาเซียน	▽					5.00	1.00	
11	บรรณารักษ์มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติและการจัดการระบบเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์	▽					5.00	1.00	
12	มีการส่งเสริมให้บุคลากรติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการผ่านทางสังคมออนไลน์มากกว่าปัจจุบัน		▽				4.00	1.00	

ข้อที่	5.ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ให้มากกว่าปัจจุบัน	▽					5.00	0.75	
2	มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย	▽					5.00	0.75	
3	มีการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน	▽					5.00	1.00	
4	มีช่องทางในการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศระหว่างชุมชนห้องสมุดในอาเซียน	▽					5.00	1.00	
5	มีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายและมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในประชาคมโลก	▽					5.00	1.00	
6	มีการพัฒนาฐานข้อมูล ASEAN	▽					5.00	1.00	
7	สามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน	▽					5.00	1.00	

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	5.ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
8	มีการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศในประเทศอาเซียน	▽					4.50	1.00	
9	มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าปัจจุบัน	▽					4.50	1.00	

ข้อที่	6.ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีการพัฒนาภูมิทัศน์ของห้องสมุดให้เป็นเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นและมีความทันสมัย	▽					5.00	0.00	
2	อาคารห้องสมุดต้องคงความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัย	▽					5.00	0.00	
3	อาคารห้องสมุดต้องอยู่บริเวณที่เป็นศูนย์กลางของสถาบัน	▽					5.00	0.00	
4	รูปแบบของอาคารห้องสมุดต้องมีความทันสมัย	▽					5.00	0.75	
5	มีการสร้างพื้นที่ภายในอาคารที่สามารถรองรับการขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตได้	▽					5.00	1.00	
6	อาคารห้องสมุดต้องเป็นศูนย์กลางของเทคโนโลยีต่างๆ	▽					5.00	1.00	
7	ครุภัณฑ์ห้องสมุดต้องมีสีสัน มีความหลากหลายและมีความทันสมัย	▽					5.00	1.00	
8	ครุภัณฑ์ควรเป็นการเช่าซื้อมากกว่าการซื้อขาดเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ	▽					5.00	1.00	
9	มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมภายในห้องสมุดที่เป็นเอกเทศ	▽					5.00	1.00	
10	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการใช้งานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใหม่ๆ	▽					4.50	1.00	

สงวนลิขสิทธิ์ราชภัฏยะลา

ข้อที่	7.ด้านการบริการ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีการเปิดรับข้อเสนอแนะทางการบริการห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกช่องทาง	▽					5.00	0.00	
2	มีเครื่องมือในการให้บริการของห้องสมุดอัตโนมัติให้มากกว่าปัจจุบัน	▽					5.00	0.00	
3	มีการบริการแบบ One stop service	▽					5.00	0.00	
4	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการบริการ	▽					5.00	0.00	
5	มีการบริการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศทุกที่ทุกเวลา (Delivery)	▽					5.00	1.00	
6	มีช่องทางในการบริการการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้ให้หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการของห้องสมุดให้มากที่สุด	▽					5.00	1.00	
7	มีการบริการสารสนเทศที่แบ่งปันกันในประเทศอาเซียน	▽					5.00	1.00	
8	นำกลยุทธ์การตลาดมาใช้กับงานบริการห้องสมุด	▽					5.00	1.00	
9	มีกิจกรรมและโครงการที่ดำเนินงานร่วมกันระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคอาเซียน	▽					5.00	1.00	
10	บริการการเข้าถึงคอลเลคชั่นของอาเซียนจากประชาคมโลก	▽					4.50	1.00	

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	8.ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและห้องสมุดท้องถิ่น	▽					5.00	0.00	
2	มีการจัดทำเครือข่ายห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้เพื่อการกำหนดนโยบายระบบโปรแกรมห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน	▽					5.00	0.00	
3	มีเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน	▽					5.00	1.00	
4	มีความร่วมมือในระดับเครือข่ายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท	▽					5.00	1.00	
5	ห้องสมุดต้องมีความร่วมมือกันในทุกด้าน	▽					5.00	1.00	
6	มีเครือข่ายและความร่วมมือทั้งระดับชาติและนานาชาติ	▽					5.00	1.00	
7	มีการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลร่วมกันในแต่ละมหาวิทยาลัย	▽					5.00	1.00	
8	มีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลของห้องสมุดในลักษณะห้องสมุดเสมือนจริง (Virtual library)	▽					5.00	1.00	

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	9.ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	ผู้ใช้บริการเป็นผู้ประเมินการให้บริการของห้องสมุดครอบคลุมทุกช่องทาง	▽					5.00	0.00	
2	มีการประเมินให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้มากขึ้น	▽					5.00	0.75	
3	ห้องสมุดแต่ละสถาบันสร้างเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างอิสระ	▽					5.00	1.00	
4	มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการประเมินคุณภาพห้องสมุด	▽					5.00	1.00	
5	มีการพัฒนาตัวชี้วัดการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับการเข้าสู่อาเซียน	▽					5.00	1.00	
6	มีการสร้างมาตรฐานการในการประเมินคุณภาพการให้บริการครอบคลุมทุกด้าน	▽					5.00	1.00	

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ประวัติคณะผู้วิจัย

- หัวหน้าโครงการวิจัย

1) ชื่อ-สกุล : นางนูรีดา จะปะกียา

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 3 9410 00268 07 8

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำสาขาบรรณารักษศาสตร์ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก: บ้านเลขที่ 11/2 หมู่ที่ 8 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โทรศัพท์ 0-8189-88402

e-mail : dana_1820@hotmail.com

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา (ตรี โท เอก)	อักษรย่อปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2542	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ไทย
2550	ปริญญาโท	ศศ.ม.	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) : บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การวิจัยมนุษยศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์และการอ้างอิงในงานวิชาการ

7) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

7.1 หัวหน้าโครงการ

นูรีดา จะปะกียา. (2547). **"การใช้สารสนเทศเพื่อการทำสารนิพนธ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยอิสลามยะลา."** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นูรีดา จะปะกียา. (2552). **การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

7.2 นักวิจัยร่วม

นูรีดา จะปะกียาและคณะ. (2550). **โครงการวิจัยการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษา.** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

นูรีดา จะปะกียาและคณะ. (2553). **ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่มีต่อการเรียนภาษามลายู**. สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

นักวิจัยร่วมคนที่ 1

1) ชื่อ-สกุล : นางสาว สูฮัยลา บินสะมะแอ

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 39605 00436 386

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์พนักงานมหาวิทยาลัย ประจำหลักสูตรภาษามลายู ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 133 ถ.เทศบาล 3 ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา 95000 โทรศัพท์มือถือ 089-5990091 e-mail robot_manusia@yahoo.com

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา (ตรี โท เอก)	อักษรย่อปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2543	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	บริหารธุรกิจและการจัดการ	เศรษฐศาสตร์สหกรณ์	สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	ไทย
2549	ปริญญาโท	ศศ.ม.	ศึกษาศาสตร์	ภาษามลายู	UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS	มาเลเซีย

6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) : ภาษามลายู

7) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

7.1 หัวหน้าโครงการ

สูฮัยลา บินสะมะแอและคณะ. (2549) “**ระบบการเรียนการสอนภาษามลายูที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภายใต้ของประเทศไทย2006**.UPSI

สูฮัยลา บินสะมะแอและคณะ. (2553) “**ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่มีต่อการเรียนภาษา มลายู.มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**.”

สูฮัยลา บินสะมะแอและคณะ. (2553) **การศึกษานิทานพื้นบ้านจากตำบลตันหยงลุโละ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

7.2 นักวิจัยร่วม

เกษร์อุบล บุณยประสาทและคณะ. (2552). **ศัพทานุกรมภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น-ภาษามลายูกลางอันเนื่องด้วยศัพท์พื้นฐานในชีวิตประจำวัน และศัพท์ด้านประเพณีวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบการสนทนาตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ของประโยคทั้งสามภาษา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

พารีดา หะยีเตะและคณะ. (2553). **การเรียนการสอนภาษามลายูที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดในจังหวัดปัตตานี**. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

นักวิจัยร่วมคนที่ 2

1) ชื่อ-สกุล : นายซูลฟีกอร์ มาโซ

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 3 9506 00280 36 1

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรการพัฒนาชุมชน ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก: บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 3 ตำบล ยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โทรศัพท์ 0-8929-94818 e-mail : sulfikor@hotmail.com

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	**ระดับปริญญา (ตรี โท เอก)**	**อักษรย่อปริญญา**	**สาขาวิชา**	**วิชาเอก**	**ชื่อสถาบัน**	**ประเทศ**
2542	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	รัฐศาสตร์	การบริหารรัฐกิจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ไทย
2547	ปริญญาโท	ศศ.ม.	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	ไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) : รัฐศาสตร์ การวิจัยสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม

7) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

7.1 หัวหน้าโครงการ

ซูลฟีกอร์ มาโซ. (2547). **"การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์แม่น้ำสายบุรี."** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

7.2 นักวิจัยร่วม

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2542). **อาหารพื้นบ้านและวัฒนธรรมการบริโภคในชุมชน.** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2543). **ผักพื้นบ้านเสริมความเข้มแข็งของชุมชน** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2545). **ภูมิปัญญาในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำสายบุรี (โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ภูมินิเวศน์ลุ่มน้ำสายบุรี)** มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งประเทศไทย.

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2548). **การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในลุ่มแม่น้ำปัตตานี.** สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม.

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2548). **การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.** สำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.)

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2551). **การตอบรับจากภาคประชาชนต่อการจัดตั้งศูนย์กลางอิสลามศึกษานานาชาติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.** สำนักงานการอุดมศึกษา

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. **(2551). บทบาทเยาวชนระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.** กระทรวงยุติธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา